

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-ci ilin
iyulundan çıxır

№ 13 (6106) 11 aprel 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

Prezident Türkiyəyə işgüzar səfərə gedib

Azərbaycan
Respublikasının
Prezidenti İlham
Əliyev Türkiyə
Respublikasının
Prezidenti Rəcəb
Tayyib Ərdoğana
nın dəvəti ilə 4-
cü Antalya Diplomatik Forumunda
iştirak etmək
üçün Türkiyəyə
işgüzar səfərə
gəlib.

Antalya Bey-
nəlxalq Hava Li-
manında Prezi-
dent İlham Əliye-
vi və Birinci x-
anım Mehriban
Əliyevanı Antalya
şəhərinin valisi
Hulusi Şahin və
digər rəsmi şəx-
lər qarşıladılar.

Cəbrayılda smart televizorlar istehsal ediləcək

Cəbrayıllı rayonunda
"Araz Vadisi İqtisadi Zonası"
Sənaye Parkında smart
televizorlar istehsal edilə-
cək.

Adilet.az xəber verir ki,
bu barədə İqtisadiyyat Na-
zirliyinin tabeliyində İqtisadi
Zonaların inkişafı Agentliyi-
ne istinadən xəber verir. Mə-
lumatda görə, "Taube Electronics" MMC-ye Sənaye Parkının re-
zidenti statusu verilib. Rezident parka 3,5 milyon manat inves-
tisiya yatıracaq. Layihə çərçivəsində 20-ə yaxın daimi iş yeri
yaratılacaq. Çinin qabaqcıl texnologiyalarından istifadə edilə-
cək müəssisənin illik istehsal gücü 19 500 ədəd televizor təşkil
edəcək. Müəssisədə 4 müxtəlif ölçüdə (32, 43, 50, 55 düym)
smart televizorların istehsalı planlaşdırılır.

Qeyd edək ki, "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkı dövlət başçısının 2021-ci il 4 oktyabr tarixli Fermanı ilə yaradılıb. 200 hektar ərazini ehətə edən Sənaye Parkında hazırda 17 sahibkarlıq subyekti rezident, 3 sahibkar isə qeyri-rezident kimi qeydiyyatdan keçib. İndiyədək Parkda görülmüş işlərə 30 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 100-ə yaxın daimi iş yeri yaradılıb.

Əbülfət Mədətoğlu

Gözlərin söhbəti

Bax:şəh-8

Hakan Fidan: «Artıq həddinizi bilin!»

Şəxsi ambisiyaları kons-
pirasiya ilə qarışdırın və si-
yasət pərdəsi altında təq-
dim edən bu zəhiyyəti
redd edirik. Millətimizə xid-
mət yolunda qətiyyətlə çal-
ışmaqdə davam edəcəyik.

Adilet.az xəber verir ki,
bu sözlər Türkiye xarici işlər
naziri Hakan Fidan Prezident
Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bar-
sında "xunta yönətimi" ifadəsi işlədən müxalif Cümhuriyyət
Xalq Partiyasının (CHP) sədri Özgür Özələ cavabında bildi-
rib. "Artıq həddinizi bilin! Cənab Ərdoğanımız millətimizdən
aldığı dəstəkəle illərdir Türkiyəyə xidmet edib, her cür qey-
yumişa qarşı mübarizə aparıb. Biz millətimizden başqa
heç kimdən əmr almamışq, xalqımızdan başqa heç kimdən
icazə istəməmişik", - deyə XİN rəhbəri bildirib.

"Qarabağ Universitetində Kənd təsərrüfatı fakültəsi açılacaq"

2026-cı ildə Qarabağ Universitetində Kənd təsərrüfatı fa-
kültəsi açıqlanıb.

Adilet.az APA-ya istinadən xəber verir ki, bunu Xankəndi
şəhərindəki Qarabağ Universitetində keçirilən 7-ci ADA Siyasi
Forumundakı çıxışı zamanı Qarabağ Universitetinin rektoru Şah-
in Bayramov deyib. O, eyni zamanda, həmin il üçün rəhbərlik
etdiyi ali təhsil ocağının digər planlarından bəhs edib: "2026-cı
ildə həmçinin universitetin digər filiallarında İncəsanət və Tu-
rism fakültələri də açılacaq. Bu o deməkdir ki, 2026-cı ildə ölü-
menin üç ayrı bölgəsində fakültələrimiz fəaliyyət göstərecək. Bu
da Qarabağ Universitetinin qlobal mobililiyin əsas aparıcı qüv-
vələrindən birinə çevrilmesində önəmlı faktor olacaq".

Nazir Vilayət Eyvazov Şəkidə
vətəndaş qəbulu və sira baxışı keçirdi

Daxili işlər naziri
general-polkovnik
Vilayət Eyvazov app-
relin 7-də və 8-də
Şəki Şəhər Rayon
Polis Şöbəsində və-
təndaş qəbulu keçi-
rib.

Bu barədə Adilet.az-a Daxili İşlər Nazirliyindən məlumat
verilib. Bildirilib ki, nazir Şəki Şəhər Rayon Polis Şöbəsində
Şəki, Balakən, Zaqtala, Qax, Oğuz, Qəbələ şəhər və ra-
yonlarından qəbul能得到 312 vətəndaşın müraciətinin dinlə-
yen nazir onların problemlərinin həlli üçün Nazirliyin aidiy-
yəti baş idarə və idarə reislərinə tapşırıqlar verib.

Müraciətlərin eksəriyyətinin yerində həlli ilə bağlı tədbir-
lər görülüb.

Daxili işlər naziri general-polkovnik V. Eyvazov qeyd olu-
nan rayonların polis reislərinə icimai asayışın qorunmasında,
cınayetkarlıq qarşı mübarizədə dəha səmərəli tədbirlərin
tətbiqi, vətəndaşların müraciətlərinə operativ və obyektiv
baxılmasına dair tapşırıqlar verib.

Səfər çərçivəsində general-polkovnik V. Eyvazov bölgə
üzrə polis orqanlarında sıra və kiçik reis heyətinə xidmətə
qəbulla bağlı sira baxışı keçirib. Vətən mühərbiyəsinin 34 iş-
tirakçısının da qatıldığı sira baxışında xidmət qəbulun şer-
tlərinə uyğun gələn 198 nəfər seçim turunun növbəti mərhə-
ləsinə buraxılıb.

Azərbaycanın Su-25 təyyarəsi Türkiyənin qanadlı raketini sınaqqdan keçirdi

Azərbaycanın Su-25 LAÇİN hücum təyyarəsi Türkiyə-
nin SOM-B1 qanadlı raketini ilə atəş sınaqlarından uğurla
keçib.

Adilet.az xəber verir ki, bu barədə Türkiye Müdafiə Sə-
nayesi Nazirliyi məlumat yayıb.

SOM raketinin Azərbaycan üçün təkmilləşdirilmiş versi-
yası SOM ŞAHİN UBAS avtomat atəş idarəetmə sistemi ilə
uğurla istifadə edilib. Hədəf xeyli məsafədən vurulub.

"Beləliklə, Bakının ilk dəfə 2018-ci ildə elan etdiyi Azə-
rbaycan tərəfindən SOM qanadlı raketlərinin alınması proq-
ramı çərçivəsində əsas mərhələ başa çatıb", - məlumatda
qidurulur.

Raket elektrik stansiyası kimi Türkiyənin Kale KTJ-3200
mühərrikindən istifadə edir.

SOM-A raketinin əsas modeli 230 kiloqramlıq yüksək
partlayıcı döyüş başlığı və GPS-də korreksiya edilmiş ətalət
yönləndirmə sistemi ilə təchiz edilib. SOM-B1 versiyası əla-
və olaraq infraqırmızı bələdçi və ikitərəfli məlumat mübadilə-
ləsi sistemi ilə təchiz edilib. Raketin maksimal uçuş məsa-
fəsi 250 kilometrdir.

GÜNLÜK LƏTİFƏSİ

Bir gün Molla Nə-
reddin bir həkimin
yanına gedib deyir:

- Həkim, bir məni yoxla gör-
rüm dərdim nədir?

Həkim Mollanın nəbzini yox-
layıb deyir:

- Dərdiniz açıqdır. əyləşin,
bizimlə nahar eləyin, sovu-
şub gedər, qorxulu deyildir.

Molla həkimin təklifini qəbul
edərək oturub möhkəm yeyir, getmək isterkən həkimə de-
yir:

- Həkimbaşı, bizim evdə bu xəstəliyə
tutulmuş bir neçə adam vardır. İndi
ki, siz belə tez mualica edirsiniz, mən on-
ları da sizin yanınızğa göndərməyə məcburam.

Prezident beynəlxalq forumda çıxış edib

ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı forum iştirakçılarının suallarını cavablandırıb.

Forumu açan ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev dedi: Zətəlilikləri cənab Prezident, dəyərləri konfrans iştirakçıları. Sizi və bütün iştirakçıları ADA Universitetində qəbul etməkden memnunluq duyur və şərəf hissi keçirirəm. Beynəlxalq siyasetin müzakirəsinə həsr olunan bu tədbiri yedinci dəfə keçirməkdən böyük fəxaret hissi duyuruq və bu konfransların hər birinə verdiyi dəstəye, onlarda iştirak etdiyinə görə Prezident Əliyevə dərindən minnetdarlıq. Ötən illerdə altmış ölkədən iki yüzdən artıq ekspert və alim Bakıda və azad edilmiş Qarabağın dörd şəhərində keçirilmiş bu müzakirələrdə iştirak etmiş, sonradan regional və global məsələlərlə bağlı bir çox məqalələr dərc etmişdir. Bu il ADA Universitetinin beynəlxalq konfransına rekord sayıda - 80 əcnəbi iştirakçı qatılıb. İştirakçıların 50 fazılindən çoxu konfransımızda ilk dəfədir ki, iştirak edir. Konfransın mövzusu qlobal gündəmin cari vəziyyətinə çox uyğundur. Dünya tektonik dəyişikliklərə, regional və qlobal münasılələrə, siyasi səhnələrin radikallaşdırmasına, mülətciliyin baş qaldırmasına və cəxərəfliyə edilən hückumlara, beynəlxalq hüququn ziifləməsinə, güc, qüvvə və zoraklığın dominantlığını məruz qalar. Bunlar bugünkü dünyanın ortaq xüsusiyyətləridir və biz bu məzvularla iqlim məsələlərini, müraciya problemlərini, proteksionizmi və ticarət mühərribələrini əlavə edəcəyik. Bizi hansı gələcək gözləyir? Yeni dünya dəzəni necə olacaq? Azərbaycan kimi ölkələrin cərəyan edən bələ hadisələr və meyillerde rələ nadir?

Cənab Prezident, dənən tikinti və yenidənqurma işlərinin bize böyük təsir bağışlılığı Qarabağa və Xankəndiye səfərimizdən sonra bu gün bu qlobal və regional məsələlərlə bağlı dünyanın en təcrübəli liderlərindən biri olaraq Sizin fikirlərinizi eşitmək bizim üçün şərəf olardı. İnanıraq ki, Sizin iştirakçılarla apardığınız qarşılıqlı müzakirələr və sonra da davam edən panellər bu regionla bağlı və dünya məyəsində sülh üçün baxışında da yaxşı formalasmasına və çatdırılmasına kömək edəcək. İnanıram ki, qonaqlarımız Azərbaycanın sürətli transformasiyası və inkişafı ilə bağlı Bakını daha çox biliklər və müsbət təessüratlarla tərk edəcəklər. Cənab Prezident, bize vaxt ayırdığınız üçün Sizə bir daha təşəkkür edirik və çıxınızı sebirsizliklə gözləyirik. Buyurun, cənab Prezident, söz Sizindir.

Prezident İlham Əliyev: Sabahınız xeyir, xanımlar və cənablar. Əvvəlcə hamınız Azərbaycanda salamlamaq və ADA Universitetinə, onun rəhbərliyinə və rektoruna, professor Paşayevə belə bir prosesin başladılması təşəbbüsü ilə rəli sürdüyüne görə minnetdarlığımı bildirmek istəyirəm.

Artıq qeyd edildiyi kimi, müxtəlif ölkələrdən olan beynəlxalq ekspertlərin böyük bir qrupu qlobal gündəliklə duran mühüm məsələləri müzakirə etmek üçün Azərbaycanı yedinci dəfədir ki, ziyarət edir. Eyni zamanda, bütün bu sefərlər Azərbaycanı daha da yaxşı tanımağa, ölkənin nebzini tutmağa xidmet edir.

Azərbaycanın tarixi ərazilərinin azad edilməsindən sonra beynəlxalq ekspertlərin həmin əraziləre müntəzəm sefərləri onlara ölkəmizin tarixi haqqında daha dolğun məlumat verir. Onlara münəaqışının tarixi və ikinci Qarabağ mührəbəsində şanlı Zəferimizdən ayrılmış mümkin olmayan Azərbaycanın bugünkü reallığı və beynəlxalq dəstək olmadan ölkənin ərazi bütövlüyünün öz güclü və siyasi-hərbi yolla bərpası ilə bağlı unikal preseident haqqında məlumat verir. Rektor Paşayev qeyd etdiyi kimi, siz dənən əfsuslar olsun ki, bir çox illər ərzində - otuz ildən artıq müddətə erməni separatizminin mərkəzi olan Xankəndi şəhərini ziyaret etdiniz. Əslində, Ermənistən dəstəklədiyi və maliyyələşdiriyi separatçı hərəkatı bu şəhərdə, Azərbaycanın əzəli torpağında başlamışdır. Xankəndi adının özü onun Azərbaycan məşyəyini və kökünü, Xanın kendi olduğunu nümayiş etdirir.

Lakin Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində sovet hökumətinin siyasi, tarixi, iqtisadi və mədəni nöqtəyi-nəzərdən qeyri-qanuni və tamamilə əsəssiz olan Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması qərarından sonra təsəssüf ki, təcavüzkar separatizmə aparan bu prosesə start verildi. 1923-cü ilde Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması, əslində, zaman bombası iddi və bu bomba separatçılara, onların sponsorlarına və münəaqışının öz siyasi məqsədləri üçün istifade edən müxtəlif tərəflərə lazımlı olan anda partladı.

Biz buna, əslində, suverenliyimiz uğrunda döyüdə son nöqtə olan, 24 saatdan az davam edən hərbi eməliyyatla bir il yarımdan əvel son qoymuş. Siz orada olmusunuz. Siz nələrin baş verdiklərinin şahidi olmusunuz. Hesab edirəm ki, bənən Azərbaycanın reallığını rayonlara sefər en yaxşı nümayiş etdirir. Xüsusilə dağıdılmış və ermənilərin işgal etdiyi rayonları nəzərdə tuturam. İndi mən müzakirələrin aparılmasına daha çox vaxtin ayrılmasisi üçün giriş nitqimə yekunlaşdıracağam. Əminəm ki, dənənki və bugünkü müzakirələr və ekspertlər arasında qarşılıqlı elaqələr bize birgə yanışmaları hazırlamağa və keçən dəfə, ötən il görüşdümüzdən bəri tamamile fərqli olan sürətə dəyişən dünya ilə bağlı fikirlərimizin mübadiləsinə kömək edəcək.

Bir daha bizimlə birlikdə olduğumuza görə çox sağ olun. Size Azərbaycanda yaxşı vaxt keçirməyi arzuluyram.

Ombudsman: Ermənistən mina terroru günahsız insanların təhdid altında olduğunu göstərir

Ermənistən davam edən mina terroru nəticəsində günahsız insanların həyat və sağlamlıqlarını itirməkdədir. Bugün Cəbrayılda və Ağdamda baş verən mina partlayışı nəticəsində 4 Azərbaycan vətəndaşı, o cümlədən uşaqlar ciddi xəsərət alıb. Bu facia regionda mina təhlükəsinin hələ də davam etdiyini və günahsız insanların həyatının hər an təhdid altında olduğunu bir daha ortaya qoyma.

Adalet.az xəbər verir ki, bu fikirlər Ombudsmanın Cəbrayıldı və Ağdamda baş vermiş mina partlayışları ilə

bağlı müraciətində yer alıb. "2020-ci ildən etibarən Ermənistən tərəfdən basdırılmış minalar, həmçinin parlamaçılar sursatların parlaması nəticəsində 392 nəfər helak olub və ya yaralanıb. Bu, yalnız fiziki deyil, həm də insanların psixoloji və sosial baxımdan dərindən təsirləndiyi ciddi bir problemdir.

İşğal dövründə ərazilərimizə basdırılmış minalar regionda qalıcı sülhün bərəqərər olmasına ciddi təhdid yaradır. Bu təhlükənin qarşısının alınması üçün beynəlxalq eməkdaşlıq və yardımçılar oludurca vacibdir. Eyni zamanda, Ermənistən minalarla

çirkləndirdiyi ərazilərdəki humanitar vəziyyətin ciddi şəkildə nəzərə alınması və Ermənistən beynəlxalq hüquq çərçivəsində məsuliyyətə cəlb edilməsi aidiyyəti beynəlxalq qurumlar qarşısında mühüm bir öhdəlik olar.

Ombudsman olaraq, beynəlxalq ictimaiyyəti minatlılaşdırma faaliyyətlərinin təxərasalınmazlığını qəbul etməyə, Azərbaycanın davam edən mina temizləmə səyərindən dəstək olmağa və həmçinin Ermənistən məqsədli şəkildə və geniş miqyasda basdırılmış minalara görə məsuliyyətə cəlb etməyə çalışırıram", - müraciətdə bildirilir.

Baş Prokurorluğun 157 həkim və tibb işçisi ilə bağlı təqdimatlar verilib

Qeyd olunan dövrdə Baş Prokurorluğun tərəfindən mütəmadi olaraq sistemiş şəkildə həm SHXÇDX, həm də digər dövlət qurumları ilə birgə hərbi xidmətə çağırış zamanı yol verilən qanun pozuntularının qarşısının alınması, şəffaflığın təmin edilməsi və korupsiya hallarının aradan qaldırılması məqsədilə kompleks tədbirlər görüllər.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun Mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, 2025-ci ilin birinci rübündən Baş prokuror yanında Korrupsiya qarşı Mübarizə Baş İdarəesi tərəfindən qeyd olunan sahədə aparılmış araşdırımlar zamanı ümumiyyətdə 36 nəfərin hərbi xidmətə yararsızlığından bahalı çağırıldı, 26 nəfərin isə sağlam olmasına baxmayaraq, tibbi müayinədən sonra xidmətə yararsız kimi qeyd olunduğu müəyyən edilib. Həmçinin, 12 şəxsin müxtəlif saxta sənədlər vasitəsilə hərbi xidmətdən yayın-

ması faktları aşkarlanıb. Təkrar tibbi müayinədən keçirilmiş 26 nəfərin hərbi xidmətə yararları olduqları məhkəmətibbi ekspertizasının rəyi ilə təsdiqləndiyindən, onlar üzrə toplanmış materiallar herbi xidmətə çağırılmaları məsələsinə baxılması üçün aidiyəti üzrə SHXÇDX-e təqdim olunub. Sözügedən dövər ərzində qeyd olunan sahədə qanunvericiliyin tələblərinin pozulması faktları ilə bağlı 1 eməliyyat-axtarış tədbiri keçirilib və bunun nəticəsində cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır. SHXÇDX-

nın vəzifəli şəxsləri və hərbi xidmət keçməkdən boyun qaçırmış 26 nəfərin hərbi xidmətə yararları olduqları məhkəmətibbi ekspertizasının rəyi ilə təsdiqləndiyindən, onlar üzrə toplanmış materiallar herbi xidmətə çağırılmaları məsələsinə baxılması üçün aidiyəti üzrə SHXÇDX-e təqdim olunub. Araşdırımlar nəticəsində aşkar edilən pozuntularla əlaqədar ümumiyyətdə 157 həkim və tibb işçisi barəsində aidiyəti üzrə Səhiyyə Nazirliyinə və Tibbi Ərazi Bölmələrinin İdarəetmə Birliyinə təqdimatlar göndərilib.

Həkim-Məsləhət Komissiyalarının tərkibinə yenidən baxılması üçün de SHXÇDX-müraciət edilib.

Qeyd edək ki, bu sahədə dəha kəsəri tədbirlərin görülməsi nəticəsində Baş İdarəe 2023-cü ilde 23, 2024-cü ilde isə 49 material üzrə araştırma aparılıb, ümumiyyətdə 6 eməliyyat-axtarış tədbiri həyata keçirilərəcədə 6 cinayət işi başlanaraq məhkəmələrə göndərilib.

Həmçinin, 2023-2024-cü illər ərzində qanun pozuntularından əkindirmək məqsədi ilə SHXÇDX-nin vəzifəli şəxsləri barəsində 5 halda prokuror təsir tədbirləri tətbiq olunub.

Ümumiyyətdə isə, 2023-2024-cü illər ərzində Baş İdarəe SHXÇDX-nin vəzifəli şəxsləri və herbi xidmət keçməkdən boyun qaçırmış 13 cinayət işi istintaq olunaraq baxılması üçün aidiyəti üzrə məhkəməyə göndərilib.

Hərbi xidmətə çağırışla bağlı tərədiilən qanunsuzluqlara qarşı mübarizə tədbirləri aidiyəti dövlət organları ilə birgə bundan sonra da davam etdirilərək nəticəsi barədə ictimaiyyətə məlumatın verilməsi təmin olunacaq.

Neft bazarında çaxnaşma dərinləşib

Global ticarət mühərribələrinin təsirləri birjalardan da yan keçməyib. Neft bazarında da çaxnaşma dərinləşib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu sözü Milli Məclisin deputati Vüqar Bayramov özüñün "Facebook" hesabında yazıb.

V.Bayramov bildirilib ki, hazırda hər bareli 61 dollara təklif edilən Brent markalı neft son 3 ayda 31.0, son 1 həftədə isə 20.0 faiz dəyər itirib. Hazırda neftin qiyməti COVID-19 pandemiyasından sonra on aşağı səviyyəyədədir.

Deputatin sözünlərə görə, "Qara qızıl"ın qiyməti ilə bağlı proqnozlar da kifayət qədər bədbindir. Qeyd edib ki, ABŞ-nın qarşılıqlı tarif qərarı qlobal ticarətdə 330 milyard dollarlıq azalma gözləntisi ilə yanaşı, dünya iqtisadi-

diyyatında yeni tənəzzül dövrünün başlaması riski yaradıb. "Goldman Sachs" təhlilçiləri neftin bir barelinin qiymətinin 40 dollaradək azalaçağını istisna etmirler.

Neftin qiymətinin azalmasının Azərbaycana təsirlərindən danışan millet vəkili vurğulayıb ki, ixracatımızın 80 faizinin xam neft təqdiməsi daxil ol-

valyuta hecmində birbaşa təsir göstərir ki, o baxımdan mövcud qiymətlər Azərbaycan üçün də arzuolunan deyil. Sözsüz ki, neftin dünya bazar qiymətinə qismən müddətli deyil, eyni zamanda uzunmüddətli dövrde baxılmasına ehtiyac var. Xüsusilə yarım ilik müddətə orta qiymət çox önemlidir.

"Aşağı neft qiymətlərinin sosial ödənişlərə təsirlərinin

gəldikdə isə sosial xərclərə bağlı hər hansı azalma gözlenilmir. Büdcə xərclərində sosial ödənişlərin payı 41.0 faizdir. Büdcənin qeyri-neft gəlirləri 51.0 faizdir.

Fiskal neft gəlirlərimizin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən Dövlət Neft Fondundan büdcə transferləri 2025-ci ilde 14 milyard 481 milyon manat nəzərdə tutulub. Neft fondunun aktivlərinin 60.0 milyard dollarlardan çox olduğunu nəzərə almaqda bədənəşirliyin olmaması aydınlaşdır. Bu da bütün sosial layihələrin vaxtında maliyələşdirməsinə imkan verir. Bu baxımdan, neftin aşağı qiymətləri 2025-ci ilde sosial öhdəliklər üçün hər hansı çətinlik yaratmır", - deyə o, nəzərə çatdırıb.

Nicat Novruzoğlu

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

Kəmaləddin Heydərov fəvqəladə halların idarə edilməsi üzrə Dünya Sammitində iştirak edib

Fəvqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərov 8-9 aprel 2025-ci il tarixlərində Birləşmiş Ərəb Əmirliliklərinin paytaxtı Əbu-Dabi şəhərində keçirilən 8-ci "Böhranların və fəvqəladə halların idarə edilməsi üzrə Dünya Sammiti"ndə iştirak edib.

Bu barədə Adalet.az-a Fəvqəladə Hallar Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, müxtəlif ölkələrin fəvqəladə halların idarə edilməsinə məsul qurumlarının rəhbər şəxslərindən ibarət nümayəndə heyetlərinin iştirak etdiyi sammitin keçirilməsindən əsas məqsəd fəvqəladə hallarla səmərəli mübarizə məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq və təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi, xüsusi transsərhəd böhranlara qlobal hazırlığın təmin edilməsi üçün innovativ yanaşmaların müəyyən edilməsi və bu sahədə müzakirələrin aparılmasıdır. Tədbir-

də çıxış edən nazir Kəmaləddin Heydərov sammitin əhəmiyyətini qeyd edərək, onun fəvqəladə hallara qlobal həzırkı səviyyəsinin yüksəldilməsi, o cümlədən felakətlərə çəvik və səmərəli reaksiya verilməsi məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, bu sahədə təcrübə mübadiləsinin aparılması və qabaqcıl innovasiyaların müəyyən edilməsi baxımından mühüm platforma olduğunu vurgulayıb. Azərbaycanda fəvqəladə hallarla mü-

barizə üzrə görülən uğurlu işlər bərabərə məlumat verən nazir fəlakətlərin xüsusi qlobal iqlim dəyişikliyi fonunda yaratdığı təhlükələrin vaxtında

olan Azərbaycan irihəcmli fəvqəladə hallarla mübarizə üçün beynəlxalq qəza-xilasətme eməliyyatlarında fəal iştiraka daim hazırlıdır. Çıxışında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərefə Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Azərbaycanda uğurla keçirildiyini xatırladan nazir ölkənin qlobal problemlərin həlli, o cümlədən ətraf mühitin qorunması məsələlərinə ciddi dəstək verdiyini vurgulayıb.

Qeyd edək ki, iki gün davam edən sammitdə ölkələrin fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə məsul qurumlarının rəhbərərinin çıxışları dənliolib, geniş müzakirələr aparılıb. Tədbir çərçivəsində nazir Kəmaləddin Heydərov bir sıra ikiterəflərini keçirib, həmçinin fəvqəladə hallarla mübarizə üzrə en müasir texnika və avadanlıqların, müxtəlif vasitələrin nümayiş olunduğu sərgi ilə tanış olub.

5-dən çox uşağı olan valideynlər daha tez pensiyaya çıxsın

"Təqdim edilən dəyişiklik pensiyaların ödənilməsində maliyyə təminatının genişləndirilməsi və fiskal dayanıqlığın gücləndirilməsi baxımdan vacibdir".

Adalet.az xəber verir ki, bunu Milli Məclisin Əmək və sosial siyaset komitəsinin iclasında "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna dəyişikliyin müzakirəsi zamanı deputat Vüqar Bayramov deyib.

O bildirib ki, bu, dövlət bütçəsi ilə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) maliyyə öhdəliklərinin dəqiqləşdirilməsinə xidmət edir:

"Dəyişiklik dövlət bütçəsi hesabına güzəştli şərtlər ilə pensiya alanların dairesinin genişləndirilməsinə xidmət edəcək. Məhz bu səbəbdən

dövlət bütçəsindən DSMF-ə transferlərin məbləği 2025-ci ildə əvvəlki ilə nisbətən 208 milyon artırılaraq 1 milyard 600 milyon manata çatdırılır. Bütün bunlar ilə yanaşı, güzəştli şərtlər ilə pensiya yaşı müəyyənleşdirilən zaman kəmiyyət indikatorları ilə yanaşı, keyfiyyət meyarları-

rindən da istifadə edilməsi məqsədə uyğun olardı. Bu gün müzakirə etdiyimiz "Əmək pensiyaları" haqqında" qanuna əsasən, valideynlərin itirmiş və ya valideyn himayəsindən məhrum olmuş səkkiz yaşınadək övladlığı və ya qəyyumluğa götürülmüş uşaqlar da daxil ol-

maqla beş və daha çox uşağı olanların 5 il daha tez pensiyaya çıxırlar. Müzikərə etdiyimiz dəyişikliklər ilə onların pensiya təminatı dövlət bütçəsi hesabına hayata keçiriləcək. Bununla belə, 5 uşağı olan ilə 5-dən daha çox uşağı olanların pensiya güzəştisi eynidir. Halbuki, uşaqların sayına görə pensiya yaşıının azaldılması daha məqsədəyən olardı. Bu halda daha çox övladı olan valideynlər daha tez pensiyaya çıxabilərlər. Bu kontekstdə pensiya yaşıının müəyyənləşdirilməsində keyfiyyət meyarlarından istifadə sosial təminat baxımından arzuolunandır", - deyə deputat bildirib.

Nicat

"Zəngəzur dəhlizinə kimin nəzarət edəcəyi Aİ-nin vecinə də deyil"

"Avropa İttifaqı Ermənistandan Azərbaycan arası münasibətlərin normallaşmasına ehtiyacı var. Bu nizamlanmanın sərf Azərbaycanın, yoxsa Ermənistən ideyaları əsasında qurulmasının Aİ üçün heç bir əhəmiyyəti yoxdur".

Adalet.az xəber verir ki, bunu erməni politoloq Armen Baqdasaryan deyib.

"Onlar üçün, açıq desək, Zəngəzurdan keçən yola ermənilərin və ya azərbaycanlıların nəzarət etmesinin fərqi yoxdur. Onlar üçün bu yolu işləməsi, Rusiya və İranın nəzarətindən kənardə olması vacibdir".

Erməni politoloq onu da vurğulayıb ki, Avropa Rusi-

yanı heç vəchle yaxına buraxmaq istəmir." Avropada Rusiyani tekce hərbi deyil,

həm də iqtisadi və enerji təhlükəsi hesab edirlər və alternativlərdən biri, bəlkə də

esasi Rusiyadan yan keçməklə Cənubi Qafqazdan logistik marşrutlarının açılmasıdır"- deyə politoloq erməniləri emin edib.

Qeyd edək ki, Baqdasaryan Ermənistən o yoldan istifadə edə bilməyacısını da dəfələrlə vurğulamışdır: "Yerəşxan (Arazdəyən) keçməklə Paruyr Sevak kəndindən Tiqranaşenə (Kərkə) qədər yolu çəkiləsi həmin əraziye Azərbaycanın tam nəzarət etməsinə imkan verəcək. Yəni tekce anklavları deyil, onları birləşdirən yolları da istayırlar ki, bu halda Ermənistən artıq daxildən mühabirəyə düşəcək".

Əntiqə Rəşid

Rüstəm Hacıyev

Avropa və
Asiya təhlükəli
dilemma
qarşısında...

Avropa İttifaqı "döyüşmək" niyyətində, ASEAN isə güzəştə getmək istəyir

Donald Tramp adminisrasiyasının dünyadan bir çox ölkələrinə qarşı çıxmazı sarsıcı effekt verməkdədir. ABŞ prezidentinin aprelin 2-dən başlayaraq təriflərə bağlı verdiyi qərarın, bu dərəcədə dağıdıcı olacağını heç kim gözləmirdi.

Bütün dünyada, o cümlədən elə ABŞ-in özündə də fond bazarları çökəmkəndədir. Ekspertlərin fikirincə, bu vəziyyət getdikcə daha geniş miqyas alacaqdır.

Trampın qərarı, Birləşmiş Ştatların müttəfiqlərini də çıxılmaz vəziyyətə salıb, iki yol ayrıcında qalıqlar və "hənsi yolla gedəcəklərini", buna necə cavab verəcəklərini bilmirlər. İlkin reaksiyalara görə onlar, güzəştə getmək, və ya kəskin cavab vermək qərərləri arasında vurnuxurlar.

Trampın tariflərlə bağlı qərarı qəribədə görünəsə, heç də siyasi xarakter daşımir. İqtisadçıların hesablamalarına görə, ABŞ-in ticarət nazirliyinin bildirdiyi kiimi, bu, guya "xüsusi formula" üzrə hazırlanmış tariflərdir, əslində isə çox sadə-defisitin miqdarı ayrı-ayrı ölkələr üzrə, idxlərin həcmində bölünərək hesablanıb. Ona görə də ayrr-ayrı ölkələrə tədbiq edilən rüsumlar bir-birindən fərqlənir.

Beləki, daha əvvəl bəyan edilən kimi, ən yüksək faiz (34 faiz) Çin Xalq Respublikasına deyil, Vietnamdan idxl olunan məhsullara tədbiq ediləcək. Braziliya kimi ölkələrdən idxl olunan məhsullara, ən aşağı 10 faiz tədbiq olunacaq. Yəni, "tərəfdəş-bitərəf-düşmən mövqedə olan"- ölkələr olmasa fərqli olmır. Macarıstan, İtaliya və İsrail kimi Ağ Evin dəha yaxın münasibətə ollan ölkələrə, daha yüksək rüsumlar tədbiq edilib.

Tramp tariflərinə qarşı xarici dövlətlərin reaksiyası özünü çox gözətmədi. Bəziləri tariflərə qarşı əks tədbirlər görməyə hazırlaşırlar, bəziləri hələ çəşqinqılı içərisində nə edəcəklərini düşünürler, bəziləri isə artıq antiamerikan rüsumlarını tədbiq etməyə başlayırlar.

Tariflərlə bağlı Trampın məsələhətçiləri çox güman ki, əks həmlələrin ABŞ-iqtisadiyyatına vura biləcəyi zərərləri hesablamayıblar. Çin ABŞ-dan tariflər məsələsinə yenidən baxmağı xahiş edir. Əks təqdirde ABŞ-in bu ölkəyə ixrac etdiyi 150 milyard dollarlıq dövrüyyəsinə analoji rüsumlar tədbiq ediləcəyi ilə bağlı xəbərdarlıq edib. Xəber verdiyimiz kimi, artıq ən həssas nöqtəye, ABŞ-in Çin idxl etdiyi kənd təssarrufatı məhsullarına yüksək rüsumlar tədbiq edilib. Tramp tarifləri artırmasının isə, avropa kontinenti üçün ölüm hökmüne bərabərdir.

Vəziyyət hələ ki, çox qarşıqlı. Avropa İttifaqı ölkələri yekdil bir qərara gələ bilmirlər. Hər bir tərəfə çəkir. Almaniya kansleri Robert Xabek rüsumlarla bağlı Vaşinqtonla danışqlara başlamağa səsləyir, Fransa prezidenti Emmanuel Makron dəha qətiyyətli mövqe tutaraq, Fransa şirkətlərini ABŞ-a investisiyaları dayandırmağa çağırır, həmçinin amerikanın rəqəmsal servislərinə rüsum tədbiq edəcəyi ilə hədələyir.

Görünən odur ki, Avropa İttifaqı, ABŞ-in hərəkətlərinə birgə müqavimət göstərmək iqtidarındə deyil. Hər bir dövlət ekstrimal vəziyyətdə öz başına çərə qılmağa çalışacaq. Macarıstan və İtaliya Ağ Evin onlara xüsusi diqqət yetirəcəyinə ümidi edirlər. Lakin proseslərin inkişafı onların bu ümidişlərinin üstündən xətt çəkməkdədir.

Avropa İttifaqı Antiamerikan rüsumlarına qarşı, təbii ki əger antiamerikan rüsumları tədbiq edilərsə, bu ABŞ-iqtisadiyyatını silkələyəcək. Dünya ticarətinin həcmi aşağı düşəcək ki, bu da global tənəzzül təhlükəsi yaradacaq.

Başqa bir variant isə, dünya sənaye bazarının iştirakçıları Vaşinqtona baş əyməlidirlər.

Bəlkə də Tramp tariflərlə bağlı planlarını bütün burları nəzərə almaqla hazırlayıb ki, bütün dünya onun qarşısında baş əysin...

P.S. Bu arada ABŞ prezidenti Donald Tramp, Peñini hədələyərək bəyan edib ki, əger Çin qarşılıqlı qaydada amerikan məhsullarına tədbiq etdiyi rüsumları aprelin 8-dək ləğv etməsə, aprelin 9-dan etibarən bu ölkəyə qarşı rüsumları daha 50 faiz artıracaq və Pekinlə dənişqləri birdəfəlik dayandıracaq...

İqtisadi rifah, yaxud, son 3 ayın 9 ayla bağlı siqnalları: ARAŞDIRMA

Bu gün oxucularımız üçün ölkədə rifah halının göstəricisi olan rəqəmləri, yaxın günlərdə baş verəcək növbəti qiymət artımının siqnallarını iqtisadi analizimizlə verməyə çalışacaqıq.

2025-ci il üçün ekstrasenslerin verdiği iqtisadi proqnozlara inanmasaq da, əslinde 2025-ci ilin ilk günündən qiymət artımları neinkin ölkədə, elə dənaya da özünü çıpalığı ile göstərdi. Xatırladıq ki, ekstrasenslərin "Qlobal münəqişlər, iqlim fəlakətləri, iqtisadi tələtümələr, radikal qeyri-müəyyənlilik" baş verəcəyini, bunun da sayesində dünya iqtisadi böhranla üzləşəcəyini bildirmişdi.

Təsəvvür edin ki, ekstrasenslərin iqtisadiyyatla bağlı dediyi proqnozlar ilk "tutən" proqnozlar oldu.

Banklarımızın açıqlaması nədən xəbər verir?

Ard-arda xalqa açılanın rəsmi məlumatlar xalqı gələcək qiymət artımlarına təmkinle yanaşmaq missiyası da həyata keçir - desək yanılmarıq.

Başlayaq Azərbaycan Mərkəzi Bankının məlumatlarından... Bu il aprelin 1-nə bankın valyuta ehtiyatlarının 11 milyard 26,5 milyon ABŞ dolları olduğu açıqlanıb. Məlumatda vurğulanır ki, son 1 ilde isə Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyati 5,4 faiz azalıb. Bu siqnal davamında nə gətirdiyini bilmək isteyirsinizsə, axıra qədər oxuyun.

Deməli, bundan bir ay əvvəl 2025-ci il mart ayının 1-nə AMB elan etdi ki, Azərbaycanda milli valyutada yeni verilmiş kreditlər üzrə ortaillik faiz dərəcəsi 18,07% təşkil edib. Bildirilib ki, manatla yeni verilmiş kreditlərin orta faiz dərəcəleri evvelki aylı müqayisədə 0,32 faiz bəndi, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 2 faiz bəndi artıb.

Yəni anlayacağınız: 1 Martdan etibarən Azərbaycanda manatla verilmiş kreditlər bahalaşdı ve prosesin dayanmayağınızı 1 aprel AMB elan etdiyi kimi "valyuta ehtiyatınızın 5,4 faiz azalması" ortaya qoyur. Əslində proses AMB elan etdiyi kimi aprelin 1-dən yox, bəlkədə dənə əvvəldən başlayıb ki, artıq manatla verilmiş kreditlər mart ayından bahalaşlığı elan edildi. Bu fakt Azərbaycan iqtisadiyyatının bütün sahələrinə təsir-siz ötüşməyəcək. Dövlət tənzimləməni boynuna götürməsə, əhali ilə banklar arasında dərin münəqişə və çəkişmələr baş verəcək.

Qızıl qalxırsa, enerjinin, yanacağın qiymətləri də avtomotiv olaraq qalxacaq

Hələ düşünək ki, dünyada qızılın qiymətində rekord hedd var və dünyının bir köşəsi olan Azərbaycana bu bahalaşmanın da təsiri olacaq. 2025-ci il Aprel ayının 3-ə olan məlumatlara diqqət yetirsək, bilərik ki, dünyada qızılın qiyməti bütün zamanların en yüksək həddinə çatıb və ilk dəfə bir unsiya üçün 3200 dolları keçib. Halbuki, 2024-cü ilin dekabrında qlobal bazarlarda qı-

zılın unsiyası 2 min 605 dollara ticarət olunub. 3 aydakı fərqi görürsünüz mü?

Bu gün isə mehz bu səbəbdən Azərbaycanda 1 qram 999 əyyarlıq temiz qızılın qiyməti 171.63, 750 əyyarlıq 1 qram İtalyan qızılın qiyməti 128.85 və nəhayət 585 əyyarlıq 1 qram türk qızılın qiyməti 100.5 manatdır. Onu da nəzərə alın ki, ötən ilin ele bu günlərdə Azərbaycan bazarlarında qızılın bir qramı ölkədə 117.9 manat təşkil edib. Təxminən 60 manat bahalaşıb.

Bolluq olan marketlər, əl yandıran qiymətlər

Əslində marketlərimiz bolluğun göstəricisi, əlçatmazlığın ünvani sayıla bilər. Xüsusən "brend" olan marketlərdə satılan bütün növ ərzaq məhsulları, nəcə deyərlər, əl yandırıb

Məsələn, "Bazar store" marketlər şəbəkəsinə girişən ilk önce ekstrasenslərin proqnozunun gerçək olduğunu bilsiniz. Burada dana əti, (QOL SÜMÜK-SÜZ...)-16.98, (BİFTEK)-22.98, (antrikot sümüksüz ət)-26.98, can əti -34.98, quzu pırzola - 19.98 manata olması deyilənlərə əyani sübutdur.

Bu qiymətlər bu günə olan qiymətlərdir və bəzi resmi məlumatlara diqqət yetirdikdə bu prosesin yeni qiymət artımının yerində sayacağına inanmaq olmur.

Kasibcılığın, müflisləşmənin digər səbəbləri

Yəqin ki, bundan əvvəl ki, məqalələrimizdə Azərbaycandan ərzaq qitliğinin yaranmasına digər səbabları oxumussunuz. Xatırladıq ki, bu ilin fevralında Rusyanın Federal Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət Xidmətinin ("Rosselkhoznadzor") saytında "VetİS" Federal Dövlət İnformasiya Sisteminin məlumatları yayıldı. Məlumatda deyildi ki, Azərbaycandan 940 ton kərə yağı idxlə edilib ki, bu da bir il əvvəlindən (240 ton) 4 dəfə çoxdur. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ötən ilin yanvar-sentyabrında Azərbaycandan Rusiyaya 45 milyon 738,68 min dollar dəyrində 7 386,49 ton kərə yağı ixrac olunub.

2023-cü ilin eyni dövründə ixrac 5 milyon 11,54 min dollar dəyrələ 800 ton təşkil etmişdi. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycandan Rusiyaya kərə yağı ixracı həm çeki, həm də dəyər baxımlı-rib. "Ukrayna tərəfi, nəhayət, danışçılar grupunun tərkibini təsdiq edəcək, o, tezliklə ABŞ-nın təklif etdiyi sazişin metninin əsaslı müzakirəsi üçün Vaşinqtona yola düşəcək.

Biz artıq öz mövqeyimizi, eləcə də gələcək sazişin metni ilə bağlı baxışımızı işleyib hazırlamışıq", - o deyib.

Sibiha həmçinin danışçılar prosesini müşayiət etmək

dan 9 defədən çox artıb. Araşdırımız zamanı o da məlum oldu ki, kərə yağı özümüze çatır, amma Rusiyaya ixrac olunur. Yeni, azərbaycanlı sahibkarlara yağı Rusiyada daha baha satmaq olunduca sərfelidir. Bəs ölkədən çıxarılan kərə yağılarının əvəzinə orta statik azərbaycanlılar nə yeyir? Buna da çözüm tapılıb. Rusiyaya gedən yüksək keyfiyyətli kərə yağının əvəzinə vətəndaşlarımıza yerli sexlərde hazırlanın saxta kərə yağıları satılıb.

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin həyata keçirdiyi nəzərat tədbirləri çərçivəsində Elman İmanverdiyev tərəfindən kərə yağı adı ilə satılan məhsul əsində bir zəhərdir. İstehsal olunan "kərə yağı" məhsulların nümunələrindən bitki sterini - "Kampesterin" (bitki yağı) ilə yanaşı, yağı turşuları üzrə də uyğunluq (Linolen, Palmitin, Olein yağı turşuları) aşkar edilib. Həmin zəhər "paçkalanı"nın adı "Natural", "Tac", "Selskoe" dir.

Yox əgər kiminsə ürəyi istədi ki, ailəsi xalis kərə yağı yesin, o zaman getsin "bazarstore" mağazalar şəbəkəsindən 1kq -lq "WESTGOLD" 24.90, "NEWLAND" 22.99, "YENİ ZELLANDİYA" ya 19.50 və s. qiymətlərin onun cibinə uyğun olub-olmamasını yoxlaşın.

Yumurtaya ehtiyacı olan tek ruslardı?

Çox zəif kənd təsərrüfatı istehsal edən Azərbaycanın xammal ixracına üstünlük verilməsi başa düşən deyil və mütləq bu tip uyğunluqlar ortaya çıxır.

Bir məqama da diqqət edək: Artıq uzun illərdir ki, adı kənd yumurtası bazarlarda 20 qəpik, marketlərdə 25-28 qəpik arasında satılır.

Niyə belədir deyənlər də məlumat verək ki, təkcə 2023-cü ildə Azərbaycan Rusiyaya 36 ton (612 min ədəd) yumurtası ixrac edib. Ümumilikdə, 2024-cü ilin yanvarın 25-nə kimi Rusiya Federasiyası Azərbaycandan 4,2 milyon ədəd yumurta alıb.

Rəsmi mənbələrdən əldə etdiyimiz rəqəm və faktları bir yerə komalayıb, analiz ədənde isə görünən mənzərə odur ki, 2025-ci il köhnə, gelib-keçmiş illərdən daha ağır və çətinlik dolu olacaq. Qarşında isə məhsulu, xammali, əkinin-biciyi olmayan aprel-may ayı var.

P.S. Rifahınız yüksəlsin, firavanlığın artınsın, əziz Azərbaycan vətəndaşları! Bunu sizə ərz etməkdən başqa əlimdən gələn bir iş yoxdur.

Əntiqə Rəşid

Üçün aparıcı hüquq firmalarından birinin seçiləcəyini təsdiqliyib. Onun sözlərinə görə, Vaşinqtona gedəcək nümayəndə heyətinə Ukrayna XİN-in nümayəndəsi də daxil olacaq.

Xatırladıq ki, fevral ayında Ukrayna və ABŞ nadir torpaq metallarına dair sazişi müzakirə etməye başlayıblar. O vaxtdan bəri hər iki tərəf həm Kiyevə, həm də Vaşinqtona uyğun şərtlər üzərində işləyir.

Vüqar Abbasov

Şərurlu
İsfəndiyar -
söyülməli, yoxsa
öyülməli?

Son günlərdə ictimaiyyətin diqqətində olan adlardan biri də iş adamı Şərurlu İsfəndiyardır. Onun bir neçə müsahibəsi yayılmışdan sonra sosial mediada geniş müzakirələrə səbəb oldu. Əksəriyyət tənqid yağırdı, bəziləri isə bu çıxışlarda fərqli bir səmimiyyət və dürüstlüklərini gördü. Mən də bu mövzuya şəxsi baxışımı bölüşmək istədim.

Bu adı illər əvvəl, Azərbaycanda yaşadığım dövrə eşitmışdım. Heç vaxt şəxsi tanışlığım olmayıb, belə bir cəhdim də olmayıb. Bu gün də belə bir istəyim yoxdur, yəni bu yazının arxasında hər hansı şəxsi maraq və ya gizli niyyət yoxdur.

Səmimi etiraflar və cəmiyyətə mesaj

Şərurlu İsfəndiyarın müsahibələri, xüsusilə bir neçə məqəm yadda qaldı. O, açıq şəkildə etiraf edir ki, savadlı yoxdur. Lakin savadlı insanları işə cəlb edərək və onlara yüksək maaş verərək uğur qazanıb. "Coban oturub başda, alımlar işləyir. Pullar da gəlir," - deyə bildirib. Burada diqqətçəkən məqəm təkçə onun şəxsi təcrübəsi deyil, həm də cəmiyyət üçün mühüm bir mesajın ötürülməsidir: Əger peşəkar və bilikli insanlara şərait yaratılsa, onların hesabına həm iş uğur qazanar, həm də iqtisadiyat inkişaf edər.

Bu yanaşmanı ölkə miqyasında da tətbiq etmək mümkündür. Dövlət idarəciliyində savadlı, təcrübəli kadrların rolu danılmazdır. Yəni bunu ölkə miqyasında da tətbiq etmək olar: idarəetmədə savadlı, peşəkar kadrlar olsa, iqtisadiyyat da inkişaf edər. Burada yanlış olan nadir? Mənəcə, heç nə. Bu baxımdan, Şərurlu İsfəndiyarın sözlərində, hər nə qədər bəziləri üçün sadə və kobud səslen-sə də, ciddi və dəyərləri bir fikir var.

O ki qaldı onun savadsız olmasına - diplomun olmasına hələ savadlı olmaq demək deyil. İstəsəyi, yəqin ki, diplom almaqda çətinlik çəkməzdii. Üstəlik, tariximizdə bir çox imkanlı insanlar olub ki, savadları olmayıb, amma böyük uğurlara imza atıblar.

Səmimiyyət və insanlıq

Müsahibələrinin birində o, maraqlı bir hadisədən danışır. Bildirir ki, maşınla gedərkən bir işçisini piyada götürüb, saxlayaraq onu maşına dəvət edib. İşçi isə paltarı tozlu olduğu üçün imtina edib. İş adamı cavab verib: "Gəl otur, mən də bu mərhələdən keçmişəm." Bu sədə epizod əgər doğrudursa - ki, əksini sübut etmək üçün əsas yoxdur - onun insani və səmimi tərəfini göstərir. Bu cür davranışlar, xüsusilə yüksək mövqə sahibi olan insanlardan gələndə, diqqətəlayiq və təqdirəlayiq sayılırlar. Bu kimi məqamları təbliğ etmə lazımdır ki, başqalarına örnək olsun.

Din mövzusuna yanaşması

Müsahibələrdən birində ona dina münasibəti soruşulur. O isə cavab verir ki, "Məndən olsa, masidiləri söküb yerinə məktəb tikərem." Bu açıqlamaya görə tənqidlərə məruz qalır: "İndi qədər məktəb tikmişən ki?" Halbuki bu, sadəcə bir şəxsi fikirdir, vəzifə öhdəliyi deyil. Dini baxış bucağından fərqli düşünmək hər kəsin hüququndur. Hətta bu mövzuda da onun səmimi olduğu hiss edilir. Əlibətdə ki, məktəb tikə, xeyriyyəçilik etsə idi yaxşı oları, amma onun belə bir öhdəliyi yoxdur. Bu cavabla o, sadəcə dina olan münasibətini bildirmiş olub.

Qazançlı, lakin qanunsuz yox

Bu gün cəmiyyətin çox hissəsi pullu, imkanlı insanlara tənqidini yanaşır. Şərurlu İsfəndiyar rüşvət, korrupsiya ilə zənginləşmədiyini iddia edir. Bu isə artıq bir fərq yaradır.

Bəzən düşünürəm ki, biz qərb ölkələrinin uğurlu iş adamlarından kimse "mən savadsızam, amma peşəkarları işə götürürəm" tipli açıqlaması olsa idi, onu alqışlayardıq. Lakin özümüzdən biri eyni şeyi deyəndə, qəbul etməkdə çətinlik çəkirik. Daha pisi - onu topa tuturraq.

Ən qəribəsi isə budur ki, korrupsiya ilə varlanmış insanlara bəzən bu qədər sərt yanaşmır. Sanki "pul varsa, necə qazandığını fərqi yoxdur" yanaşması formallaşdır. Halbuki zəhmətlə, ağılla zənginlik qazanmaq daha çox dəyər verilməli haldır.

Sonda...

Mənim fikrimcə, Şərurlu İsfəndiyarın müsahibələri onu tənqid etməyə yox, təqdir etməyə əsas verir. Həm iş həyatındakı uğur modeli, həm də açıq və səmimi danışığı ilə cəmiyyətə maraqlı mesajlar ötürür. Ola bilsin ki, o, hər şeyi ideal formada ifade edə bilmir. Amma bu, bizim onu top-tüfəngə tutmağımız üçün əsas deyil.

Bələdə də bu müsahibələr, cəmiyyət olaraq uğur anlayışımıza, insanlara münasibətimizə yenidən baxmaq üçün bir fırsatdır.

Nederland.

Qarabağın küskün şairəsi və küskün jurnalisti: Çəkər aşiq olan, qayğı...

Əziz oxucularımız, bu günlərdə baş tutan Baş Qərvənd -Xaçındərbənd-Əlaqalı- Əlimədəlli- Ağdam-Xoramort- Xankəndi səfərim həyatının ikinci ən böyük hədiyyəsi oldu. Bu hədiyyənin müəllifi şəhidlərimiz, qazilərimiz olsa da, təqdimat şəhid anası Maya xanım Quluyeva tərəfindən mənə bəxş edildi. Əvvəlcə, hüzurlarınızda şəhidlərimizin ruhu qar-

şisində baş əyir, qazilərimizə Allah-dan şəfa dileyir, Maya xanımı təşəkkür edir və Qarabağa etdiyim turu silsilə şeklinde sizinlə paylaşmaq istəyirəm.

Proloq:

**Səni şövqi-bahar aşüftə qılımiş,
Çəkər aşiq olan qayğı, bənövşə!**

Baxmayaraq ki, doğma kəndim - Ağdam rayon Baş Qərvənd kəndi 2020-ci ilin 20 noyabrında düşmənlərimizdən azad edilib, amma bu günə qədər evimizə tərəf ayaq basmamışdım. Əslində kəndimiz kənarında yerləşən "Bayramlar" para kəndde 2020-ci ilin noyabrin 22-də olmuşdum. Hətta orada ilk adımlımı doğma kəndimizə 26 ildən sonra atmağım məni ele təsirləndirmişdi ki, o hissələri məqale çevirib dostlarımı da, oxucularımı da təsirləndirmişdim. (Evinizin astanısındaki duyğularım - Kəhrizin bir udum suyu....)

Amma təessüf ki, 26 il həsrət qaldığım məhləni, evimizi, məktəbimizi, kəhrizlerimi, kəhriz quyularını yaxından görə, onlarla səhbət edə bilməmişdim. Portalsız getmək isteyirdim, çəkilən yəni yola düşüb məcnun kimi ayaqyalın,

başlaçıq getmək isteyirdim. Təmas xəttində yerləşən Təzəkənddən ora 6-7 km ola, olmaya, o yerlərə getmək üçün portal istemirdim. İncidim. Portalsız getmək isteyimin karşısındaki əngellər məni incitdi. Dəfələrlə bu haqda məqalələrlə çıxış etdiməs də, manələri aşa bil-mədim. Artıq kəndimin azadlığında çıxdığı gündən 4 il, 4 ay, 16 gün keçidkən sonra da necə deyərlər, kəndimə gel-

lib.Axi , M.P.Vaqif şeirlərindən əlavə Qarabağ camaatinin yaddaşında vəzirlikdən başqa heç nə ilə qalmadı. Nə bir bulaq çəkdirdi, nə bir ark qazdırdı.

İndi Natəvan küsməsin neyləsin!

Xan qızının büstünə baxa-baxa da düşünürdüm ki, elə hər ikimiz küskün... 25 illik jurnalist fəaliyyətim dövründə işğaldə olan vətən torpaqlarının hər bir bucağının həsretinə yana- yana yazmışam, oxucularımı da yandırımişam, vətən üçün canını qurban vermiş hər şəhidi gənc və nakam qardaşımı ağ-ladığım kimi ağlamışam, Bakıdan vurub, heç vaxt getmədiyim, İsmayıllı rayonunda çətin vəziyyətdə mərkəzden kömək uman köçkünlərin dərdini dirləməyə, yazmağa "yuxarırlara" çatdırmağa getmişəm. Həm de məşənin içi ilə kənddən çox aralı olan Qalınçaq ferməsına... tek... ağlıma da gəlməyib ki, bu məşələr çəqqal, canavarla doludur. Adı, səni tanınmayan şəhidlərimiz, qazilərimiz haqqında yazmaq üçün Azərbaycanın getmədiyim kəndi-şəhəri qalmamışdı. Sonra 44 günlük müharibə də yeganə qadın jurnalist olaraq fealiyyətim xalqımızın gözünün karşısınd�다. Ölümle göz-gözə , nəfəs-nəfəse dayandığım 44 gün , raket yağışı, dron heyəcanı, bombardman... Nə isəki, ölmədim. Xankəndi- Laçın yolunda ekoetirazçıları 4 gün dəstək olmaq, o buzun üstündə qarın-yığışın altında da könüllü qalmağı da özümə borc bildim.

Amma fəxri fərمانlar, təşəkkürnamələr, "Böyük Zəfər" medalı elələrinə verildi ki, necə deyərlər əlim üzümde qaldı: Bakıdan çıxmayanlarla! Məsələn , müğənni Natəvan Həbibə "Hərbi vətənpərvərlik tədbirlərində fəal iştirak etdiyinə görə" Fəxri Fərmanla təltif edilənən kənddən. Aşıq Ələsgər demis sindi, qol-qanadın yanına düşdü.

Xülasə, küskünlüyüüm - 26 il + 4 il, 4 ay , 16 gün həsrət qaldığım yurdumdan hazırladığım reportajı növbəti məqaləmdə diqqətinizə çatdırmağı özümə borc bilirəm! Ümid edirəm, ən gözəl qiyməti məmurlar yox, xalq ve-rir. Elə olmasayı Azərbaycanın xalq qəhrəmanları yüz illər boyu yaddaşlarda yaşamazdı. Allah qədirbilən xalqımızı qorusun deyib, sizi mənimlə bərabər, menim gözlərimlə Qarabağı, Baş Qərvənd -Xaçındərbənd-Əlaqalı- Əlimədəlli- Ağdam-Xoramort- Xankəndini gəzməyə, o yerlərə bir də mənim gözümlə baxmağa çağırıram!

Məni izleyin!

Əntiqə Rəşid

dim.Ruhən küsdüyüm yrduma gəldim. Elə biliyəm, elə Xurşid Banu Natəvan qədər yurdumdan küsmüşəm. Elə Ağdamda - imaretdə Qarabağın XAN qızının büstünün ruhunda da bir küskünlük hiss etmişəm. Bilmirən səhv duymuşdum, yoxsa, gerçək duymuşdum, amma duymuşdum ki, Natəvan çox küskündür. Niye?

Xurşidbanu Natəvan da eynən Molla Pənah Vaqif kimi zəmanəsinin görkəmli şəxsiyyətlərindən biri olub, poeziyası, mərhəmeti, savadı, ağılı, vətənpərvərliyi ilə təkcə Azərbaycanda deyil, bütün Zaqafqaziyada tanınır. Xeyirxahlığı və mesenatlığı dillərə dastan olub. O, karşılara el tutmuş, Şuşaya su kəməri çəkdir. Çölqala məhəlləsində Xan qızı bulağı tikilir. Bulaq ağı mərmərdən , 12 gözdən və 8 güşəli çarhovuzdan ibarət həmin bulağın tikintisine 100 min manat qızıl pul xərcələir. Suyun çəkilişində iştirak edənlərə pulsən eləvə, 180 qoyun və 20 dəst bahalı xəlet bağışlayır.

Amma Qarabağda vəzirlik vəzifəsində çalışan Molla Pənah Vaqife işğaldan azad olmuş Şuşada 2021-ci il avqustunda, 2022-ci il iyulunda, 2023-cü il iyulunda, Şuşada, 2024-cü ilin iyulunda isə Qazaxda Vaqif Poeziya Günüleri keçiri-

Tramp administrasiyasının aparıcı üzvlərindən biri, milyarder İlən Maskın Ağ Evin tarif siyaseti ilə bağlı bir çox məsələlərə yenidən baxılması təklifi diqqətə alınmayıb. Milyarder Donald Trampı inandırmaya nail ola bilməyib.

İlən Maskın əl-ayağa düşmə səbəbləri məlumudur. Onun Cində qlobal biznesi var, biznesmenin istehsal etdiyi Tesla elektromobilərinin 40 faizi Şanxay avtomobil zavodunda istehsal olunur və bu da o deməkdir ki, Çinə qarşı tədbiq edilən yüksək rüsumlar ilk növbədə onun biznesinə zərbə vuracaq.

Bundan başqa, Mask, prezident Trampın komandasında olan iqtisadçıların çoxundan yaxşı bilir ki, dünya ticarəti necə işləyir, ona görə de, onların üstünə gedir.

ABŞ prezidenti Donald Tramp bütün dünyaya "ticatət mühabibədine" başlamasının Birləşmiş Ştatlara da təsirsiz ötməyəcəyini qeyd etmişdir. Verilən məlumatlara görə, idxlə rüsumlarının artırılması fonunda, prezident Trampa dövlət idarəciliyində effektivlik departamentinin rəhbəri İlən Mask atasında münaLİşə yaranıbilər.

Göründüyü kimi, hazırda Maskla proteksionistlər bloku arasında yaranan fikir ayrılığı narazılıq yaradıb.

Bələ ki, biznezmen X səsli şəbəkəsində Trampın ticarət məsələləri üzrə məsləhətçisi Piter Navvronu, Tesla elektrikmobil isistehsali ilə bağlı səsləndirdiyi sözlərinə görə, səsəm adlandırib.

Türkiyənin Uşaq Təcili Tibbi Yardım və Reanimasiya Təcrübəsi TİKA vasitəsilə Azərbaycana gətirildi

Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyinin (TİKA) dəstəyi ilə keçirilən I Azərbaycan-Türkiyə Uşaq Təcili Tibbi Yardım və Reanimasiya Konqresi Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərində təşkil olundu.

Azərbaycan Respublikasının Pediatriya Mərkəzi və Türkiyə Uşaq Təcili Tibbi Yardım və Reanimasiya Dərnəyinin təşkilatçılığı, Azərbaycan İcbari Tibbi Siyorta Dövlət Agentliyi, Tibb Ərazi Bölümələrinin idarəetmə Birliyi (TƏBİB) və TİKA-nın tərəfdəşlığı ilə 07-09 aprel 2025-ci il tarixlərində Bakı şəhərində baş tutan bu konqres geniş miqyaslı iştirakla keçdi.

Konqresin açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Pediatriya Mərkəzinin direktoru, uzman həkim Dr. Azer Əhmədov qeyd etdi ki, son illərdə Azərbaycan pediatriya sahəsində əhəmiyyətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Onun sözlərinə görə, mərkəze tabe olan xəstəxanalarda yenidənşərtləşmələrə və uşaqlara göstərilən təcili tibbi müdaxilələrin uğur faizi nəzərəcərpacədə artıb.

Ankara Universiteti Cəbəcəli Xəstəxanasının baş həkimini və Konqresin sədri professor Dr. Tanıl Kendirli isə azərbaycanlı həmkarlarının konqresə və çərçivəsində təşkil olunan kurslara göstərdikləri böyük maraqlanın qaldıqlarını ifadə edərək, tədbirin təşkilinə verdiyi dəstəye görə TİKA-ya təşəkkürünü bildirdi.

TİKA-nın Azərbaycandakı layihələri barədə danışan TİKA Bakı Program Koordinatoru Hayrettin Özçelik bildirdi ki, qurum 1994-cü ildən bəri Azərbaycanda fealiyyət göstərir və bu müddət ərzində 1500-dən çox layihə heyata keçirib. O qeyd etdi: "Təkcə sehiyyə sahəsində deyil, hər bir sahədə dost və qardaş iki ölkənin təcrübə və biliklərini paylaşması üçün çalışırıq."

Ankara Universitetinin rektoru professor Dr. Nəcdət Ünűvar konqresdə onlayn iştirak etdi. Konqresin açılış mərasimində çıxış edən Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri professor Dr. Birol Akgün isə dedi: "TİKA sehiyyə sektorunda Azərbaycanın nüfuzlu qurumları və həkimləri ilə birgə fealiyyət göstərək modulyar xəstəxanaların qurulmasından tətbiq olunan tibbi müayinələrə, sehiyyə təhsilərindən təcrübə məbadiləsi proqramlarına, tibbi avadanlıqların təminindən sehiyyə sahəsində keçirilən konfrans, sərgi və konqreslərin dəstəklənməsinə qədər çox geniş bir sahədə işlərini davam etdirir." Üç gün davam edən konqressə 300-dən çox həkim, tibbi bacısı və sehiyyə işçisi qatıldı. Konqres çərçivəsində sehiyyə işçiləri üçün "Uşaq Təcili Yardımı və Reanimasiya", "Mexaniki Ventilyasiya", "Pediatrik Təcili Yardım və Reanimasiya üzrə Tibb Bacısı Hazırlığı" mövzularında kurslar təşkil olundu. Tədbir sonunda iştirakçılar sertifikatlar teqdim edildi.(innews.media)

Trampa İlən Maskın yolları ayrılaqmı?

ka ayrılması təhlükəsi yaradır. Bu barədə, beynəlxalq ticarət təşkilatının baş direktoru Nqozi Okonjio-İveala bəyan edib və bildirib ki, dünya iütisadiyyatının iki cəbhəyə bölünməsi qlobal ixtisarlarla səbəb olacaq.

Okonjio-İveala qeyd edib ki, təriflərin neqativ nəticələri təkcə ABŞ və Çinə deyil, eyni zamanda digər ölkələrin də, xüsusiylə də inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyatına ciddi təsir göstərəcək. Görünəndə, ABŞ prezidentinin hələki

geri addım atmaq fikri yoxdur. Donald Tramp, hələ də əsas rəqibi Çin Xalq Respublikası və Avropa İttifaqı ilə müyyən razılığa gələ biləcəyinə ümidi edir. Lakin nə ÇXR-si, nə də Avropa İttifaqı nəinki onun ümidiini doğrultular, əksinə rüsumların artırılması ilə bağlı cavab tədbirləri göstərəcəklərini bəyan edirlər. Bu isə ABŞ prezidentini daha da qəzəbləndirir.

"Bu dünya yalnız mənim istədiyim kimi idarə olunmalıdır". "Tarifləri yalnız mən qaldıra bilərəm". "Qarşılıq verən ölkələr ümumi qaydaları pozur". "Yeni dünya düzümüzə mən müyyən etməliyəm" düşüncəsiyle meydana atılan Donald Tramp, artıq qarşısında "itaatsizlik" göstərən Çin və Avropa İttifaqı ölkələrini görür.

Daha bir hegemon dpvət - Rusyanın başı üç ildən çoxdur başlığı Ukrayna mühəribəsinə qarışlığı üçün hələ ki, dünyada baş verən global hadisələrə ciddi şəkildə qoşula bilmir.

Rüstəm Hacıyev

Faiq QISMETOGLU
faiqqismetoglu@box.az

Külək uşağı yixdi...

... Sizi bilmirəm, amma mənim küləkli havalardan lap zəhləm gedir! Özü də bu külək Bakıda ola! Düzdü, bəstəkarlarım küleyə gözəl bir mahni da yazıblar: "Gedək üzü küleyə..." Bəlkə də cavan olanda o şair, o bəstəkar bu mahniyi yazıb. Amma Bakının küləyin gərsəydi, bu mahniyi yazmadı.

O günü Yeni Günsənlidə bir külək əsirdi ki, az qala adamı apara. Niye uzağa gedirəm? "Fatiməyi-Zəhra" məscidinin yanındakı avtobus dayanacağında (orda küləkdən, yağışdan qorunmaq üçün dayanacaq inşa etməyiblər) bir yeniyetmə oğlan uşağıni külək yıldı. Ona mənim dostum Məhəmməd qardaşımız kömək etdi və ayağa qaldırdı. O uşaq dedi ki, Yeni Günsənlidən Kōhne Günsəliyə getmək üçün hansı marşrutu minməlidir? Məhəmməd də bildirdi ki, 104 və 20 nömrəli avtobus deyilən yerə gedir.

Küləklə havada belə dayanacaq şəraitini olmayan yerde avtobusları gözləmək çox çətindir. Uşaq, qoca, xəstə adamlar üçün lap çətindir. Hələ görün, yağış, qar yağanda, şaxtalı və soyuq günlərdə burda avtobus gözləyən insanlar ne qədər çətinlik çəkirlər. Əgər həmin yerlərdə dayanacaq tikilmirsə, heç onda orda avtobuslar dayanmasa, yaxşıdı və əgər dayanırsa, birmənalı olaraq mütləq dayanacaqlar inşa edilməlidir. Təessüf ki, edilmir.

Bunu isə Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi həyata keçirməlidir! Metronun "Xalqlar dostluğu" stansiyasının yaxınlığında dayanacaq, eləcə de şəhərin əksər yerlərində hər cür şərait olan dayanacaqlar tikilib. Hətta onların qapıları da var. Bax belə dayanacaqlar möhkəm küləklər əsən və soyuq olan Yeni Günsənlidə inşa edilməlidir.

Bəs bu işi kim görməlidir?! Əlbəttə ki, Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi! Tezliklə malum qurum bu addımı atmalıdır. Əks-təqirdə Yeni Günsəli camaati küləkdə, soyuqda, qarda, yağışda çox əziyyət çəkməli olacaq!!!

**Biri deyir ayda yüz min,
biri deyir səksən min,
biri də deyir...**

Sənki bütün müğənnilər bir-biri ilə yarışa giriblər. Özü də tanınan, səsi və istədiyi olan müğənnilər yox ha, toy müğənniləri, daha doğrusu, çox vaxt camaatı aldadıb toyda və televiziyalarda fonqramla oxuyan ifaçılar.

Onların biri deyir ayda toylardan yüz min qazanıram, biri deyir yetmiş min qazanıram, biri de deyir ki, otuz min qazanıram. Sonra da deyirler ki, on evim var, bir başqası bildir ki, on beş evim var, digər də deyir ki, mənim xarici ölkələrde də evlərin var!

Elə bil ki, qəsdən camaata yandıq verir, insanların əsəbleri ilə oynayırlar. Noldu, çox istedadlı, gözəl səsi olan və uzun illər toy aparan müğənnilərin, sənətkarların bir-iki evi var, amma yumurtadan dünənə dinq eləyib çıxan qadın müğənnilərin on beş evi! Yəqin hansı pullu kişi isə onlara ev verir.

Bir dəfə rəhmətlik Baloğlan Əşrəfov bu mövzuda söhbət düşəndə demişdi ki, hamidən çox və baha toylara gedirəm, amma mənim Bakıda həyət evim var. Bəli, əsil sənət adamlar heç vaxt belə bayğı səhbatlərə tamaşaçıları əsəbləşdirmeyib, ancaq səsi və sənəti olmayan qadın toy müğənniləri min hoqqadan çıxır, televiziyalarda ağızlarına gələni dənisiş, öz əxlaqlarını və səviyyələrini göstərirlər.

Onları da hörmətli edən pul xatirine özəl televiziya kanallarıdır. İndi tamaşaçıları aldatmaq lazımdır. Yaxşı və səviyyəli tamaşaçı çok yaxşı bilir ki, o müğənnilər saydıqları evləri hansı pulla alıblar. Adam naşükür olmaz! Sizin ne qədər eviniz var, özünüzə qismət, amma heç kimə haqq verilmir ki, var-dövləti ilə öyünsün və başqalarının qanın qaraltsın; cüntki hər şeyi verən də, Alahdird, alan da!!!

EMİL FAİQOĞLU

Deyərdin, saxlayardım!

Bu gün Bakıda sənışınlar bəzi marşrutların fəaliyyətindən, işindən narahiq edirlər. Onlardan biri də metronun "Koroğlu" stansiyasının yaxınlığında dayanacaqdan Maştağa qəsəbasına hərəkət edən 131 nömrəli marşrutdur.

Aprelin 4-də saat 10: 40 - da Maştağadan "Koroğlu" istiqamətinə hərəkət edən avtobus Zabrat qəsəbesindəki dayanacaqda saxlamadı. Bir qadın bir neçə dəfə "saxla" desə də sürücü bunu eşitməziyi vurdu. Axırdı xanım bərkən səslenisi dedi: "Bayaqdan qışqırıram ki, astonovkاد, saxla, saxlamırsan! Qulağında telefon kimləsə danışırsan, belə xiymət olmaz ax! Sürücü isə soyuqsanlı halda dilləndi: "Deyərdin, saxlayardım" Qadın isə yenidən əsəbi halda gileyəndi." Üç dəfə dedim ey, saxla, saxlamadın. İndi bir astonovka geri qayitmalıyam".

Tay bu dəfə sürücü bir söz demedi və dayanacaqda avtobus saxladı. Xanım avtobusda düşüb geri qayıtdı. Avtobusdakı sənışınlar isə sürücünün qınadı. Dedilər ki, qadın düz deyir də! Niye deməlidir ki, saxla düşüm! Sizin borcumuzdur ki, hər dayanacaqda avtobusu saxlayasınız. Bayaqdan fikir veririk yolboyu mobil telefon qulağınızdan düşmür.

Bilmək olmur ki, siz sənışın daşıyırsınız, yoxsa, telefonla danışırsınız?! Bax bəzi sürücüler belə xoşagəlməz hərəkətlər edir, mobil telefonla danışır, yol hərəkəti qaydalarını pozur və nəticədə qəzalar qaçılmaz olur!

**Magistral yolda avtomobili
geri hərəkət etdirmək kobud qayda
pozuntusudur**

Bir çox sürücüler yolda hərəkət edərkən birdən yadlarına düşür ki, yolu sehv salıblar, geri qaytarmaq lazımdır.

Təbii ki, hər bir avtomobil yolunda, xüsusiələ də magistral yolda geri qaytarmaq üçün bir qədər qarşıda dönmək olar, yeri var və ordan geri dönüş etmək həm qanunidir, həm də təhlükəsiz. Amma bəzi sürücülər buna emel etməyib, avtomobile geriye hərəkət edirlər və özü də qəza işığını yandırmadan. Bu isə birmənalı olaraq kobud qanun pozuntusudur.

Aydındır ki, maşın arxaya hərəkət edərkən həmin istiqamətdə hərəkət edən digər nəqliyyat vasitələrinə böyük təhlükə töredir. Cüntki magistral yollarda sürət həddi yüksək olur. Və bir çox halda o istiqamətdə hərəkət edən nəqliyyat vasitəsi geri gedən avtomobile arxadan çırplır. Bu isə ağır yolaqılıyyat hadisəsi deməkdir. Aydındır ki, belə qəzələr zamanı olən və ağır xəsəret alan insanlar da olur. Ona görə də istər şəhərdaxili, istərsə de magistral yollarda sürücülər belə kobud qayda pozuntusuna yol verməlidir. Son vaxtlar bu qəbəldən olan bir neçə qəzələr baş verib.

Magistral yollarda avtomobile arxaya hərəkət etməye görə, inzibati Xətalar Məcəlləsində yüz manat və on bal nəzərdə tutulub. Ona görə də sürücülər diqqətli olmalı və kobud qanun pozuntusuna yol verməlidir!

Daxili bazar niyə qorunmur?

Hər bir ölkənin iqtisadi siyaseti var. O, siyaset bir qolu da bundan ibarətdir ki, daxili bazar qorunmalıdır.

Amma qorunmayıanda bazar da yerli məhsullar az olur və qiymətlər kelle-çarxa qalxır. Dəfələrlə İranə getmişlər. Orda gömrükde elan vurulmuşdu ki, qənd, yağı, düyü, çay, pendir aparmaq qadağandır. Amma buna baxmayaraq, bizim vətəndaşlar aparılması qadağan edilmiş ərzəq məhsullarını gömrükden keçirməyə cəhd edirlər. İran gömrüyü isə Azərbaycan vətəndaşlarının yükündə buna aşkar edəndə onu alır, kənara qoyurdular. Həmin məhsullarından böyük bir təpə yaranırdı.

Ancaq gizlənən aparalar da vardi. O da az miqdarda. Çox təessüf ki, bizdə əlaqədar qurumlar daxili bazarı ya qorumaq istəmir, ya da qorumağı bacarmır. Pomidorun, kartofun, almanın, xiyanın və digər meyvələrin qit vaxtı həmin məhsullar Rusiya bazarlarına aparılır.

Əlaqədar qurumlar isə buna göz yumur. İndi də mal və quzu eti lap bahalaşır. Deyilənlər görə, bizim kəsilmiş quzuları Əreb ölkələrinə aparırlar. Cüntki bizim quzular çox dadlı olur. Ölkədə isə et istehsalı günbegün azalır. Əger daxili bazar qorunmasa, heyvandarlıq sahəsində inkişaf olmasa və eləcə də bəzi qabaqlayıcı tedbirler görülməsə, mal etinin kilogramı 20 manat, quzu eti isə 30 manat olacaq! Bəs onda görəsen, aidiyəti qurumlar neyi gözləyirlər? Niyə hərəkət etmirlər? Görünən odur ki, daxili bazar yaxşı qorunmur, hər gün olmasına da, tez-tez kənd təsərrüfatı məhsullarının qiyməti bahalaşır!

Avtobuslar dayanacağa daxil ola bilmir...

Yəqin Bakıda belə mənzərənin siz də şahidi olursunuz. Bu gün demək olar ki, paytaxtımızda hər gün belə anları görürük. Təbii ki, burda qəribə heç nə yoxdur. Sadəcə olaraq hər səhər və axşam saatlarında avtobus sürücüləri ordakı taksilərin əlindən dayanacağa girə bilmirlər. Bir iki epizod deyəcəm, siz də təsdiq edəcəksiniz. Ən azından ona görə ki, belə hadisələri hər gün görürsünüz.

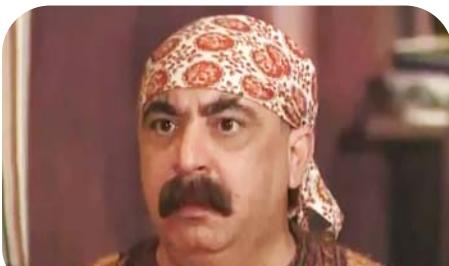

Məsələn, metronun "20 yanvar" stansiyasının yaxınlığında dayanacaqda, daha doğrusu, Sumqayıt, "Şamaxınkaya" gedən yolda avtobuslar dayanacağa daxil ola bilmir. Bilirsiniz niyə? Taksilər görə. Yol polisi onları dayanacaqdan qovur, beş - o dəqiqə keçmər, yene, taksi sürücüləri gelib orda yapışır qalır. Sənışınlar isə avtobusa çox çətinliklə minirlər.

Bax Yeni Günsənlidə "Ballı marketin" yanındaki dayanacaqda hər səhər vəziyyət belədir; yeni taksilər dayancağı zəbt edir, avtobusların ora daxil olmasına maneçilik göstərir. Bu vəziyyət dözməyən 50 nömrəli marşrutda işləyen avtobus sürücüləri bir neçə dəfə taksi sürücüləri ilə dava ediblər. Amma məsələ yene düzəlməyib. Görəsən, dayanacaqları zəbt edən taksi sürücülərinin qarşısı Bakıda nə vaxt alınaçaq?! Belə getsə, heç vaxt!!!

Onlarla teleserial bir "Ac həriflər"ə dəyməz

Bu gün müxtəlif televiziya kanallarında bəlkə də yüzdə yaxın teleserial göstərilib. Əksəriyyətinin də mövzusu eyni; ya ailə-məisət məsələləri, ya da kriminal hadisələr! Baş düşmək olur ki, bu teleserillərin ssenarisini yazarlar, onu çəkən rejissorlar na demək isteyir.

Bir sözə, əksər teleserillərdə nə ssenari yönündü, nə rejissor işi, nə də aktyorların oyunu! Onlar insanlığı, sevgini, vətənpərvərliyi deyil, vurub yıxmığı, davani, narkotikani, kriminal aləmin adamlarını təbliğ edirlər. Bəlkə yalan deyirik?! Yüz serialıq filmde bir müsbət element tapmaq mümkün deyil.

Görəsən, teleserillərə bir dəfə baxan tamaşaçı ikinci dəfə onu baxmaq isteyir? Bəlkə də baxan var! O da en yaxşı halda bir faiz tamaşaçı ola, ya olma! O teleserilləri çəkən rejissorlar görəsən, Ramiz Həsənoğlunun "Ac həriflər" tamaşaşına baxıblarmı?! Mən o tamaşaşa bir əlli dəfə baxmışam, zövq almışam və indən sonra da əlli dəfə baxmaq isteyirəm.

Cüntki "Ac həriflər" tamaşası ölkəmizdə çəkilmiş bütün teleserillərə dəyər. Bu tamaşaşa baxaram, ancaq teleserillərə bir dəfə də baxmaram! Sadəcə olaraq bu teleserillərlər camaati başını qatmağa hesablanıb. Ssenarist və rejissor pulu alıb yeyir, aktyorlara (özü də tanınmayan) qəpik-quruş verirler.

Burda sənətdən və sənətkardan söhbət belə gedə bilmez! Qardaş, bir güne, bir həftəyə film çəkilməz. Sovet dönenində bir epizodu, iki aya çəkirdilər. Ona görə də o dövrde çəkilən filmlər, tamaşaşalar uzun illərdir yaşayır, amma indiki teleserillər isə bir ildən sonra yaddan çıxır. Nə ssenarist yadda qalır, nə rejissor, nə də aktyorlar!!!

EMİL FAİQOĞLU

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

Əziz oxucularımız, bu günlərdə baş tutan Baş Qərvənd -Xaçındərbənd-Əlağalı-Əlimədəlli- Ağdam- Xoramort- Xankəndi səfərim həyatımın ikinci ən böyük hədiyyəsi oldu. Bu hədiyyənin müellifi şəhidlərimiz, qazilərimiz olsa da, təqdimat şəhid anası Maya xanım Quluyeva tərəfindən mənə baxış edildi. Əvvəlcə, hüzurlarınızda şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyir, qazilərimizə Allahdan şəfa dileyir, Maya xanımı təşəkkür edir və Qarabağa etdiyim turu silsilə şəklində sizinlə paylaşmaq isteyirəm.

Yurdum-yuvam məskəniməsən - Baş Qərvənd

Maya xanımla səfərimizə Quzanlıdakı Ağdam şəhidləri Xiyabanından başladıq. Şəhidlərimizin müqəddəs ruhlarına dualar, Allaha bu günkü azad torpaqlarımız üçün təşəkkürler edib yola düzəldik.

Sükanın arxasında oturmuş Maya xanıma bildirməsəm də, kəndimizə gedən yoluñ üs-

azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq 2026-ci ilin sonuna qədər 34 min 600 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur: "Bu istiqamətdə bərpə ediləcək şəhər, kənd və qəsəbələrin konkret siyahısı təsbit olunub. Bu layihə çərçivəsində ən önəmli komponentlərdən biri də "ağillı kənd" ve "ağillı şəhər"lərin tikintisidir.

Zəngilan rayonunun Ağali kəndi, Füzuli rayonunun Dövlətyarlı kimi Ağdam rayonunun da Baş Qərvənd kəndi "ağillı kənd" layihəsinə daxildir. Baş Qərvənd kəndinin Slovakiya Respublikasının mütəxəssisleri tərəfindən layihələndirilərək "ağillı kənd" kimi bərpə olunması nəzərdə tutulur. Kəndə birinci mərhələdə 5500, ikinci mərhələdə ise 1170 nəferin köçürülməsi planlaşdırılır. Kəndə əvvəlce 917, növbəti mərhələdə isə 600 ailə köçürülcək"

O, həm də əlavə etdi ki, layihəni önməli edən digər bir məqam isə Baş Qərvənd kəndinin keçmiş temas xətti dediyimiz ərazidə yerləşməsidir: "Kend həddindən artıq mina ilə çirkənmiş bir ərazidədir. Ümid edirik ki, Baş Qərvənd kəndində layihə tez bir zamanda yekunlaşacaq".

Bura da bizim həyət!!!... Kəhriz quyularının əhatəsindəki evimiz... Evimizin bağında 2, etrafımızda 7 kəhriz quyu var. Bağban qabiliyyəti atamın səliqəli bağı, sıra ilə əkilmış narları, əncirləri, gavalı, alça ağacları susuluqdan cırlaşsa da, çoxu qurusa da amma seçilirdi. "Mən burdayam" deyirdi. Acgözlükle etrafa baxıram... Evimizin yerində "val" keçidi üçün daşıntılar etrafa səpələnmiş, götürməyə imkanımız olmayan bəzi ev əşyalarımızı görəndə isə...

Gözümün yaşı selə döndü... Maya xanım da özünü saxlaya bilmədi, yana-yana ağlamağım onu da ağlatdı...

Bilmirəm, əziz oxucum... bilmirəm... hər daşı, hər ağaçı, hər çinqılı sənin üçün doğma olan, orada uşaqlığının gənciliyinin izləri, sevincləri qalan abad, xoşbəxt bir yuvanın 30 il-dən sonra görməyin acısını sizə anlada bilmədim?

O hissə yaşayınlar mütləq anlayar! Maya xanımdan utandım. Ağı deyib, haray salıb ağlaya bilmədim, dizimə, başıma döyüb, bu günü görməyən atamı-qardaşımı haraylaya bilmədim. Xüsusən, atamın sevgi ilə, dizin-dizin

Meyvələrini ele çiçək vaxtı yeyirdilər. Bizim bağda isə çəpəri əzib yolaq düzəltmişdilər, oradan keçirdilər. Yeyirdilər doyurdular, hələ evlərinə də pay aparırdılar. Atam bunları ağacda görəndə gülüb başını yelleyirdi: "Balala, darvazadan gəlin də, çəpəri niyə bu günə salırsınız?

Hazırkıvab Zaur o dəqiqə dilləndirdi: "Yox e Rəşid əmi, deyib yemək lezzət eləmir... belə yaxıdır. Oğurluğun dadı, bal dadıdır".

Kəhriz, Həlme nənə, bəy evi...

Fəhmət tapdığım evlərdən biri də Həlime nənənin evidir. Ev kənddə tikilən ilk evlərdən.

Bəy evi olub. İki mərtəbəli açıq eyvanlı qara daşdan olan bu ev təxminən 18-ci esrin sonunu, 19-cu əsrin evvəllərində tikilib. Sovet hökumətinin vaxtında ev bəyin uşaqları arasında bölnüb w iki ailə orada rahat yaşayırdı. Bir hissəsində Murad baba ailesi ilə, bir tərəfində isə Həlime nənə öz ömrü-gün yoldaşı Abdulla baba ilə! Evin ən görkəmli hissesi də Həlime nənəgile məxsus idi.

Oradan baxanda Əhmədaglı təref, Çıraqlı, Şıxlardan ovuc içi görünərdi. O vaxt bir neçə dəfə balaca səhəngimlə Həlime nənəyə su da daşmışdım ki, onun eyvanına qalxım, kəndə tamaşa edim.

Əslində ən böyük arzum onun eyvanına çıxıb, oradan ancaq kəhrizimə baxmaq idı. Bəhanəm də tuturdı. Həlime nənənin iqamətgahı, ucuq, amma kənddə daşı-daş üstə qalan yegane ev olduğu üçün ordumuz Azərbaycan bayrağını ele o evin üzərinə sançıdı. Sonuncu dəfə həmin yerdə üzü cənuba təref baxdım. Düz Çıraqlıya qədər uzanan xarabaliqlardan, bir də Ohonyan xəttindən başqa bir şey gözə görünmürdür. Bura həm də işgalçıların nəzərət postu olub. Hər halından belli...

"Bəy ev"indən enib, görmək istədiyim kəhrizimə enirəm. El arasında ona "Qara su" deyirdilər. Şahbulaqdan Həlime nənənin ulu babaları çəkib gətirmişdilər. Həlime nənə babalarının yadigarı olduğu üçün onları göz bəbəyi kimi qoruyar, oraya nəinki yun, qab-qacaq qırıntıları, əski parçaları, lap elə kağız atanları da təqnid edər, qınayardı. Həc kim Həlime nənənin qorxusundan orada bir dənə də zibil qoymazdı. "Qara su" kəndimzdəki xeyli saydakı kəhrizlərin ən böyüyü idı, deyə ona bə adı vermişdilər. "Qara" həm də böyük deməkdir axı... Çay kimi çəğləyib axan kəhrizin yerində sızqa bir bulaq axırdı.

Böyük təkər kolları kəhrizin boyuna sarüşaq kimi dolanmışdı. Kənardan baxmaqdən başqa eləcim qalmadı. Suyuna tamarzi qaldım. Deyilənlərə görə, bəzi quyular doldurduğu üçün kəhrizlərimiz bir çoxu qurub, qalanları da bu vəziyyətdədir. Xaçın çayında su olmayan vaxtlarda kəhrizimiz bol suyunda palaz, gəbe, kilim yuyurduq. Paltar toxacaçıydı. Hələ elə qadınlar vardi ki, kəhrizin yanlığında ocaq çatardı, su qızdırıb paltar yayar, elə kəhrizdə də durulayardı. Camaatımızın elindən tutardı kəhrizimiz. Zaten kəhrizlərimiz kəndimizin qədimliyin təsdiq edən yeganə abidəmiz idi. Hazırda həyatları təhlükə qarşısındadır.

Xatırələrin qoynundan qopub Xaçın çayına təref istiqamətlənirik. O vaxt kəndimizin iş adamı Manaf Quliyevin tikirdiyi Xaçın restoranının yanında da kəhrizlər vardi və rəhmətlik Manaf onlardan istifadə edərək çox gözəl bir məkan yaratmışdı. İndi orada yalnızca bax bu fotodakı su şırnağı qalıb.

Kəndimizin o vaxtkı gencələri, kəndimizin gözəlliklərinə şahid indiki babalar Qərvəndi günlərini gəlib bu bulaq olmuş kəhrizin üstündə anırlar. Respublikanın hər səmtinə yayılmış qərvəndlilər kənddə gələndə bura cəm olurlar. İsmayıyl, Yavər, Elgiz ...

Qarşımıza ilk çıxan qərvəndlilər oldu. Yuxarılarda girməyən xəyallarını gerçək edən ordumuza , şəhidlərimizə, qazilerimizə minnetdar olduqlarını , tezliklə bu yerlərə köçməyi arzuladılar. İsmayıyl 1993-cü ildə yenice yiğidiyi təze evində 6 ay yaşaya bilməməsindən, indi həmin evinin yerində heç bir mişar daşının qalmamışından danışdı. Dedi, heyf ki, evlərimiz əvvəlki yerində tikilməyəcək. Amma şükür ki, yurdumuzda yaşayacaq: "Deyirlər, bizim köhnə yurdumuzda park salınacaq! Vaxt olar, park tikilər, mən də tez-tez yerində park tikilən keçmiş evimi gəlib xatırlayıb gedərəm".

(ardı 14-cü səhifədə)

Baş Qərvəndlə 26 + 4 il, 4 ay, 16 gün sonra vüsal ani - REPORTAJ

Kənddəki yeniliklər

Kəndimizin mərkəzindən yüksək standartlara uyğun Xankəndi - Bakı şosse yolu keçir. Sürüşürlər demiş: "pervi klass" yoll! Füzuli ərazindəki Zəfer yolundan sonra bu Qarabağa gedən 2-ci en böyük şosse yoldur. Kəndin gitməcəyində, ortasında 3 ədəd avtobus dayanacağı quraşdırılıb.

Kəndin içərisindən Bakı -Xankəndi dəmir yol xətti də keçir. 1990-cı illərdə bu dəmir yolu xətti kəndimizin şimal hissəsindən, kənddə aralı bir ərazidən keçirdi.

Amma, bir dənə olsun evin barısı hələki ucaldılmayıb. Baxmayaraq ki, hazırda yeni Baş Qərvənd, əvvəlki kəndimizdən xeyli kəndə salınır və o ərazilər kəndimizin ekin sahələri olub, ora el arasında "Əppəkli dərə" kimi tanınır.

Vaxtı ilə -1900-cü illərdə oralar meşə ərazisi olduğu üçün sovet dönməndə meşəliklər doğranıb kolxoza verildi. Meşəliyin yerində pambıq, taxıl, yonca və s. kənd təsərrüfatı məhsulları əkildi.

Ərazi o qədər bol məhsul verib ki, adı "Əppəkli dərə" kimi yaddaşlara qalıb. Kəndin yaşayış ərazisinin ekin sahəsinə salınması, köhne yurdumuzda başqa planların, tikinti və abadlıq işlərinin olacaqına üzülsəm də, buna da şükrür edirəm.

Vaxtı ilə "gübərə isklədi" (kolxozon ekin sahələrinə verilən gübərələr burada saxlanılırdı) dediyimiz tikilinin xarabalıqlarının yanından adlayıb evimizə təref addımlayıram. Tikililərin, evlərin heç birindən əsər eləmet qalmayıb, ancaq qalaqlanmış daş yığını, tək-tük ağaclar vəsələm... Fəhmi işə salıram, evimizə doğru irəliliyirəm: Bu Eldar əməgilin evi, bu Məzahir əməgilin həyəti, bura da Əvez bəbənin (80-ci illərdə Üçəğlən kəndindən gəlib burada məskunlaşmışdır.) evi...

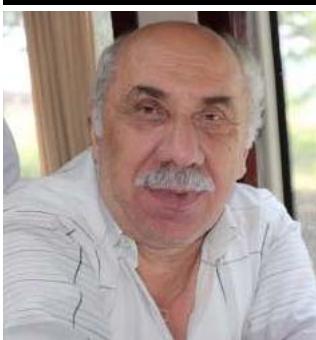
Bizim həyətimiz 1 hektardan çox id. Həyətimizi gəzə -gəzə axırdı qonşumuz Şirin dayının da evinin yerini təpdim. Son illər bizim çəpərimizə bitişik böyük bir su hovuzu tikdirmişdi. O böyük hovuzu doldurardı suyla və günorta su ilqəşəndə Şirin dayının 6 uşağı, bir də qonşuların bir neçə uşağı doluştardılar o hovuzda, cımməye...

Həm bilirdi ki, bu səs -kūy, sevinc bağırıları "qış qaralana" qədər davam edəcək. Doğadalarının etrafı gömgöy olan uşaqları axşam vaxtı da hovuzdan çıxarmaq qəliz məsələ olardı. Şirin dayı, əlində nar çubuğu hovuzun başına fırlana -fırlana hədələyirdi: "Bir də gərərsinə hovuzu su vurdugum... sizi cımməyə həsrət qoyajam... çıxın də köpəkuşağı!"

Bu hədədən sonra uşaqlar bir- bir hovuzdan çıxsa da, 2 gün sonra Şirin dayı hovuzu yene doldurardı, yene həmin həngamə... O qədər nadinc idilər. Nə vaxt həyətimizə girdəydi Şirin dayının oğulları Zaur, Elnur, gilanın, gilasın başında görərdik. Özlərinin meyvə ağacları yeni əkilmışdı deyə körpə idi.

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

Dəlinin buynuzu olmur ki...

Dəlilik işaretləri

Həyatda hamdan və hər kəsdən daha çox sığındığım və həm də güvəndiyim ünvan tənhalıqdır. Yəni Allahın görə biliçəyi və daha doğrusu, gördüyü həmin o ünvanda mən necə yaranmışam, necə varamsa həm zahirən, həm daxilən o cürə də oluram. Kimsə məni orada başqa cürə görə bilmez. Xüsusiə ona görə ki, mən tənhalıqda Allahımla və səninlə söhbət edirəm. Hətta Allahımı yalvarışlarımla sənə müraciətlərim o qədər mübhəmdir ki, onu bəlkə də kənardan dinləsən bir daha qarşıma çıxmışdan ehtiyatlanarsan. Düşünərsən və bəlkə də əmin olarsan ki, öz-özü ilə danişan bu adam DƏLİDİ. Özü də elə bir dəli ki, ne dəlihanaya, ne də müalicəyə ehtiyacı yoxdur. Yəni bu dəlilik sağalmayandı. Qana, ruha hopmuş dəlilikdi. Bədəni, ağılı, ürəyi idarə edən dəlilikdi. Hətta sənin dəli hesab etdiyin bu adam səninlə söhbət edəndə, təbii ki, öz sığındığı məkanda, sən də dəli olursan. Bilirsən niyə?

Ona görə sən də dəli olursan ki, onun verdiyi sualların cavabı bunu tələb edir. Axi dəli sualların cavabı da dəli olur. Deməli, mən əgər sənin təbəssümünü, çöhrəni, saç düzümunu başqalarından fərqli görürləmsə, fərqli dəyerləndirirəm və sən də güzgüyə baxıb mənim dediklərimi müşahidə edə bilmirsənse, onda mənim dəliliyimə şübhən qalmır. Amma mən həmin dediklərimi təkrar israrla dilə gətirirəm və sən mənim yaratdığım aurada yavaş-yavaş özündən uzaqlaşırınsa, bax, onda özünə mənim gözlərimle baxırsan... Mənim hislərimlə qiymət verirsin özünə və nəhayət sən də görürsen ki, saç düzümun fərqli, təbəssümün fərqli, oturuşun-duruşun fərqli. Hətta mənim adımı da hamı kimi yox, fərqli deyirsən. Onda içindən qəribə bir hiss gəlib keçir. Şübhəli hiss. Təkrar güzgüyə baxırsan və dəli olduğunun elamətləri kimi görürsen yaşıdlılarını...

Bütün bunlar kiminsə xoşuna gəlmək üçün, kiminsə qəlbini yol tapmaq üçün kağıza köçürəlmür. Bu mənim tənhalıqda piçildiqlərimdi, etdiyim söhbətin 5-6 cümləsidi. Onu məktub kimi yazmaq da istəyirəm. Özü də keçmiş illərdəki məktublar kimi. Əgər xatırlayırsınızsa, çox da uzaq olmayan keçmişdə məktublar belə başlayırdı.

- Əvvəla salam. Salamdan sonra əgər zəhmət çəkib bizim tərəflə hal-əhval tutmaq isteyirsənə...

Bəli, belə başlayırdı məktublar. Arasında gül ləçəyi, ürək şəkli. Üstündə isə göndərənin adının yeri boş qalırdı. Oxuyan, yeni məktubun qəhrəmanı hansısa bir sözdən bilirdi ona kimin üz tutduğunu... kimin məktub yazdığını. Çəkilib xəlvətə oxuyurdu... sonra gül ləçəyini qoxlayıb yenidən məktubun arasına qoyub gizlin bir yerdə, en çox da kitabların arasında, ya da gündəlik geyinilməyən paltaların içində gizlədirdi. Özü ilə gəzdirenler də olurdu o məktubu, cirib yan-

dırıb atanlar da. Amma bütün həllarda sevgidən xəbər tuturdu. Anlayırdı, hiss edirdi ki, onu düşünən var, onu xəyal edən var, onu yuxusunda görən var. Onunla bir ömrü bərabər bələşmək istəyen var...

Mən bu duyğuların yaşınan neçə min il olduğunu dəqiqli bilmirəm. Lakin əminəm ki, sevgi insandan əvvəl yaradılan duyğudu, hissidi Tanrı tərəfindən. Zənnimcə elə Tanrı insanı sevdiyi üçün yaradıb SEVGİNİ! Və həmin özəl sevgisin dən insana da pay verib. Və insan da o sevgidən qaynaqlanıb önce Allahını, sonra valideynlərini, sonra da bir-birini sevməyə başlayıb. Beləcə, şaxələnib sevgi duyğuları. Bu məqamda orta məktəbin aşağı siniflərində oxuyarkən yazdığını şeirin müyyəyen məqamları yadına düşdü. Onda yazmışdım ki:

*Sənə sevinc dilərəm,
Dünyanın özü boyda.
Mənim bəxtimə düşüsün,
İynənin gözü boyda -
Bəsimdi!..*

*Dilərəm sənin üçün
Ürəyin nə istəsə.
Mənə sənin gözlərin
Sevgim, sevənim desə -
Bəsimdi!..*

Bu, mənim məktəb illərimin şeirlərindəndir. O illərin ki, sevginin mehi əsirdi. Biz də hiss edirdik, duydurduq yavaş-yavaş o sevgiləri. Amma indi təkcə duymuram, həm də yaşayıram sevgini. Özü də açıq-ashkar. Özü də dəli kimi. Təessüf ki, bu sevgi boynu büyük qalıb, gözü yolda, fikri, xəyalı yanında və bir də tənhalıqdı.

Bəlkə də qinayacaqsınız, bəlkə də haqlı çıxarıcaqsınız deyə bilmərəm. Lakin bir şeyi dəqiqli bilmərəm ki, heç bir duyğu, heç bir hiss elə-bələ yaranır. Onu yaranan cəzibə qüvvəsi. O cəzibə qüvvəsi öncə gözlərininə qəribə onun arxasında aparır, sonra da bütün varlığıni. Mən də dünyanın ən güclü, necə deyərlər daşı-daşa yapışdırın, yeri göyə, göyü yerə sırdaş, məsləkədən necə deyərlər etməyimdən asılı olmayaq hər yerdə, hərən səni yanımıda görürəm, səni özümlə götürürəm, özümlə aparıram. Özü də səndən soruşmadan, izin almadan. Çünkü, mən sevginin özəlliyini, tamlığını özümə siğincəq, ümidi yeri seçmişəm. Belə-bile, inana-inana, necə deyərlər dəlincəsinə.

Hə, sevginin dəlilik olduğunu deyənlər haqlıdır. Çünkü onlar da bir tərəfdirlər. Qoşlaşmaq, bir yerdə olmaq istəkləri onlara əlçatmaz olub. Ona görə də davranışları da, öz güşələrinə çəkilmələri də qəbul ediləndi. Yəni bu dəlilik əbdididi və şükürələr olsun ki, mən öz dəliliyimin müalicəsini axtarmırıam. Sadəcə məni dəli edən yanımıda olmasını istəyirəm. Bu, hətta günah sayılsa da. Neynəyim, dəlinin buynuzu olmur ki...

Hər dəfə xatirələrin qapısını döyəndə özündən asılı olmadan gəlib durursan gözüñənən. Və gözlərimiz bir-biri ilə o qədər mehriban hal-əhval tutur ki, mən onu sözə çevirə bilmirəm. Və inanmiram ki, gözlərin söhbətini kimsə də kağıza köçürə bilsin. Məni qınamayın. Və əllaməci də hesab etməyin. Düşünməyin ki, bu, pafoslu bir yanaşmadır. Xeyr! Əslində bu, gerçəyin mənim tərifindən etirafıdır. Elə bir etiraf ki, onun şahidi Allahdır!..

Bəli, həyatım o qədər suallar, o qədər problemlər içərisindən keçib ki, o sualları, o problemləri kağıza ardıcıl, yəni sıra ilə yazsam bəlkə də qalın bir kitab alınar. Həmin sualların, problemlərin içərisində gündəlik qayğılar da var, hamının yaşadığı və ümumi olan nəsnələrde var. Və mən də onları bir-birindən seçmədən, ayırmadan vaxtına, baş vermə şəraitindən görə sıralamışam. Üstəlik, bu sıralamada həmişən sənədən, yəni birinci yerdə gözlərimizin söhbətini görmüşəm. İnan ki, xatırlayanda da, şəklinə baxanda da, qarşılaşanda da. O söhbətlərin mətnində həmişə yenilik olub, həmişə

yil. Elə bilməyin ki, indi hamı arifdi. Bir işarə ilə nə dediyini, nə istədiyini duyacaq. Ən azından münasibət bildirecək. Təessüf ki, mən yaşadıqlarımları, daha doğrusu, sənin məne yaşatdıqlarını Allahdan başqa kimsəyə deməmişəm, demirəm və deməyəcəm də. Elə burda yənə təkrar edim ki, bütün bunların şahidi də elə Allahın özüdür. İcimdəki duyğuların da, sevginin də, onun şeire çevriləsindən də mülliifi, dəstək və rəni, hamisi olan Allah hər bir anda özü ilə birlikdə səni də xatırladır və sən kənara çəkilməye, laqeydlik göstərməyə israrlı olduqca mən də Allahıma güvənib öz duyğularımda israrlı olaraq qalıram. Demək istəyirəm ki, ömür anlardan, günlərdən, ümumiyyətlə, təqvimdən ibarət deyil. Mənə görə ömür həm də yaşadığım duyğulardan, icimdə olduğun hissələrdən təşkil olunub, cilalanıb, adam içine çıxarılıbdır. Bu, müyyəyen mənəda təsəlli, müyyəyen mənəda isə ürəyinin haqqı, həm də boyunda olan məsuliyyətdi. Ürəyin dilə dedirdiyini ürəye də Allah dedirdir. Bu əlaqə o vaxt qırıla bilər ki, ürək dayansın! Amma dil lal olsa da, onun əvəzinə danışan var. Onun əvəzinə fikirləri çatdırın var, o da gözlərdir. Yoluna, gözüne baxan gözəl.

Gözərin söhbəti

O söhbət həm də ümidi

təzə-tər olub. Lap açığını desəm, o söhbətlər hər dəfə ilk temasın, ilk qarşılaşmanın, ilk piçiltələrin özünü ifadə edibdir. Sanki bir-birini indicə görübər, indica qarşılaşıblar və ...

Heç bir hadisə insan ömründən əzsiz, cizgisiz, nişanəsiz ötüb keçmir. Mütləq nəsə qalır. O nəsə ya adamı ağrıdır, ya da həvəsləndirir, ümid verir. Ona görə də mən öz həyatimdə, ömrümde izini, nişanəsini hekk edən həmin o hadisələrin qiymətini də, çəkisini də, ölçüsünü də, bir sözə, dəyərini də nə unutmuram, nə də dilə gətirmirəm. Çünkü onun da şahidi Allahdır. Allahın şahidi olduğu məqamlara isə səni şahid kimi getirmirəm, göstərmirəm. Bundan incime. Çünkü en böyük və nə ədaləti şahidin olduğu yerdə biz kimik ki?!

İndi özüm-özümdən küsmüş, incimiş, yerimdə olmadığımı və bəlkə də artıq göründüyümə münasibəti sərgiləyən ştrixlər diqqətimi çəkir. Ele bil ki, tekçə sənin gözündə deyil, ele dünyanın özündə de artıqlıq yaradıram. Ve yaxud var olmağım sənə əlavə bir problem yaradır... Bax, ele bir anlaşılmaz və yaxud da anlaşıldığı kimi də qəbul edilməyən bir reallıq tutub yaxamdan. Mən doğrudan bu dünyada artıqam və bir də mən doğrudan sənən əl-ayağına dolaşıram, həyatında probleme əvrilirəm?

Suallar sadə, lakin cavabı ləngiyən, ya da loyal cavablandırılan suallardır. Nəcə deyərlər, bir növ yola vermek, gerçəkdə isə əger sual yanırsa, o sual cavabını da gözləyir. Bəlkə geçikdirməyəsən cavabı. Axi:

*Bir yaşına baxdım, bir də başıma,
Olmamışdı səndən belə kùsməyim..
Su calandı bir qasıqlıq aşına -
Səbəbi də, səbir telin kəsməyim...
Davrandoğça dəli kimi - havalı,
Durduğum yer hər vaxt oldu davalı...
Dərd əlindən yerə qoydu qavalı -
Xoş gəlmədi ona, belə gəzməyim!
Çox axtardım qəm-kədərin vəzrini,
Duya-duya gilavarı, xəzrini!
Başa vurub Əbülfətin əsrini -
Bildim, keçdi külək olub əsməyim!..*

Bəli, mən təkcə xatirələrimin, xeyallarımın deyil, həm də bir-biri ilə danişan gözlərin, eləcə də gözlərimizin piçiltələrini təkrarladım. Özüm-özümdə bir növ yaddaş dərsi keçdim. Nəyi unudub, nəyi unutmadiğimi öyrənmək üçün və ən vacibi bu an sənin gözlərinin mənim gözlərimə dediklərini ruhən eşitmək üçün. Axi, gözlərinin səsi elə gözlərinin özü kimi də gözlədi. O, bir az laləyə bənzeyir, bir az muğama, bir az da adamı yaşamağa çağırış edən bayatiya. Bilmirəm, sən mənimlə razılaşdırın ya yox, ümumiyyətlə, bu söhbət səni yordu, yoxsa yox. Ən yaxşı halda (bu mənim özüm üçün çıxardığım qərardı - Ə.M.) gözlərinin səsini eşitdim. Deməli, o səs bir gün sənə də məni xatırladacaq. Və bir gün sən o səsin ÜMID olduğunu inanacaqsın. Gözlərin söhbətindən doğan ümidi. Deməli, hələ hər şey bitməyib, deməli, hələ yaşamaq və mücadilə etmək lazımdır.

Əbülfət Mədətoğlu

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

Ibrahim Quliyev
Hüquq elmləri doktoru, professor,
Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar müəllimi, Azərbaycan
Respublikası Aşsaqqallar Şurası
Idarə Heyətinin üzvü, I Qarabağ
Mühərribəsi iştirakçısı

İlyas İsmayılovlı təxminən 1984-85-ci illərdə xidməti işlə bağlı tanış olmuşdur. Ondan sonrakı müddət ərzində münasibətlərimiz son dərəcə səmimi olub, dostluğa qədər yüksəlib. İlyas müəllimin özünün etdiyi etirafa görə, onda olan bəzi meyarları məndə görüb və məni bir dost kimi qəbul edib.

Hər bir insan tarix yaratır, dünyasını dəyişəndən sonra isə tarix onu yaşadır və xidmətindən asılı olaraq insanların yaddaşında qalır. Bəziləri tez undulur, bəzilərinin isə insanların qəlbində ucaltdığı abidə əbədi olur...

İlyas müəllimin sevimli bir sözü var: "İnsanların yaşaması yaşlarının çoxluğundan, azlığından asılı deyil, qısa ömrə də, uzun ömrə də yaşasan, sənin ömrün insanların yaddaşında qaldığın müddətə ölçülür".

İnsanların qəlbində özünə əbədi saray quran tarixi şəxsiyyətlərdən biri də mərhum İlyas Abbas oğlu İsmayılovdur. Onun keçidiyi həyat yolu son dərəcə zəngin, mürəkkəb, gərgin olmaqla bərabər, həm də, xalqına layiqli bir övlad, dəyərli vətəndaş olmaqdan, dövlətinə sədaqətdən ibarət olub. Bu, onun həyat amalı idi. Düşnütürəm ki, insanlar onu məhz bu meyarlarla tanıırlar. Sorğu keçiriləse, İlyas müəllim haqqında birmənalı olaraq deyilər: İlyas müəllim son dərəcə ədaləti, obyektiv, prinsipial, xalqına, dövlətə sədaqətə qulquq edən bir insan olub!

Respublika Prokurorluğununa, o dövrde prokuror vəzifəsinə və müstəqillik dövründən sonra Baş prokuror vəzifəsinə coxsayılı prokurorlar gəlib-gedib. Amma İlyas müəllim və bir neçə prokuror öz eməlliyyəti, fəaliyyətləri, prinsipielliq mövqeləri, qanunun alliyini təmin etmək, vətəndaşların hüquq azadlıqlarını qorumaq, dövlətə və dövlətçiliyə sədaqət nümayiş etdirmək yolu ilə insanların yaddaşına əbədi həkk olub.

1985-90-ci illərin çətin və mürəkkəb dövrlərində İlyas müəllim Respublika prokuroru işləyib. O zamanlar SSRİ-nin 15 respublikası ilə barabər bizim respublika da yalnız o rejimin qanunlarını ilə yaşayırırdı. O dövrde işləmek, müstəqil prokurorluq orqanlarında qanunvericiliyin məhz ümumxalq mənafeyinə uyğun siyasetini həyata keçirmək asan məsələ deyildi. İlyas müəllim Azərbaycan xalqının mənafeyi naminə qanunvericiliyin tətbiqi, həyata keçirilməsi baxımdan da müstəqil bir siyaset aparıb. Xüsusiələ diqqət yetirilən məqamlardan biri də, kadrların təmənnasız şəkildə seçilib yerləşdirilməsi idi. Bu məsələyə də İlyas müəllim çox diqqətə yanaşardı. Adətən prokurorluq orqanları barede yüksək fikirlər deyilmir, xüsusiələ, kadr məsələsində. Amma İlyas müəllim haqqında bir adam da tapılmaz ki, desin, mən işə qəbul olunanda məndən təmənna güdüllüb. Kadrların seçilib yerləşdirilməsində düzgün siyaset aparar, xüsusiələ, gənc və savadlı kadrların irəli çəkilməsinə böyük önəm verərdi.

İlyas müəllim təbiətə nə qədər sert olsa da, o qədər de qayğılaş və humanist bir insan idi. Görüşümüz zamanı təessüratları haqqında danışar, iş fəaliyyətində rastlaşdırığı problemləri mə-

Tarix yaradan şəxsiyyət

nimle bölüşər, deyərdi ki, mən həmişə prokurorlara tapşırardım ki, maddi baxımdan aztəminatlı insanlara xüsusi qayğı, diqqət, humanistlik göstərilsin. İnsanlar İlyas müəllimi hem də humanistliyinə görə sevib, həmişə də onun haqqında xoş sözələr danışıblar, bundan sonra da danışacaqlar.

Qorbaçovun hakimiyyətə gəldiyi dövrə Özbəkistanda baş vermiş hadisələrlə bağlı SSRİ Baş prokurorluğu tərəfindən böyük bir briqada fəaliyyətə başladı. Onlar planda nəzərdə tutulmuş, faktiki isə görülməyən işləri guya aşkar edir, əsassız olaraq coxsayılı insanların tutulmasına səbəb olurdular. İlyas müəllim bu özbaşinalıqların Azərbaycanda tətbiqinə imkan vermədi.

İlyas İsmayılov həmişə Ulu Öndərinin haqqında xoş sözələr danışıb, onun qoyduğu siyasi mirasa sədaqət nümayiş etdirib və Cənab Prezidentin apardığı siyasetə həmişə hörmətlə ya-naşmaqla bərabər, həyata keçirilməsində, təbliğində müstəsnə əmək sərf edib.

İlyas müəllim Müstəqil Azərbaycan Dövlətinin Ədliyyə naziri vəzifəsində çalışıb. Hüquq-mühafizə orqanları içərisində ən aparıcı orqan kimi Ədliyyə orqanlarını İlyas müəllim nüfuzu min-dirməye çalışımaqla bərabər, ona nail oldu. Məhkəmə sisteminde qayda-qanunun yaranması, süründürməciliyin aradan qaldırılması, mülki işlərə, cinyət işlərinə obyektiv və vaxtında baxılması İlyas İsmayılovun dövründə əsas prioritet məsələlərdən biri olub.

İlyas İsmayılov müstəqillik dövründə Milli Məclisə iki çağırış deputat seçilib. Xalq elçisi olmaq, xalqın qayğısına qalmayaq və xalqı təmsil etmək baxımdan da həmişə digərlerinə nümunə olub. Seçiciləri ilə tez-tez görüşlərin keçirilməsi, onların problemləri ilə vaxtaşırı maralanmaq, o problemlərin həll olunmasına nezəret və diqqət onun əsas, vacib, ali amallarından biri idi.

İlyas müəllim eyni zamanda, Ədalət Partiyasının qurucusu idi. Partiyanın adında da bir rəmzi məna var - Ədalət hissi İsmayılovun qanına, amalına həpmış ali hiss idi. İnsan ədaləti bir var sözü ilə, biri də var əməliyət, canıyla, qanıyla, ürəyi və düşüncəsi ilə bərpədir. İlyas müəllim də ədaləti öz əməlliyyəti ilə bərpədir. İnsanlara qarşı münasibətdə hər bir məmərun ədaləti olması, xüsusi də, hüquq-mühafizə orqanlarının işində ədaləti olmasının təbliğ edən şəxslərdən biri olub. Onun sədri olduğu siyasi partiya daim ictimai-siyasi həyatda aktiv iştirak edən, öndə gedən siyasi partiyaların biri olub. Təsadüfi deyil ki, Ədalət Partiyası Parlament seçkilerində dəfələrlə aktiv iştirak edib və özünün timsalında bir neçə dəfə seçilibdir. Bu partiya Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin təmin olunmasında da aktiv iştirak edən partiyaların biridir. İlyas müəllim diqər partiyalara da, xüsusiələ müxa-

lif yönümlü partiyalara da bu gün ölkə rəhbərinin və Ulu Öndərimizin qoyduğu siyasi mirasın və Cənab Prezidentin apardığı siyasetin etrafında daha sıx birləşməyin təşəbbüsü olubdur. 44 günlük müharibə dövründə, işgal altındakı olan torpaqlarımızın azad olunmasında, onların səfərber olunması, onları bir amala xidməti və yekdil Bəyanat qəbul etməsi məhz İlyas Abbas oğlu İsmayılovun xidmətləridir.

İlyas müəllim, eyni zamanda, elm adamıdır. Hüquq elmləri doktoru İlyas İsmayılov bir sıra monoqrafiyaların, elmi əsərlərin müəllifidir. Alim həm də cəmiyyətdə baş verən hadisələri elmi əsaslarla təhlil edib, problemlərin praktiki və nəzəri baxımdan həll olunması

yollarını göstərməli, istiqamət verməli aidiyyatı qurumlara öz təsbitlərini təqdim etməlidir. İlyas müəllim bu baxımdan da həmişə öndə olub, cəmiyyətdə mövcud olan icimai-siyasi, sosial, iqtisadi və digər problemlərin həll olunması ilə bağlı, xüsusiələ, qanunvericilik yaradıcılığı ilə bağlı öz sanballı töhfələrini veribdir.

İlyas müəllimin oğlu övladının vaxtsız itkisi onu sarsıdı. Ata üçün en ağrılı, sarsıcı dərddir övlad itkisi. Qameti sırmayan, iradəsi bükülməyen İlyas müəllim o zərbəni alıddan sonra sağlamlığını itirdi. Bu həm də onun göstəricisidir ki, İlyas müəllimin ailəsinə, həyat yoldaşı Zəkiyyə bacıya, övladlarına qarşısız məhəbbəti, diqqəti, qayğısı olub. Bütün bunlar İlyas müəllimin bir ata kimi, Azərbaycan ailəsinin başçısı kimi də öz missiyasını layiqincə yerinə yetirəməsindən xəbər verir.

İsmayılov həm də gözəl dost, həm-söhbet idi. Dostlarından öz qayğısını, diqqətini heç vaxt əsirgəməzdii. Çox vaxt fikirlərimiz üst-üstə düşürdü. Yaxşı xatirimdədir, menim qardaşım dün-yasını dəyişəndə ilk olaraq yanima təselli üçün gələn İlyas müəllim olmuşdur. İlyas müəllim bütün şüurlu həyatını vətəndaşın mövqeyi ilə yaşayıbdır. İnsan daim öz ciyinlərində vətəndaş məsuliyyətini dərk etməli, onu aparmağı bacarmalıdır. Cəmiyyətin formalşaması üçün her bir vətəndaş üzərinə düşən məsuliyyəti dərk etməlidir. İlyas İsmayılov belə vətəndaşlardan biri idi. Ona görə də onun keçidiyi həyat yolu da insanların örnəkdir. Onun kimi vətəninə, xalqını sevmək, onun kimi vətəninə, xalqına xidmət etmək, onun kimi təmənnasız xidmət göstərmək, dövlət mənafeyini, xalq mənafeyini, ölkə mənafeyini, öz şəxsi mənafeyindən üstün tutmaq vacib şərtlidir. El arasında gözəl bir ifadə var - cəmiyyət arasında vəzifəni nüfuzla mindirən şəxs vəzifəni tutan şəxs olmalıdır. Həqiqətən İlyas müəllim tutduğu vəzifələrdən asılı olmayıraq, həmişə o vəzifəni nüfuzla mindiribdir. Xəstəxanada olduğu müddədə dəfələrlə yanında olmuşam. Onun yoxluğundan sonra özümə yer tapa bilərim.

Onun xatirəsi və ruhu qəlbimdə əbədi yaşayacaqdır. Mən bilirm ki, bizim qədirbilən Azərbaycan xalqı da heç bir zaman belə tarixi şəxsiyyəti unutmayaçaq.

Allah ona rəhmət eləsin! Qəbri nurla dolsun!

Xaxılınlarına, doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verirəm.

Öncədən deyim ki, söz adamı istənilən bir mövzuya könül verəndə mütləq hansıa bir səbabdan, təsirdən yararlanır, yəni onu yazı masasına nə isə çəkib aparır və o da ilhamının, istedadının gücünə söykənib qələmle baş-باşa qalır. Beləcə dünyaya yeni söz, yeni kitab gelir.

Biz 30 il vətəndə vətənsiz yaşadıq. Bir milyona yaxın qəçqin, köçkünen, didərgin, eləcə də itiriyimiz torpaqların, verdiyimiz şəhidlərin, əsirlidə insanlıq yaraşmayan zülmləri yaşayınların talehini düşüne-düşünə Minsk qrupunun ədaletini gözledik. Böyük dövlətlərin haqqımıza müdafiə edəcəyinə ümidi bəslədik. Elə bildik ki, özlərini demokrat hesab edənlər ədaletin, haqqın tərefdəri kimi özlərini dün-yaya göstərənlər nəhayət ki, bizim də səsimizi eşidəcəklər. Çok təessüf ki, belə olmadı.

Elə buradaca çox böyük ürəklə və cəsaretlə demək istəyirəm ki, yaxşı ki, belə olmadı. Yoxsa bizi erməni işğalından "xilas edənlər" sabah boynumuza haqq qoymaqlıdlar və biz onların qarşısında müyyəyen mənada aşağılmış olacaqdıq. Elə Ali Baş Komandanımızın, ölkə prezidentimizin dəmir yumruğu bizi təkcə işğaldan yox, həm də həmin o Minsk qru-

İdris Şükürlünün yeni kitabı

pundakı təmsilçilərin, eləcə də özlərini demokrat sayanların minnətindən də xilas etdi. Biz heç kimin minnətini götürmədən nəyə qadir olduğumuzu ortaya qoya bildik.

Bax elə əlimdəki, daha doğrusu masamın üstündəki kitab da həmin o qələbədən bəhs edir. Kitabın müəllifi, eməkdar jurnalist İdris Şükürlüdür. Kitab "Qalib ordunun müzəffər sərkərdəsi" adlanır. AYB və RFJi-ni üzvü Əlihüseyin Şükürovun redaktorluğu ilə işq üzü görmüş bu kitabda İdris Şükürlü böyük qələbəmizə həsr olunmuş özünü və müxtəlif müəlliflərin yazılarını bir araya getirib. Kitabı vərəqlədikcə insana bir Azərbaycan vətəndaşı olaraq özəl bir qürur hissi hakim olur. Hiss edirsən ki, hansı dövlətin vətəndaşan. Fəxr edirsən ki, hansı torpağın övladısan və bir də qürur hissi keçirirsən ki, öz gücün, öz ordunla, öz sərkərdəne və onun dəmir yumruğu ilə halal haqqını dünyaya sübut etmisən. Göstərmisən ki, Şuşanı, Qarabağı, ümumiyyətlə, işğal altında olan bütün torpaqlarımızı azad etməyə qadirik. Çünkü döyüşən övladlarımız və onlara rəhbərlik edən qadir Ali Baş Komandanımız var.

Başasında bəhs etdiyim kitab İdris Şükürlünün "Şərəfli missiya, əbədi zəfər!" məqaləsi ilə başlayır. Elə həmin məqalədə müəllif göstərir ki, ulu öndərin layiqli varisi olan Azərbaycan Prezidenti Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyev "İrəli!" əmrini verməklə 44 gün ərzində yeni bir tarix yazdı. 44 gün ərzində dünya inanılmaz bir qələbənin şahidi oldu. Düşmən ordusunu darmadağın edildi, şəhidlərimizin qisası alındı, bayraqımız Şuşada və digər işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə dalğalandı.

Kitabdakı həsr və poeziya nümunələrindən, eləcə də oxuculara təqdim edilən fotolarlardan açıq-əşkar görünür ki, xalq, ordu öz sərkərdəsinin etrafında nəcəs birleşib. Eləcə də Şuşada keçirilən müxtəlif beynəlxalq, həmçinin "Xarı Bülbül musiqi festivalı" və "Vaqif poeziya günləri" kimi tədbirlərdən bəhs edən yazılda da xalqımızın əzmini, rəhbərimizin iradəsini qurur hissi ilə yaşamaq, fəxarət hissi keçirmək mümkündür.

Geniş oxucu kütlesi üçün nəzərdə tutulmuş bu kitab həm də qan yaddaşımızın öyrənilməsində, eləcə də gənc nəslimizin təlim-tərbiyəsində əyani bir vəsait kimi də çox maraqlıdır. Düşnүrəm ki, həmkarımız İdris Şükürlünün araya-ərsəyə gətirdiyi bu kitabla təkcə adəbi sözümüzə yox, həm də şəhidlərimizin ruhuna özünün böyük eh tiramını ifadə edibdir.

Əbülfət Mədətoğlu

Uzundərənin "uzundərə" taleyi: Qanlı hərbi baza, rəqs, şəhidlər xiyabani

Ötən yazımızda "Yolumuz Ağdamadır" - dedik, amma unutduq ki, Ağdamdan əvvəl baş əyləsi, ziyarət ediləsi bir məkan da var: Uzundərə!

Başdan başlayıım: Oxucularımıza ərz edim ki, niyə bu Uzundərə müqəddəs yer hesab olunur. Əslində şəhidlərimizin qanı süzülen bütün Qarabağ torpaqları müqəddəsdir! Diz üstə çöküb, o torpaqlara sitayı etmək lazımdır. Amma Uzundərə adı təpəlikdən müqəddəs bir məkanə çevrilmesi, sözün həqiqi mənasında "uzundərə" söhbətdir.

Uzun dərənin hekayəti...

Uzundərə Ağdam-Berdə yolunun tam da üstündədir. Ağdamlıların da, Ağdama qonaq gələnlərin də yadında olar:

Sovet dönməndə Ağdam şəhər girişini simvolizə edən rəngli daşlarla işlənmiş abidə Uzunderədə təpəliklərin üzərində quraşdırılmışdı. Səhv etmərsə, çörək muzeyinə üzərinə çəkilmiş şəbekəni xatırladırdı. Ağdama düz 6 km qalmış başlayan bu yer müharibədən əvvəl barlı bərəketli, varlı-dövlətli Goytəpə kədinin erazisine aid idi. O vaxt o cənnət Goytəpəyə Berde tərəfdən giriş edənə bildik ki, Uzunderənin köprüsü (tarixi dəmiryol köprüsü Köçəri-Ağdam xətti) bir addimlıqdadır. Amma indi Goytəpə adlı cənnəti bayquşlar xarabalığa çevirdiyinə görə, körpünü görmeyince Uzunderəde olduğunu anlaya bilmədim. Müharibə başlayandan yox, hələ lap qədim zamanlardan bura müqəddəs hesab olunub. Rəvayətə görə, qədimdə ya dağılıq, ya da aran Qarabağa gəlin aparanda gəlin karvanı bu dərədən keçər və burda bir qədər dincələmişlər. Kişilər, qadınlar, gəlinlər vaxtlarını boş keçirməmək üçün müsəqin müşayiəti ilə oynayarımlar.

Həmin rəqslerden birinin - məşhurunu həmin yeri adı ilə "Uzundərə" adlandırmışlar. Ənənəvi toy rəqsi olan "Uzundərə", adətən qızlara, gəlinlərə, bəzən isə qocalara aid edilir. Bu rəqs olduqca cəzibəli, aram, ince və lirik melodiyadır. Zərif və emosional kompozisiyalı "Uzundərə" üçün adı gəziş, yana gəziş, süzme və s. xarakterikdir. Bu rəqs qadın ifası üçün daha seçiyəvi, daha uyğun və münasib olduğu üçün əsasən, gəlin getirilən vaxt qadınlar ifa edirdilər. Bəzi yerlərdə bu rəqsi kişilər, bəzən də qadınla kişi oynayır. Dahi Üzeyir Hacıbəyli "O olmasın, bu olsun" operettasında bu xalq rəqsinin melodiyasından istifadə edib.

Yeri gəlmışken, həmişə Uzundərə adı çəkiləndə bir xatire yadına düşür. Təxminən 1986-ci ilin yanvarı idi. Qış tətili olduğu üçün dərsə getmirdik. Məktəbdən zəng etdilər ki, sınıf yoldaşlarınızdan bir neçəsinə götürün, gəlin məktəbin qarşısına. Gedirik Yeni İl Şənliyi Keçirməyə. Bir neçə sınıf yoldaşma zəng edib məktəbin qarşısına yığıldıq.

Düşüñürdü ki, yəqin bizi Ağdamın mədəniyyət evinə aparacaqlar. Xülasə, bizi getirir, bəri-biyaban olan həmin Uzunderədə avtobuslardan düşürdürlər. Demək olar ki, Ağdamın bütün məktəbliləri bura yığılmışdı.

Nağara, qarmon... Orada bir çal-çağır başıla ki. Büyük siniflər olduğumuz üçün oynamaya utandığımız bir vaxtda Gülgəz müəllime bize elə bir qıraqçı baxış baxdı ki, hamımız töklüsdük ortaya... Oynadıq ee! Təsəvvür edin, oynaya - oynaya gözümüz qalıb Gülgəz müəllimin üzündəki, Allah bu ne vaxt insafa gəlib deyəcək ki, siz ortanı tərk edin, o biri uşaqlar gəlsin rəqs eləsin! Bu da həmin günlərdən qalan yegane foto.

Ağdam boyda, Ağdama təhlükə - Uzundərə hərbi bazası

Hələ sovet hökumətinin vaxtında o erazide böyük bir hərbi hissə yerləşdi. Rəsmi təhlükə - Uzundərə hərbi bazası. Daha dəqiq, SSRİ Müdafiə Nazirliyinin Zaqqafqaziya Hərbi Dairəsinin artilleriya döyüş sursatlarının anbarı və SSRI Ordusunun 44060 nömrəli hərbi hissənin hərbi bazası yerləşirdi. Ətrafına heç kəsi yaxınlaşmağa imkan verməzdilər. Hər şey yerin altında olduğunu oralarda nələr olduğunu da bilməzdik.

Onu da xüsusi qeyd edim ki, 1970-75-ci illərdə həmin baza hərbi mühəndis Camal Əhmədovun iş icraçılığı ilə tikilib. 44060 nömrəli hərbi hissənin

dürülənmiş və daha biri yaralanmışdı. Bu həcumun ermənilər və ya azərbaycanlıların təşkil etdiyi məlum deyil.

1991-ci ilin fevral ayında baş tutan döyüş həcumda bir Sovet əsgəri öldürdü. Bu həcumda azərbaycanlılar yaxud ermənilər tərəfindən təşkil edildiyi məlum deyil. 1991-ci ilin sonunda Sovet ordusu Uzundərə bazasını tərk etməye başladı. Nəhayət 23-26 fevral 1992-ci ilde Ağdam milis (polis) idaresinin şəxsi heyəti, ona tabe polis batalyonu (tabor), yerli könüllü silahlı dəstələrin iştirakı ilə Şəllidən Xocalı şəhəri istiqamətində hücum hazırlaşdırdı. Lakin idare reisi polis polkovnikı İslah Paşayevin xüsusi rabitə vasitəsi ilə verdiyi əmrə uyğun olaraq onlar Uzundərə istiqamətində hücumu keçib bu bazanı elə keçirdi. Sən demə, Uzundərə

komandiri kapitan Əliyev Adil Əhməd oğlu və təsərrüfat üzrə reis müavini Hüseynov Qurban Məmi oğluna təhvil verilib. Reis müavini Q. Hüseynovun saytında bildirdiyi məlumatə görə, orada 40 ədəd her biri 50 vagonluq yerüstü sursat anbarı olub və onlardan 400 vagonu Qrad Reaktiv Rakət silahı ilə dolu olub. Anbarın kənarı torpaq təpələrlə əhatələnib ki, əgər partlayış olarsa, yaxınlıqdakı yaşayış məntəqələrinə zərbə deyməsin.

1990-ci ilde Sovet ordusundan kifayət qədər yaralarlaq döyüşə qədər silahlı erməni terror dəstələri və özünümüdafiə batalyonları camaatımıza hücumlar edəndə, qırğınılar yaratmağa təzə-təzə başlayanda bizim xalqın nümayəndələrində adı "quş təfəngi" de yox idi, öz məmərlərimiz tərəfindən yiğdirilmiş, ruslara təhvil verilmişdi. Ağdamın qeyrəti, pullu oğlanları öz ciblerinin pulu ilə özümüzün müdafiə dəstələrinə haralardansə silah alıb verir, onları vaxtaşarı güllə və digər xırda çaplı silahlarla təmin edirdi.

1991-Bax, həmin dövrə artıq sovet rejimi də çökmək üzrə idi, kimsə bu çökmədən istifadə edib, məzələ duruma düşmüş Azərbaycan xalqını, Qarabağda, Ağdamda yaranmış özünümüdafiə dəstələrinə kömək olmayıdı.

1990-ci ilin yanvarın 13-də bazaya hücum təşkil edildi. Sovet əsgərləri ilə baş verən silahlı qarşıdurmadə hücum edən 6 nefer həyatını itirdi. 2 gün sonra növbəti hücumda bir sovet əsgəri yaralandı. Mənbələrin verdiyi məlumatda deyilir ki, 1990-ci ilin yanvarın 18-dən 19-na keçən gece bazaya yeni bir hücum edildi. Sovet əsgərləri hücum edənlərin avtomobilinə atəş açaraq onu partlatdılar, qarşıdurmadə həmçinin bir Sovet əsgəri də yaralandı.

1990-ci ilin may ayının sonunda həyata keçirilən növbəti hücumda etnik azərbaycanlı olan bir Sovet əsgəri ölü-

rə hərbi bazasının anbarında 728 vagon artilleriya sursatı, 245 vagon reaktiv mərmi, atıcı silah üçün 131 vagon güllə saxlanıldı. Bu sursatlara güllələr, qumbaralar, 76 mm-dan 152 mm-a kimi artilleriya məmərləri, tank məmərləri, Qrad və Smerç RYAS üçün raketlər, beş BMP-1, beş ədəd 110 mm doludanğı məmərlər varmış...

Mənələr qeyd edir ki, silah sursatın bir qismi qara bazarda satılıb, reaktiv rakət sursatlarının saxlandığı yesiklər isə döşəmə üçün tikitki materialı kim istifadə edilib, bir miqdardə döyüş və hərbi sursat nəzarətsiz şəkildə paylanıb, bir hissəsi isə ehtiyatsızlıq ucbaşından sıradan çıxarılib.

Sonradan həmin ilde (1992) baza yeni yaradılmağa başlanılan Azərbaycan ordusunun nazaretinə verilib.

Uzun qızın qisası, Uzundərə məhəzbu bu bayanın qızı, Qarabağın en diqqət mərkəzində olan ərazisi olub. Təsəvvür edin, Uzundərə yeraltı hərbi bazasının sahibi Ağdam şəhərinin ümumi sahəsinə bərabərdir. (Bu obyektiin hərbi məqsədlər istifadəsi "Böyük Qayıdış" layihəsi çərçivəsində müzakirə pred-mətədir). Ermənilər də, ruslar da, azərbaycanlılar da həmin bazanı elə keçirmək üçün böyük risqlərə girib, itkilər verib. Amma ən pisi isə odur ki, ruslar bazanın ermənilərin elinə keçirməsi üçün onlara hər bir hərbi dəstək verdi.

Nəhayət 1993-cü ilin iyul ayında Ağdam işğal edilən gün ermənilər də, ruslarda Uzundərəni elə keçirərək arzularına çatırlar. Yerdə qalan az miqdardan silahlar ermənilərin oldu.

Onu da qeyd edim ki, Ağdam rayonundan olan döyüşçülər, həm də ora döyüşməyə gelən eloğullar məhəzbu bazarın azerbaycanlıları tərəfindən elə keçirilməsindən sonra döyüşlərin daha qızıl müstəvəyə keçidiyin şahidi idilər. Məhz 1992-ci ildən başlayaraq Ağ-

damın mərkəzi mütemadi olaraq reaktiv məmərlər, Top, Qrad və digər rakət həcumlarına məruz qaldı. O mərmi yaşılarının altında Ağdamın məşhur Qarağac qəbirşarlıqına gedib orada ya şəhidləri, ya da mərmişdən hələk olan məlki vətəndaşları dəfn etmək mümkün deyildi. Bax elə həmin məşəqqətli günlərdə rayonun ikinci Şəhidlər Xiyabanı Uzundərədə yerləşirdi. Əslində 1993-cü ilde ermənilər aqdamlılardan qısa alıq üçün ilk önce qəbirşarlıqlarla hückum edir, xüsusən şəhid mezarlarını təhqirəmiz şəkildə dağıdırırdılar. Uzundərədən yanlıqlı qalan bu melunlar buradakı şəhidlər xiyabanını da hədəf alırdılar. Düşmənciliklərinə burda da sərgilədilər. Hazırda ərazidəki şəhidlər xiyabani bərpa olunub. Şəhidlərin yaxınları da rahatlıqla gəlib oraları ziyarət edirlər. Ele Ağdama gedən hər kəs mütləq orada aqax saxlayır, şəhidləri ziyarət edib, o təpəni sonra tərk edirlər.

Son olaraq bunu da deyim, day sizi yormayacağam!

İşğal vaxtı bize gözdağı vermək üçün ermənilər bütün hərbi təlimlərini Uzunderədə keçirirdilər. Təmas xəttində olan kəndlərdə o təlimin gurultusu eşidilər. Çünkü təlimdə de rusların bəxşis verdiyi silah-sursatdan geninə boluna istifadə edirdilər. Ele yaralı, ağırlı günləndən birində aqdamlı şairimiz Rəfail Tağızadənin bir şeiri qarşıma çıxdı:

*Bu nə toydu, Uzundərə-
tar-qavalın qırıq-qırıq,
çadırların cırıq-cırıq,
qəlbər ölü, sinq-sinq.
Havana tankları oynayı,
toyunda mermi partılayı,
bu nə toydu, Uzundərə?
Dərd dolusu mənim dərəm,
dərdim mənim, Uzundərə.*

*Gəlinlər getməz bu yolu,
gül bitirməz sağı-solu,
kim qaldırırburda qolu,
dərd dolusu mənim dərəm,
dərdim mənim, Uzundərə.
Nələr çəker basın hələ,
bu dərd siğmaz göye, yere:
oynayıraq sənsiz yenə:
bir hava çal, "Uzundərə"
çal, kəsik qolum oynası,
yox olan yolum oynası,
bos qalan solum oynası,
qoy durub ölüm oynası.
Uraksız oğlun oynası
ağrıları kürəyində,
qoruluram ürəyimdə,
dərd dolusu mənim dərəm,
dərdim mənim, Uzundərə.*

*Yolun hara-Şuşayamı,
sağın-solin şış qayamı,
yaylağa köçlər daşıyan
karvanlar düşdü "hay"amı?
Marmi dolu maşın gedir
faytonlar gedən yolları,
icində ölüm aparır,
toyların fəryad qoparır,
dərd dolusu mənim dərəm,
dərdim mənim, Uzundərə.*

Hörmətli şairimizin bu şeiri məni kədəre boşsa da, qəfil yadına düşdü ki, boy, mən niyə kədərlenim axı? Ağdamda bizdədir, Goytəpədə bizdədir, Uzundərədə də bizimdir, bizdədir və heç bir erməni terrorçusu cəsarət edib o tərfələr üzükəm! Min dəfə Allahın şükür etdikdən sonra dillimdən bu kələmələr çıxdı: Bütün hallarda şəhidlərinin müqəddəs ruhları qarşısında baş eyirom! Qazilərimizə Allahdan şəfa diləyirəm! Dünyanın bu çətin məqamında xalqımı əminənənlə, dözm, səbr və qurub-yaratmaq həvəsi arzulayıram!

Əntiqə Rəşid

Xəzərə tullantı
su axıdan
qurum
cəzalandırıldı

Qaradağ rayonu, Lökbətan qəsəbəsində "Sədərək" və "Bina" ticaret mərkəzlərinin tullantı sularının Xəzər dənizinə axıdılması ilə bağlı sosial şəbəkələrdə yayılmış görüntülər 11 sayılı Regional Ekoloji və Təbii Sərvətlər, Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring idarələrinin və İri Şəhərlərin Birleşmiş Su Təchizatı Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən yerində arasdırılıb.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu 11 sayılı Regional Ekoloji və Təbii Sərvətlər idarəsinin rəisi Qafar Ağayev bildirib.

O qeyd edib ki, aparılan araşdırma və monitoring zamanı sözügedən ərazidəki borunun ADSEA-nın balansındaki nasosxanaya aid olduğu, Qaradağ və Səbail rayonları ərazisindən tullantı sularının zərərsizləşdirilmədən həmin boru vasitəsilə Xəzər dənizinə axıdıldığı müyyəyen edilib:

"Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring idarəsinin mütəxəssisləri tərəfindən analiz aparılması üçün boru vasitəsilə dənizə axan nümunələr götürülüb. Analiz nəticələrinə görə su nümunəsində zərərlə maddələrin miqdarının yol verilən hədən artıq olduğu məlum olub. Faktla bağlı akt və protokol tətib edilərək İri Şəhərlərin Birleşmiş Su Təchizatı Xidmətinin hüquqi şəxs qismində 12500 manat məbləğində cərimələnməsi üçün toplanmış materiallar Qaradağ Rayon Məhkəməsinə göndərilib. Eyni zamanda, nöqsanların aradan qaldırılması üçün İri Şəhərlərin Birleşmiş Su Təchizatı Xidmətinə xəbərdarlıq məktubu ünvanlanıb".

**İran XİN:
Tehran heç
vaxt nüvə silahı
hazırlamayacaq**

İran nüvə silahı istehsal etməyəcək, çünkü bu, ölkə rəhbərliyi tərəfindən qadağan edilib.

Adalet.az xəbər verir ki, İran Xərici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi İsmail Bəqayı bunu iranlı deputat Məhəmməd Qasim Osmaniın Qərble danışqlarda "bərabərliyi" temmət etmek üçün nüvə silahı hazırlamaq təklifi şəhər edərək deyib.

"İran heç vaxt və heç bir halda nüvə silahı hazırlamaq yolunu tutmayıacaq. Bu, ölkənin Ali rəhbəri Ayetullah Əli Xameneinin fətvəsinə əsaslanan strategiyamızın təkib hissəsidir.

Bu məsələdə heç bir şübhə yoxdur və olə də bilmez", - deyə diplomat jurnalistlər üçün keç

Hər birimiz dünyada ferdilik təşkil etsək də, amma böyük anlamda həm də elik, obayıq, millətik, cəmiyyətik... Bax, bu mənada ferdlərin bir-biri ilə ünsiyyət qurması, bir-birinə yaxınlaşması və sonda bu ünsiyyətin, yaxınlaşmanın qruplara, insan birləşlərinə çevriləməsi təbii bir proses kimi baş verir. O prosesin içərisində də DOST, dostluq kimi nüansları da var. Yəni adamlar təkçə qrupda birləşmir, içtimai təşkilatda bir araya gəlmir və yaxud hansısa bir tədris müəssisəsində, hərbi hissədə eyni statusu daşıdır. Adamlar həm də bir-birinə ünsiyyət, ruh, əxlaq, dünyagörüş vasitəsilə yaxınlaşır və bir çox hallarda bu yaxınlaşma sarsılmaz dostluğa çevirilir.

İtirilən adamlar, yoxsa...

Maraqlı olan budur ki, şairlerimizin də yazdıqları ve təbliği elədikleri kimi, hecaya bölünmeyən DOST sözü özündə ehtiva etdiyi mənə baxımdan da bölünməz olur, ayrılmaz olur. Bildiyimə və inancıma görə, əsl dostları yalnız ölüm ayırrı. Qalan bütün hallarda həmin əsl dostlar son nəfəsə qədər bir olurlar, birlikdə olurlar. Burda səhət mənəvi baxımdan birlikdə olmaqdan gedir. Yəni bir damın altında və yaxud bir yataqda ömrü başa vurmaqdan getmir. Ve bir de hansı məsafədə yaşamalarından, hansı zamanlarda görüşmək imkanlarının da bu məsələyə dəxli yoxdur. Ola bilər ki, illə, aylə, günlə üz-üzə, göz-göze görüşməsinlər. Ola bilər ki, biri ölkənin cənubunda, biri şimalında yaşasın. Amma bu da onların münasibətlərinə hər hansı bir formada təsir edə bilməz. Yəni bütün hallarda həqiqi dost üçün zaman da, məkan da məhz ruhən mənəviyyatla bir-birinə sərf bağlılıqdan gedir, birlikdə olmaqdan gedir.

Bəli, yaşadığım ömür kəsiyinən arxada qalan illərini göz öünüə getirib vərəqləndikdə könül, ruh dostum olan və amansız ölümün əlimdən aldığı şəxsləri xatırlayıram. Onların hər biri mənim üçün güvəncə yeri, mənəvi da yaq, məsləhətçi, diqqət və qayğı göstərən, bütün zamanlarda arayış-axtaran insanlar idi. İster kişi dostlarım, istər qadın dostlarım. Bu dostluğum maşası halalıq idi. Cəmiyyətdə tutduğumuz yer, icra etdiyimiz vəzife burda heç bir əhəmiyyət kəsb etmirdi. Ona görə də mən onları hər dəfə xatırlayanda təkcə ruhlarına dua oxumuram, həm də onlara birlikdə oluram, birlikdə yaşadıqlarımızı, birlikdə gəzib-gör-dükənlərimizi, birlikdə arayış-axtarı düşündürkənlərimizi və birlikdə bölüşdürüməz son tıkəmizi...düşünürəm, xatırlayıram və bəzən də bu düşündürkənlərimin, xatırladıqlarının yuxu olduğunu içimdə bir şübhə yaranır. Elə biliyəm ki, bütün bunlar bir yuxu olub. Amma...

Həqiqətən mənim üçün ruh doğması olan həm yaradıcılığı ilə, həm şəxsiyyəti ile özündə bir bütövlik yasağan şair-publisist Vahid Əlifoglu bu dünyanınən ən ağır taxtalı, en dici bərk və hətta ən məsuliyyətli söza çiyin veren kişilərdən idi. Bütün hayatı ağır əməkdedən, gecə-gündüz işləməkdən, ev, yuva qurmaqdan və bir də qələmdən keçirdi Vahid Əlifoglonun. Əsli-

də keçmirdi, yaşayırı bu yazdıqları-mı, dediklərimi. İlk baxışdan köntöy, ipə-sapa yatmayan adam təsiri bağışlayan Vahid Əlifoglu sözü də mum edirdi öz doğmaliyi ilə, öz ərki ilə. qarışındaki istenilən adamı da... öz ürəyini də. Onunla səhət etdikcə son dərəcə pak bir ürəyin şahidi olurdum. Nə qədər diqqət yetirsən, nə qədər sağdan, soldan baxsam onun ürəyinin bənzərini başqa bir kimsədə görə bilmirdim.

Maraqlıdır ki, ali təhsillə fəhle işləyən Vahid Əlifoglu heç harda və heç kimə nə yüksək bilik, savadını, nə dünaygörüşünü, nə də müyyəyen üstün cəhətərini dikte etmirdi. Onunla münasibət quran, ona yaxınlaşan, onunla bir yerde olan istenilən adam çox qısa

**VAQİF YUSİFLİ
Filologiya elmləri doktoru**

FİDANIN UŞAQLAR ALƏMİ

"Dunyanın ən məsum aləmi olan uşaqlıq möcüzələr adasına bənzəyir. Bu kiçik adadan böyük dənizlərə qoşulmaq üçün kağızdan qayıqlar düzəldən uşaqlar öz şəffaf çəkiləri ilə suyun üzündə gəzən məlekələr kimidir. İnsan həyatı uşaqlıqlıdan başlıyır, uşaq dünyasını oyunaqzsız təsəvvür etmək çətindir".

Bu setirlərin müəllifi Fidan Abdurəhmanovadır - o artıq özünü ədəbi aləmdə bir uşaq yazıçısı kimi tanıbdı. İnsan həyatının ən məsum aləmi olan uşaqlığı möcüzələr adasına bənzədən Fidan doğurdan da, o möcüzələr adası olan uşaqlar aləmini kəş edə bilir. Böyük rus tənqidçisi V.P.Belinski yazar ki: "uşaq yazıçısı olmaq yox, doğulmaq lazımdı". Fidanın hekayələri belə bir sübuta ehtiyacı olmayan həqiqəti bize əyan edir ki, onun yazıçı duymu uşaqların duyğu və düşüncələrindən yol alır. Bu yol bizi onların zəngin, rəngarəng mənəvi aləmimə aparrı. Fidanın bir uşaq yazıçısı kimi özünəməxsus əslu-

bu, təhkiyə tərzi barədə görkəmli qələm sahibləri maraqlı fikirlər söyləyirlər. Professor Qəzenfer Paşayev yazar: "son illər mətbuatda Fidan Nizaməddin qızının hekayələrinə tez-tez rast gəlirəm. Onlatin bəziləri nağıla bənzəyir, bəzisi sırf uşaqlar üçün yازılmış hekayələrdi, bəzisi sanki böyükler üçün yazılmış fəlsəfi hekayələrdi. Diqqətimi çekən, hər şeydən əvvəl, Fidanın tizfəhmi, müşahide qabiliyyəti az sözlə çox şey demək məhərəti, hekayələrinin yiğincəlığı oldu". Akademik Nizami Cəfərov Fidanın uşaq yaradıcılığına xas olan səciyyəvi xüsusiyyətləri belə dəyərləndirir: "Günümüzün uşaqları... Və uşaq hekayəleri" adlı meqaləsində yazar: "Fidan Nizaməddin qızı günümüzün uşaq hekayələri qarşısında uşaqları eyləndirməkdən, onların dünya görüşünü, estetik zövqlərini inkişaf etdirməkdən də yüksək tələblər qoyur. Uşağı bütün mənəvi-psixoloji zənginliyi ilə yalnız dərk etməklə kifayətlənməyib, həm də onun özüne tanıtmağın yollarını axtarmaq... və neticə etibarınlı, uşaqları cəmiyyətin üzvi tərkib hissəsi olaraq qəbul etmək...".

İki görkəmli ədəbiyyat adəminin gənc bir yazıçı haqqında söylədiyi bu səmimi fikirlərə mən də qoşularım. Fidan Abdurəhmanovanın "Uşaqın duası" və "Yuxulu məlekələr" hekayələr kitabları bugünkü uşaq ədəbiyyatına gələn yeni bir imza ile bizi tanış edir.

Fidanın uşaqlar üçün yazdığı hekayələri hansı yeni məzmun və sənətkarlıq xüsusiyyətləri ilə seçilir, ilk növbədə bu suala cavab vermək istəyirəm.

Mənim yaxşı tanıdığım uşaq yazıçıları: Mikayıl Rzaquluzadənin, Qılman İlkinin, Əzizə Əhmədova, Zahid Xəlilin, Rafiq Yusifoğlunun, Qəşəm İsabəylinin, Sevinc Nuruqızının hekayələrində uşaqların dünyasına yol evdən və ailədən - uşaq bağçasından - məktəbdən - təbiətdən keçir. Fidan da bu ənənəvi yola sadıq qalır. Amma Fidanın hekayələrində iki fərqli cəhət diqqəti daha çox cəlb edir. Birincisi; Fidan eksər hekayələrində özü də bir obrax kimi iştirak edir, hansı hadisədən söz açırsa, o hadisənin iştirakçı kimi nəzərə çarpır. İkinci; o, uşaqların həyatını, duyğunu və düşüncələrini, maraq dünyasını təsəvvür edərkən bir yazıçı - pedaqoq kimi öz fikirərini ortaya qoyur. Beləliklə, onun uşaqlar üçün yazdığı hekayələr həm də böyüklerin uşaqlar haqqında dedikləri fikirlər səslənir.

Yeri gəlmışkən qeyd edim ki, fidanın hekayələrində öyündə - nəsihət, moralist - didaktiv məqamlar o qədər də nəzərə çarpır. Amma bunun əvezində

hər hansı hadisə elə təsvir olunur ki, orada öyüd-nəsihətə ehtiyac duyulmur.

Bir neçə hekayəsinə nəzərdən keçirək. "Uşaqın duası": bu hekayədə onun bir çox hekayələrde olduğu kimi, Allaha - ilahının varlığını inam hissi önləndirən çəkilər. Bu inam hissi Fidanın öz varlığından hopub hekayələrindən rəsədet edir. Yeddi yaşı Ni-had Allaha də edir ki, yağış yağın, qurumuş bitkilər, güller cana gəlsin. Onun duasından sonra bütün kənd əhlinin üzü gülür.

"Nağıla dönen qız" hekayənin qəhrəmanı Sevinc anadəngəlmə görmə əngəllidir. "Onun bircə xoşbəxtliyi - heç nə görmədiyi üçün bu dünyadan heç nə istəməməsi idi. Yeganə arzusu - onunla ünsiyyət yaratınlar və nağlı oxusunlar". Amma "Korono-virus" bələsi ortaya girir. "O, əvvəller getdiyi reabilitasiya mərkəzine gedə bilmədi". Və sevinc də Alla-ha də edir ki, tezliklə bu epidemiyə kabusu bitmiş olsun.

Bir gün televiziya kanallarının biri imkansız uşaqlara telefon hədiyyə edəcəyi xəbəri yazar. Sevinc də bu istəye qoşular və ondan soruşurlar ki, arzun nədir? Sevinc isə telefon istəyir və bu telefonda nağıllar danışılmasını arzu edir. Və arzusu həyata keçir. Kiçik bir hekayədə balaca - xəstə qızın nağılı istəyi çox təbii və inandırıcı verilib.

"A" hərfi - bu hekayə bir hərfin timsalında mənalı toplusu yaranır. Birinci sinifdə oxuyan Feray "Əlifba" kitabının ilk səhifəsində "A" hərfini görür. O öz sinif yoldaşları ilə bu hərfənə başlayan xeyli söz deyir - "ağaclar", "ay", "alov", "aprel", "ağillı", "alicənab", "ali təhsil", "Azadlıq" və s. amma "Azərbaycan" dedikdə qurur hissi keçirirler. Bəlkə də, hekayə elə bu yerdə bitə bilərdi amma Feray "axtarışları" davam etdirir. "gözlərini ovuşturaraq" "Allah görür ki, mən "A" hərfi ilə başlayan başqa sözər bil-mirəm" - dedi. Feray "Allah" sözünü eşidəndə "A" hərfinin müqəddəsliyini düşündü".

Allaha inam "Niyət" hekayəsinin də məzmunu- nu təşkil edir. Bu hekayədə balaca rəhim yuvadan çıxan bütün qarışqları qardaşının ezişdirdiyini görür və hirslenir. Rəhman Rəhime qarışqlar haqqında söz açır.

Ona uşaqlıqdan nənəsindən eşitdiyi bir hadisəni (folklor motivini) danışır, Süleyman peygəmbərin qarışqa ilə səhəbtini xatırladır. Süleyman peygəmbər qarışqanın ağlına heyran qalır ki, o, bir bugda ilə illik azuqəsini təmin edir.

"Sonuncu teleqram" - bu hekayədə müəllif balacalarla vətənpərvərlik ruhunu aşılıyor. Böyük Vətən Müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən babasına onun nəvəsi təbrikler göndərir. Amma 9 May günü-nü görək o babya qismət olmur...

Fidan kənd həyatına, orada yaşayan insanların dünyasına da yaxşı bələddir. "Sehiri çörəklər" hekayəsində bunun əyani şahidi olurq. "Nənəmi xatırlayanda nədənsə hemişə təndirə çörək yapması yadına düşür. Onun bişirdiyi çörəklər ömrümən sonuna qəder gözümün öündən getməz". Hekayədə nənənin çörəyi necə bişirməsi nəql edilir və müəlli-fin bu prosesi necə təsvir etməsini izləyirsən.

Fidan Abdurəhmanovanın "Yuxulu məlekələr" kitabındaki hekayələr də öz bədii dolğunluğu ilə diqqəti cəlb edir. Bu kitabda toplanan hekayələr qardaş Türkiyədə baş verən zəlzələdən səhbət açır.

Bu zəlzələ nəticəsində ağrı çəkən uşaqların, atanalarının ağrılarını təsvir olunur. Kitaba on söy yazar B.V.Yılmaz yazar: "oxuduğumuz kitabda hekayələr könlü diyarımızın sevgisinin, qardaşlığının, birliliyinin ifadəsidir.

Bu əsərdəki hekayələrdə Fidan xanım təkəcə uşaqlara, zəlzələ və fəlakət qurbanlarına qarşı həssaslıq ifadə etmir. Hekayələrin zahiri mənasının xəricində Türk dünyasına olan həssaslığı Türk dünyasındaki birlilik və birlilik həsrətini alt məqamlarda da görmək mümkündür".

Fidan Nizaməddin qızı filologiya üzrə felsefə doktorudur, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun "ədəbi tənqid" şöbəsində çalışır, ədəbi prosesdə yaxından iştirak edir, jurnal və qəzetlərdə müasir ədəbiyyatla bağlı məqalələrə çıxış edir. Lakin bir yazıçı kimi də, tanınır, etiraf olunur.

Mən həmin şobənin rəhbəriyəm. Onun uğurları ilə sevinirəm. Fidanın atası - görkəmli ədəbiyyatşunas Nizaməddin Şəmsizadə bu yaxın-

larda vəfat etdi. Allah rəhmət eləməsin!

Fidan onun yolunu uğurla davam etdirir!

Əbülfət Mədətoğlu

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

Fazil Sənan,
yazıçı-publisist

YANAR ÜRƏYİN GÖZ YAŞLARI

Şair-publisist Səlbi Baxışın ad gününə

Səhərki tədbirə dəvət almışdı. Hali heç özündə deyildi. Hər il də belə olurdu. 26 fevralda o biri dünyani görüb yenidən qayıdır. Həmin vəziyyəti yena yaşamaya başladı. Əsəbəri gərilir, içindən keçən ağrı bütün bədəninə yayılır, dodaqları səryir, gözləri az qalır hədə-qəsindən çıx-sın.

Heç cür unuda bilmirdi o müthiş gecəni. Oxuduqları, televizorda gördükleri, hədəsinin şahidlərinin söylədikləri gözüñdə canlandıraq yanaqları boyunca süzülən göz yaşları ile öz-özüne təselli verirdi. Nə qədər göz yaşları ile ovunmaq istəse də bacarmırdı.

Köksündə yumruq boyda olan ürəyi od tutub yanındı.

Ürəyinin şöləsində yandırılan evləri görür, ah-vayıları ile gecənin qaranlığında kömək diləyen qocaların və uşaqların səsini eşidirdi.

Yanındı ürəyi, qarda, şaxtada donub ölünləri gözüñüñə gətirdikcə.

Yanındı ürəyi, qız, gəlinlərin əsir aparılmasıñi düşündükce.

Yanındı ürəyi, çaydan keçmək üçün günahsız uşaqların meyitlərindən körpü düzəldib üstündən keçən düşmənin alçaqlığını yaddaşında çözəldikcə.

Yanındı ürəyi, din qardaşlarının köməyi ilə ermenilərin Xocalı adlı bir Azərbaycan şəhərini yer üzündə silməsinə, insanlığı sığmayan soyqrımı həyata keçirməsinə dünya ictimaiyyətinin susması, beynəlxalq teşkilatların heç bir reaksiya verməməsini fikirləşdikcə göz yaşları yanaqlarından aşağı süzüldürdü.

Özünün də 26 fevral ilə 27 fevralın qovuşusunda doğulması bir təsadüfdürmü, yoxsa gələcəkdə soyqrım zamanı günahsız öldürülənlərin əvəzindən iller önce təbiətin bir zərurətidirimi. Bunu hələ də özü üçün aydınlaşdırıa bilmirdi. Bir məsələni yəqinlaşdırılmışdı. Ömrünün son gününə kimi ad gününü qeyd etməmək.

Ad gününə her il Xocalı soyqrımı zamanı dəvət aldığı tədbirlərdə etdiyi çıxış və oxuduğu şeirlə düşmənə nifretini bildirmək qeyd edirdi. Bunu ancaq bir özü bildirdi.

Tədbirin başlanmasına az qalıb. Adam elindən tərəpnəmək mümkün deyil. Zaldə əyleşənlərin hamısı qara geyimlərdərlər. Əvvəlcə məhv edilmiş Xocalının dağıntılarını özündə eks etdirən video-çarx nümayiş olunur. Şaxtalı soyuq qış gecəsində soydaşlarımızın meyitləri göstərilir. Dağıntılar altında qalan körpə, günahsız balalarımızın solmuş çöhrələri işıqlandırılır. Bunnları göz yaşsız izləmək olmur. Sonda qalib Xocaliya aid video-çarxa baxanda isə əyleşənlərdə xoş bir əh-val-ruhiyyənin yarandığını görürük.

Çıxış edənlər bir-birini əvəz edir. Aparıcının "İndi də söz verilir şair-publisist Səlbi Baxışa" deməsi ilə salonda əyleşənlərin diqqəti istər-istəməz kürsüye doğru ahes-tə addımlarla irelileyən uzun boylu, nazik bədənli, qara kəsik saçları çıyılınlarına tökülmüş qadına tikilir. Salonda əyleşən-lərin maraq dolu diqqətin kürsüdə öz üzərinə cəmləyən şairə bir anlıq salonu göz-dən keçirərək aramla çıxışına başlıyır. Və tədricən səs tonunun yüksəlməsi, mimika və jestlərində düşmənə qarşı olan nifretinin görünmesi salonu sükutu boğur. Bu çıxış zamanı tamaşaçıların baxışında bir heyret nidası oxunur. Şairəni tanıyanların "Həmişə öyrənməyə daha çox üstünlük verən, da-nışanda körpə uşaqlar kimi utancaq görünən bu zərif qadının içinde duşmənə qarşı ne qədər nifret hissi var imiş deməsi və bəlkə də bu qadının nifreti ilə elə bu gün Ermənistəni məhv etmək

olar. Halaldi, Size, şair" - düzdü sözləri keçdi üreklerdə.

Səlbi yana-yana danışır. Qollar geniş açılır və gözlənilmədən yaxınlaşan nazik, uzun barmaqları bir-birində kılıdləşərək sanki düşmənin boğazından yapışır boğur.

Kürsüdə çitir-çitir yanın Səlbi Baxış gözlənilmədən yazdığı "Xocalı" şeirini söyləməyə baslıyır. Sanki yazdığı şeirlə Xocalı yarasına bir məlhəm çəkir.

*Xocalı faciası hakk olub yaddaşma,
Soyqrım səbəb oldu bu axan göz yaşına.
Xocalıda o gecə söndü neçə ocağım,
Qırıldılar məsumları, al boyandı qundağım.*

* * *

*Körpəsiz boş yellənib, inləmişdi beşiyim,
Namərd azığlılığından dağılmış ev-eşiyim.*

Şeir tamamlanır. Aparıcı yaxınlaşaraq "Səlbi xanım, siz ki ağlayırsınız" deyir.

- Bəli ağlayıram. Bu yanın ürəyimin göz yaşlarıdır.

Amma bu fərqli göz yaşlarıdır. Yanağında görünən göz yaşları sevincdən axan göz yaşlarıdır.

Bu gün düşməndən qisas alındı. Yer üzündən silinmiş Xocalının işgal olunmuş torpaqları azad olundu. Qalib ordunun, qalib liderin "Qarabağ Azərbaycandır" deməsi öz real təsdiqini tapdı. İndi yanağında gördünüz göz yaşları sevinc göz yaşlarıdır, deyir şair Səlbi Baxış və alqıslar altın da kürsüdən ayrırlar.

Hörməti Səlbi xanım!

Bəlkə də ad gününü bu formatda təbrik etmək sizin üçün maraqlı görünə bilər.

Təbrikan bu formatda yazılmamasına səbəb sosial şəbəkədə təsadüfen Xocalının anım günü ilə bağlı video-çarxa baxarkən çıxışınızın emosional və təbii olması oldu. Bilmirəm sizin ad gününüzle bağlı qələmə aldığım bu düşüncələrimi nece qarşılıyacaqsınız.

Bu nasırın şaire olan hörmət və isteyindən doğan müləhizələridir.

Sizin ad gününüüzü ürəkdən təbrik edirəm. Uzun ömür və cansağlığı arzulayıram. Arzu edirəm Allah verən ömrü ömr yoldaşınızla birgə yaşamaqla bərabər, nə-və-nətəqətoy görsəniz.

Yadimdən çıxmışdı. Yaradıcı adama ən böyük dilək onun qələminin işlək olması və oxucularını yeni-yeni əsərlər ilə sevindirməsidir. Bu mənada qələmə həmişə aranızda dostluq, məhrəbənciliq və sevgi olsa, yeni-yeni əsərlərinizi oxuyaşırıq. Qələmə olan dostluğunuz heç vaxt pozulmasın! Amin!

Mahmudlu-2 kəndi Füzuli rayonunun qəhrəman kəndidir. Qələbə gününe kimi kənd sərhəd nöqtəsi idi. Birinci Qarabağ savaşının 30 ilin ağır-acısını yaşayıb kəndin sakinləri. İndi kənddəki Qeyrət İbişov adına tam orta məktəbin şagirdləri olan uşaqlar gülə səsləri ilə böyüüb, ikinci Qarabağ haqqı savaşının döyüşçülərini yola salıb, şəhidlərini qarşılıyır.

Bu günlərdə Solmaz Məmmədovanın rehbərlik etdiyi Mahmudlu 2 kənd tam orta məktəbində sevimli, istedadlı

ARZULANAN GÖRÜŞ

yıldı. Sevgi, saygı dolu, müqəddəs bir görüş idi".

Tədbirdə məktəbin şagirdləri şairənin şeirlərini səsləndirdi, müəllim və şagird kollektivi ürək sözlərini dedi. Kamalə xanım məktəb kitabxanasına və şagirdlərə imzalı kitablarını hədiyye etdi.

Məktəbin direktor müavini, riyaziyyat müəllimi Narinc Məmmədovanın təşkilatçılığı ilə baş tutan görüşdə Respublika Karabağ qaziləri İB-nin müşaviri, Şuşa özümüdəfə könüllü batalyonun komandiri Fəzail Əsədov, Birinci Qarabağ savaşının veteranı döyüşçü-fotoqraf Nurəhməd Veliyev, ikinci savaşın 2500-dən artıq şəhidin son yatağını həzırlamaqdə xüsusi əməyi olan Səmərqənd Bayramov iştirak edirdi.

Məmmədtağıbəy NAĞİBƏYOV,
BDU-nun jurnalistika fakültəsinin tələbəsi

- Təvazökarlıq! - İnsanın ən gözəl xüsusiyyətlərindən biridir. Təəssüf ki, bu xüsusiyyət ifrat dərəcəyə qalxır. Bir çox hallarda isə faydası olmur. Bu mənada "kəsf etdiyim şair, nasır" kimi xarakürüze etdiyim imam Cəmili bariz nümunədir.

Mənə hədiyyə etdiyi iş kitab qarşımدادır. Onlardan biri "Özüm Vətən, sözüm "Ana" şerlər kitabıdır," "Yaddaşlımlı ağrılı" və "Seçilmiş əsərləri" nəşr əsərləridir. Mənəcə onun arxivində çap olunmuş və olunmamış hələ neçə-neçə kitabları var. Hələ neçə-neçə toxum kumi to rpağa səpilməyə hazır olan neçə-neçə hazır kitabı cürcəmek ümidi ilə münbit mühit" dedikdə xeyirxah sponsorların, insafı naşirədək keçən yolda rast gəlinən bù-

Mənə dərddir bu dünyadan kələyi, Dəlidəğin, İsti-Suyun diləyi Orda qalib Cəmillin ürəyi, Öz elimə şəhadətə gəlmisəm

Kəşf etdiyim şair, nasır

tün abu-havani nəzərdə tuturam. Gənclik illərində yazüb, yaratdıqları, bütün arxivlə də əfsuslar olsun ki, Kəlbəcərdə, doğma kəndi Cəmiliyədə qalıb, düşmən əlinə keçərək talan edilib. Təəssüf doğuran odur ki, onun xəzinəsinin insanların fərqli olaraq öz yerində qalması deyil, məhv olmasıdır.

- Baxın, beləcə başlayır imam Cəmiliinin köçkünlük həyatı

Qərib fağır olar, həmdə ki, kövrək Həsrətin içində sizlər ürək!!! Bu qurbət ellərdə candan bezərək, Oğrun-oğrun Kəlbəcəri axtarır.

...

Əskər paltarı geydi imam Cəmili. Düşmənə nifratı onu Əfqanistana belə aparıb çıxartdı. Döyüsdü, vuruşdu, yaralandı. Bədənində qəlpələr gəzdirdir

İmam Cəmili!

- O, yaraların ağrılarını mən də çəki-rəm, mən də sizlərəm imam Cəmili kimi. Silahi, süngünü qələmle əvəz etdi Şair qardaşım. O, ağrıları günləri, düşmənə nifratını şerlərə çevirdi, kitablara köçürdü imam Cəmili!

Deyir şair qardaşım. İndi dərdən əzaqdır şair imam Cəmili!

Artıq Kəlbəcər də özümüzünküdür, bütöv Qarabağda. Ele imam Cəmiliyin Cəmiliyi də. İnsan var yaxşı günün, insan var çətin günün dostudur. İnsan da var xoş gününde sevincinə qırur ilə, dar gününə kedəri ilə qonaq gələr imam Cəmili kimi. Sənə ağır olmasın deyə dərdini daşıya bilməsə də ciyinlərindən ciyinlərinə götürər, şad gündə də fərəh qatıb çoxaldar xoşbəxtliyini elə imam Cəmili kimi!

Kölgən da səndən yorulanda Günəşin işığında yoxa çıxar, amma belə dost hər an varlığı ilə səni dəha güclü edər. Danışmadan anlayar halını, qelbinin harayını. Arxan, dayağın varlığını bir parçası olar! Su çiləyər həyatdan yorulmuş düşüncələrinə. Səbr qatar ömrün həsəti səni xatırılarda boğanda.

- Baxın, belə dostdur mənim silah yoldaşım, döyüşçü qardaşım imam Cəmili!

- Uğurlar qardaşım, uğurlar!

Tofiq Əmrəhov

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

**"28 May'dan
Cəfər Cabbarlı"
stansiyasına
daha bir keçid
tikiləcək**

28 May stansiyasında kəsişərək birləşən Yarış ve Qırımızı xətlərin ayrılmazı layihəsinin icrasına cari ilde başlanacaq.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Metropolitendən bildirilib.

Məlumatə görə, tədbirlərə "28 May" stansiyası yaxınlığında qazıntı işlərile başlanacaq.

Qeyd olunub ki, bu işlər "Cəfər Cabbarlı-Nizami" mənzilini birləşdirəcək 200 metr yaxın tunelin inşası ilə tamamlanacaq.

"Həmin müddət ərzində geoloji təsirlər nəticəsində "Nizami" stansiyası istiqamətində tunnel geyimində meydana gəlmiş və yol mənzilində qatarların sürət həddinin aşağı salınmasına səbəb olan texniki çatışmazlıqlar da aradan qaldırılacaq".

Qeyd olunub ki, layihə çərçivəsində "28 May" stansiyasından "Cəfər Cabbarlı" stansiyasına daha bir keçid tikilecek:

"Bu işə sənişin axını gur olan "28 May" stansiyasından "Cəfər Cabbarlı" stansiyasına və əksinə sənişin axının parçalanmasına və hərəkətin daha intensiv tənzimlenmesinə, təhlükəsizliyin daha da artırılmasına əsaslı şəkildə təsir göstərəcək".

Vurğulanıb ki, Bakı metropoliteninin 3 xəttinin 2 elektrik deposu fəaliyyət göstərir. Bənövşəyi xəttə xidmət göstərən "Xocəsən" elektrik deposunun inşası birinci mərhələdə başa çatdırılıb. Qarşidakı müddətə xəttin yeni stansiyaları istifadəyə verilərək, qatarlara xidmet və təmir, eləcə də baxış-qulluq sahələri yaradılmışlı və infrastrukturun tam fəaliyyəti təmin edilməlidir.

Nəzərə çatdırılıb ki, Qırımızı və Yarış xətlərə yalnız bir - "Nərimanov" elektrik deposu xidmət göstərir:

"Depo bir xətt üçün nəzərdə tutulduğundan iki xəttin əsas tələbatını ödəmir. Bu və digər səbəblər nəzərə alınaraq, Yarış xəttin "Dərnəgül" elektrik deposunun inşası bərpə edilir. Bu depoda müxtəlif sahələrin esas idarəetməsini özündə birləşdirən inzibati bina ilə yanaşı, texniki infrastrukturun fəaliyyətini təmin edən xidməti sahələr də yaradılacaq. Qatarların gecələməsi, temir xidməti, qulluğun göstərilməsi, gecə işlərini yerinə yetirmek üçün təsərrüfat qatarları, yüksək-məsələ-böşaltma və digər funksiyalar üçün zəruri infrastruktur qurulacaq".

SONRADAN SONRA...

(Hekayə)

"Ay Allah, bu nə zülümdür mən düşməsem! Rəhmətə gedəndən bəri hər gecə yuxuma girir. Hər dəfə də mənə narazı nəzərlərə baxır. Oğlunam da, niyə bəla edirsin axt, ay kiş? Belə də atə olar? Qolumdan tutur, ayağa qaldırır, özü ilə aparacağımı deyir... Beynim pozulub tamam. İki aydan çoxdur müalicə olunuram, heç bir xeyri yoxdur. Əlim hər işdən soyub. Bir axt ibahələm düzəltmək istəyirəm, o da alınmır, dəha pis oluram. Gözlərimi yuman kimi gəlib durur qarşımda."

Rəşid özü ilə danışmış kimi sözləri öz içine tökürdür.

Sonra baxışları yan otağa tərəf yönəldi. Anası Gülləre xanım həmin otaqda yarlıdı. Yaxşı kii, heç olmasa o rahat yata bilirdi: astaca xorultusu, fisiltisi eşidilirdi.

"Yazlıq arvd da başını tamam itirib. Bilmir mənə nə çəre qılsın."

Rəşid stolun üstündəki şüşədən balaça stekana araq süzdü və birnəfəsə baxıشا qəddi. Limon yeyirmiş kimi üz-gözünü turşutdu, nefesini püldü, əlinin arxası ilə dodaqlarını sildi. Başqabda turşuya qoyulmuş xiyar vardi. Bir diş götürüb, tikesini boşqaba atdı. Könülsüz çeyneməye başladı və ele o cür də uddu. Saati bilmək üçün stolun üstündəki mobil telefonu götürür. Amma döymələri sehv sağından telefonu koddan aça bilmədi. Təkrar qurdalamağa da hövəsəli çatmadı. Hər şeye qarşı həssas və əsəbi olmuşdu.

Bağdadın qulaqlarına dolan "çik-çık" sesləri aniden marağına səbəb oldu. Beynində: "Bu nə səsdir, hardan gelir bu səs?" kimi suallar yarandı. Başını qaldıranda divardan asılış saati gördü. İçərisində qara, zerli parça ilə örtülmüş Kəbə evinin şəkli vardi. Diqqətinə də əvvəlcə Kəbə evi qəddi. Birinci dəfə görürümüş kimi saatın özüne də zəndə baxdı. Əcəb de saat idi. Qol saatı taxmir, vaxtı da yalnız mobilin ekranını açmaqla öyrəndi. Divardakı saat işə... "Mən almamışsam, demək, çoxdan orda asılıb... Bəs niyə görəməsim?" - deyə düşündü. Və birdən Kəbə şəklinin içərisindən ağ libasda kimse ona nəsa dediyini hiss etdi. Bədəni üşəndi. Diqqətle baxdıqda orada bir kimsəni görmedi. Amma oradan kiminse baxdıqına inamı daha da artı. O naməlum varlıq kimi idı və ona nə deyirdi?

Deyənən onu qarabasıldı. Ayaga durub asta addimlara saat asılan divara yaxınlaşdı. Bu dəfə daha yaxınlaşan, gözlerini qırpmadan, bütün diqqəti ilə baxmağa başladı. Beynindən qeyri-iradı fikirlər keçdi: "Bir ilən çoxdur bu evde yaşayır. Neece olub kii, bu saat diqqətimi çəkməyib. Allahım, kömək ol!" Başını buladı. "Eh, yaxıq Allah da elimizdən beibiz. Daha duaları da eşimdir."

Sənirliyə-sənirliyə yataq otağına təref getdi. Yerindəkini nizamsızlığı hiss edədiyindən özünü dik tutmağa çalışdı.

Arxasında o saatın içərisində kimse baxırdı. Onun baxışlarını kürəyində, sənini qulaqlarında hiss edirdi. Ancaq o kim idi və nə deyirdi?

"Məni əmelli-başlı qarabasır... Bəle getse, başım tamam xarab olacaq!"

Nəhayət kii, yataq otağına keçə bildi. Əlinde mobil telefonu tumbanın üstündə qoymağa güclə macəl tapdı. Başı hərəkəyindən özünü çətinlikle çarpayıya yetirdi və yorğunan üstüne seriləb qaldı.

Sanki divardakı saat durdu, işıqlar söndü, etraf aləm susdu, her şey boşluğa töküldü.

Heç nə hiss etmir, heç nə görmür, heç nə duymurdu.

Amma... Sonra,... sonradan sonra... və tədricən...

İçində bir səs dolaşır, ona nəsə anlatmağa çalışır. Bu nə səs id? O hansi dildə danişirdi? O səsin sahibi kim id? O nə demək isteyirdi?

Nə o səsi, nə də gördüklerini anlaya bilirdi.

...Rəşid gözlərini açanda əvvəlcə etrafın qaranlığını hiss etdi, zülməti görüdü, duyu du. Və bundan vahimələndi. Sonra içindəki ağırlıq, başındaki uğultu özünü bürüza verdi. Daha sonra qaranlıq barede düşündü. Ətraf niyə zülmət qaranlıq qarğı olmuşdu? Lampaların dünən axşamüstü titrəməsini, sanki "göz vurmasını" xatırladı. "Ya işıqlar sönüb, ya da lampalar sıradan çıxıb." -düşündü.

Nəfesi təngiyirdi. Əlini uzadıb üz-gözünü ovsuşturdu, boğazını ovxaladı, sineşini tumarladı, ağızını bütöv açıb dərinən

nəfəs aldı. Daha bir qədərdən sonra tədricən özüne gəlməyə başladı. Amma bu qaranlıq da bir yandan əhəvalini pozurdu. Kor kimi idi. Kor insan nələr çəkirmiş! Anadan kor doğulanı başa düşmək olar ki, o, dündən heç nə görmeyib. Bəs sonradan gözleri tutulan və ya gözü çıxana nə demək olar? Kor olduqdan sonra yaşamağa deyərdim? Dünən kimi hər kəsi, her şeyi görən insanın qarşısına bir anda qara perde çəkilir və həyat büsbütn qarənlığa qərəq olur!

O indi kor idimi? Atası onu həmişə korılmaqdə qinayırdı.

Ən dözümlü canlı heqiqətən de insan imiş! Yaranad Allah insana elə bir güc vermişdir ki, o dündüyə bütün vəziyyətə həm övrəşə, hem de eləce yaşıya biliirdi.

Rəşid baxışlarını dolandırısa da etrafda heç nə görmədi və əslində, dəqiq nəsə ax-tardığını da anlamadı. Qalxb çarpayıda oturdu.

Bədəni büsbütn tər içində idi. Əynindəki köynəyinin etəyi ile üzünən tərini sildi.

Düşüncəsindən axıb keçen fikre ehvalı tamam kordən. Dodaqaltı : "Bu kişi məndən nə isteyir axı?" - deyə mizildəndi. Əyiləb tumbanın üstündəki mobil telefonun düyməsini basdı. Ekranda "4-50" rəqəmi göründü. İl rumkanı gece saat ona iyirmi dəqiqə qalmış idiyindən başqa heç ne xatırladı.

Dərinən köks tökürdü. Əlli ilə saçları rəqərən dəraqladı.

Tərdən islamış maykası, köynəyi tamam soyumış, bədəninə yapışmışdı.

Mobil telefonun işığında yənini dəyişdi. Qapını açıb eyvana çıxməq istəyəndə işıqlar yandi. Divar dibindəki bədənnüma güzgüye yaxınlaşdı. Oradan ona miskin bəs səfil baxırdı. Üz-gözündən, əyin bəşindən iyrändi. Divardakı saat işə... "Mən almamışsam, demək, çoxdan orda asılıb... Bəs niyə görəməsim?" - deyə düşündü. Və birdən Kəbə evi qəddi. Birinci dəfə Görürümüş kimi saatın özüne də zəndə baxdı. Əcəb de saat idi. Qol saatı taxmir, vaxtı da yalnız mobilin ekranını açmaqla öyrəndi. Divardakı saat işə... "Mən almamışsam, demək, çoxdan orda asılıb... Bəs niyə görəməsim?" - deyə düşündü. Və birdən Kəbə şəklinin içərisindən ağ libasda kimse ona nəsa dediyini hiss etdi. Bədəni üşəndi. Diqqətle baxdıqda orada bir kimsəni görmedi. Amma oradan kiminse baxdıqına inamı daha da artı. O naməlum varlıq kimi idı və ona nə deyirdi?

Dərinən onu qarabasıldı. Ayaga durub asta addimlara saat asılan divara yaxınlaşdı. Bu dəfə daha yaxınlaşan, gözlerini qırpmadan, bütün diqqəti ilə baxmağa başladı. Beynindən qeyri-iradı fikirlər keçdi: "Bir ilən çoxdur bu evde yaşayır. Neece olub kii, bu saat diqqətimi çəkməyib. Allahım, kömək ol!" Başını buladı. "Eh, yaxıq Allah da elimizdən beibiz. Daha duaları da eşimdir."

Sənirliyə-sənirliyə yataq otağına təref getdi. Yerindəkini nizamsızlığı hiss edədiyindən özünü dik tutmağa çalışdı.

Nəhayət kii, yataq otağına keçə bildi. Əlinde mobil telefonu tumbanın üstündə qoymağa güclə macəl tapdı. Başı hərəkəyindən özünü çətinlikle çarpayıya yetirdi və tələbkər idi. Başqa müəllimlər məktəbdəki dərsləri yola verib evlərindən repititorluqla məşəl ol-satar da Qadir müəllim bunu qəbul etmirdi. Məktəbdə bəlkə yegane Qadir müəllimin dərsində şagirdlər tam tərkibdə iştirak edir, səssizcə dərse qulqalı keçdi.

...Qadir müəllim rayonun en nüfuzlu məktəblərindən birində fizika fənnində dərs deyirdi. Artıq omilliklərin müəllimi idi. Nəinki işlədiyi məktəbdə, eləcə de yaşadığı rayonda böyük nüfuz qazanmışdı. Ədəbli, erkanlı, vicdanlı, aqidelidir. Bəs niyə görəməsim?" - deyə düşündü. Və birdən Kəbə evi qəddi. Bir ilən çoxdur bu evde yaşayır. Neece olub kii, bu saat diqqətimi çəkməyib. Allahım, kömək ol!" Başını buladı. "Eh, yaxıq Allah da elimizdən beibiz. Daha duaları da eşimdir."

...Ayaq dırıqından tutmuş başının tüküne kimi indi Rəşidin bütün bədəni sizildən dayındı. Sanki günboyu çoxmərəbəli bina-yə ciyinlərindən sement dolu kisələr daşmışdı. Ağrıdan ayaqları büküldü.

Yerindən emhalca qalxb qapıya yönəldi. Həyətə düşüb, alaqqarılıqda asta addimlara talvara yaxınlaşdı. Yaz havasının serin mehi bədənəne yüngülük getirdi. Təkcə başı hədə də dumanlı idi.

Talvar altındakı oturacaqda əyləşdi. Cibindən sıqaret qutusunu çıxardı. Şalvarla yatıldığından sıqaret qutusunu əziz-üzük halda idi. Qutudan çıxardı. Sənəd barmaqlarının arasında sıqarete tumar çəkib düzəldi və damaqına qoydu. Alışqanı isə başqa cibindən çıxardı. Bir qullab vurdu, tüstüdən öskürmeye başladı. Bir-iKİ ağız öskürdü. Bir-iKİ ağız öskürdü. Sanki boğazını artdı, sağ əli ilə boğazını sığalladı. Sıqareti külqabiyə basıbəndi. Gündüyü yuxunun tesirində ayılmamışdı. Ürəyi sıxlısa da bəyindəki fikirlər tədricən aydınlaşmışa başlayırdı. O ne yuxu idi görmüşdür?! Ətrafa işıq saçıq paltaları və varlıq göresən kim id? Üzü görünmürdü. Bəs niyə Kəbə şəkli olan saatın içindən boylanırdı? Tanımasada səsi ona çox doğma gelmişdi.

Bütün bunlar nə demək idi?

Rəşid əzik qutudan yənə bir sıqaret götürdü, yənə əli ilə hamarladı, damağına qoydu, yənə yandırib bir qullab vurdu.

"Vallah, nə dedisə düz deyirdi. Atımı, anamı çox incitdim. Anam öz analıq hissələri ilə bacar-mayib xətrimə deymədi, amma atam özümüz qabağında şam kimi əridi. Hə... Qadir müəllim kimi adamın övladı belə olmamalı idi."

Əlli ilər, sıqareti nə barmaqları arasında, nə də dodaqlarında saxlamağa sənək gücü çatmadı. Sıqareti külqabının kənarına qoya bildi.

"Ölümünə də mən səbəb oldum. Mən nəkər oğul, mən etibarsız oğul, mən bədəxtə oğul... Yazlıq kişi hər dəfə mənə: "Cavvanlığın qədrini bil!" - deyirdi. "Bu ömrənən bir dəfə veriliir. İkinçi dəfə anan seni doğmaz, ay bala." Eşitmədim onu, indi də hər gün ölüb dirilirəm. Tay-tuşşarım iş-güç, ailə sahibidir, mən isə..."

Rəşid titreyən əlli ilə yanaqlarına süzülen göz yaşlarını sildi. Külqabından tüstülenən sıqareti götürüb bu dəfa iki əli ilə tutdu və bir qullab vurub, tüstünü sinəsinə

Qafar Cəfərli

çəkdi. Sıqareti yenidən külqabiya güclə qaytarırdı. Evə səri mələl baxışları baxdı.

"Bacı yad evində... Qardaş gedib xəricdə yaşayır... Həftədə-ayda bir dəfə telefonla danışmaqla işini bitmiş hesab edir. Həç atasının dəfninə gələ bilmədi. Rahat hetər secdi özünə."

Narahatlılıqla yerində qurcalandı. Qarşasına ittiham etməyə haqqı çatırkırdı.

"Neyləməlidir ki... Hər kəs öz həyatını yaşamaqda haqlıdır"- deyə düşündü.

Amma elə o andaca atası Qadir müəllim yənə gözü özünə gəldi. Atası da öz rahat həyatını əsas götürür, övladlarını vecinə almışdan, özü üçün yaşaya bilməzdidi.

Gülxara Ohmedova,
Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Meclisinin deputati

Azərbaycan və Almaniya:
Yeni Əməkdaşlıq
Səviyyəsi

Almaniya Federativ Respublikasının Prezidenti Frank-Valter Staynmayerin Azərbaycana rəsmi səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğunu bir daha təsdiqlədi. Səfəri çərçivəsində siyasi, iqtisadi və ekoloji sahələrdə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün mühüm məqamlara toxunuldu. Bu isə öz növbəsinde iki ölkənin inkişafı üçün geniş perspektivlər açır.

Azərbaycan və Almaniya arasında ticarət əlaqələri son illərdə əhəmiyyətli şəkildə genişlənib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev alman həmkarının səfərinin iki ölkənin əlaqələrinə yeni təkan verəcəyinə diqqət çekib.

Hesab edirik ki, gələcək illərdə öz ticarət dövriyəmizin şaxənləndirilməsi ilə bağlı daha feal addimlar atmalıdır, xüsusilə bərpəolunan enerji sahəsində - harda ki, Almaniya şirkətlərinin çox böyük təcrübəsi var, Azərbaycanın da çox böyük programı, planları var. Biz xarici investorların sərmayəsi həsbəsına 2030-cu ilə qədər bərpəolunan enerji mənşələrinin istehsal gücünü 6 giqvata çatdırmaq fikrindəyik və bu tam reallıqdır, bunun bir hissəsi Avro-paya ixrac ediləcəkdir.

Prezidentlərin mətbuata bayanatları zamanı Frank-Valter Staynmayer olduqca əhəmiyyətli bir məqama da toxunub; "2022-ci ilə Azərbaycan Almaniyada çox böyük rol oynayıb. Rusiyadan aldığımız qaz təchizatında dayanma baş verdiyi zaman Azərbaycan üzərinə çox böyük məsuliyyət götürdü ve mən buna görə Sizə çox təşəkkür edirəm. Sizin sözlərinizdən elə başa düşdüm ki, burada qaz ilə yanaşı, infrastrukturun genişləndirilməsinə də ehtiyac var.

Bələliklə, infrastrukturun yaxşılaşdırılması üzərində Avropada işləməliyik. Cənab Prezidentimiz bizi bu bələdan xilas edəcəyinə ürkəndən inanırıq və güvenirik.

Almaniya Prezidentinin "Qarabağ regionunun Azərbaycan ərazisi olduğunu bilirik, tanıyoruz. Bu, bizim mövqeyimizdir və bu mövqə Azərbaycan tərəfindən de konkretləşdirile bilər." - fikirləri isə səfərdən əvvəl baş vermiş bir sıra təxribatlara ən yüksək əməkdaşlıqda təşəkkür edirəm. Sizin sözlərinizdən elə başa düşdüm ki, burada qaz ilə yanaşı, infrastrukturun genişləndirilməsinə də ehtiyac var.

Azərbaycan Prezidenti alman həmkarının səfərinin iki ölkənin əlaqələrinə yeni müsbət təkan verəcəyini söyləyib: "İkitərəfli münasibətlərimizin tərəfindən de konkretləşdirile bilər." - fikirləri isə səfərdən əvvəl baş vermiş bir sıra təxribatlara ən yüksək əməkdaşlıqda təşəkkür edirəm. Sizin sözlərinizdən elə başa düşdüm ki, burada qaz ilə yanaşı, infrastrukturun genişləndirilməsinə də ehtiyac var.

Dövlət başçısı COP29 beynəlxalq iqlim konfransında uğurlu nəticələr əldə edildiyini də bildirib: "Bildiyiniz kimi, keçən il Azərbaycan COP29 beynəlxalq iqlim konfransına ev sahibliyi etmişdir. Bu istiqamət üzrə də bizim Almaniya ilə çox fəal əməkdaşlığımız olub. COP29-da 197 ölkəni təmsil edən 77 mindən çox iştirakçı qeydiyyatdan keçmişdir və bu konfrans böyük, uğurlu nəticələrlə zəngin idi. İştirak etməyən yeganə ölkə Ermənistən olmuşdur. Bu da təbii olaraq təəssüf hissi doğurur. Çünkü xüsusilə indiki şəraitdə - Azərbaycanla Ermənistən arasında normallaşma prosesinin uğurla getdiyi bir zamanda Ermənistən tərəfinin bu beynəlxalq konfransı boykot etmesi başa düşülən deyildi."

Azərbaycan Respublikası və Almaniya Federativ Respublikası arasında ikitərəfli münasibətlərin möhkəmləndirilməsi hər iki ölkənin inkişafına böyük töhfə hesab olunur. Bu gün Azərbaycan və Almaniya arasında iqtisadi əlaqələr yüksək əməkdaşlıqda təşəkkür edir və Azərbaycan bu ölkə üçün ən vacib ticarət tərəfdəşalarından biridir.

Eyni zamanda iki ölkə arasında enerji sahəsində də six əməkdaşlıq həyata keçirilir, Azərbaycan Almanyanın enerji təhlükəsizliyini təmin etməkdə mühüm rol oynayır.

Eyni zamanda Almaniya Azərbaycana müasir texnologiyaların təqdim olunmasına ciddi rol sahibdir.

Ümid edirik ki, iki ölkə arasındaki əlaqələrin inkişafının sürətləndirilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir.

Baş Qərvəndlə 26 + 4 il, 4 ay, 16 gün sonra vüsəl anı - REPORTAJ

(əvvəli 8-ci səhifədə)

Həmkəndlilərlimle sağıllığıq. Kəhrizin suyundan da doyuncu içib, geri qaydırıq. Günorta olmasa da, ağır texnika sakitce yerində durub. Bu gün istirahət gündür. Dincərlər...

Yenə də, doğma, əziz, çoxu dünyasını dəyişmiş qonşularımızın həyətlerinin yanından ötüb keçirəm.. Sanki aprelin bu gözəl gündə kəndimiz ömrünün payızını yaşayır... Qurumuş ağaclar, bozarmış çəmənlər, susuzluqdan cedar-cadar olmuş torpaq...

Zümrüd kimi yaşlılıqlar içərisində qoyub getdiyimiz kəndimiz indi bir quru səhərən da seçilmir. Ermənilər

tək evimizi yixib, bağımımı - baxçamızı dağıtmayıb. Həmdə təbii sərvətimiz olan su qaynaqlarımızı, yassılıq əraziyi qurudub, məhv edib.

Yeni yurdumuz olacaq "Əppəkli dərə"nin üst tərəfində yeni fidanlar əkilib. Təxminən 70-80 hektarlıq bağdır. Deyilənə görə, badam bağıdır... Allah xeyrliğűrələ eləsin! Deyib, yolumuza düzəlirik! Yolumuz Ağdam'a sarıdır!

P.S. Uzun ayrılığın sonundakı şirin vüsəlin içinde anlamadığım bir hüzən, bir kədər var idı. Maraqlı isə o idi ki, bu kədər hüzən, indiyənə qədər məni hər zaman ağladan şəhidlərimizə, qəlbimi ağrıcıdan igid-

lərimizin elil olmasına, nə de evlərimizin yerində xərabalıqların olmasına aid deyildi... Bu kədər son 30 ildə dəfələrlə yerimizi sevə bilməyib dəyişdiyim müvəqqəti yurduların da ağrısına bənzəmirdi. Bu sırf bir ayı ağrı-acı, ayı bir hüzən, kədər ididi.

Təzəydi, bu gün cürcəmişdi... Bilmirəm, bəlkə də o kəhrizin "təpəsi" üstündə yenidən o evi tikə bilməməyimin kədəriydi? Əvvəlki ocağımızda, həyətimzdə olmamağın hüzənünü ididi? İkimərtəbəli, şüşəbəndlili, eyvanlı, həyətində tövəlesi, hini, əl damı olmayacaq ata evimizin yoxluğunu anladığım üçün dərdləri-

min üstünə bir dərddə bələ gəlməmişdi? Bəlkə, özüm ata yurdumu öz istədiyim kimi, xəyalını qurdugum forma-da tıkə bilməmək hüzən vərirdi mənə... bəlkə də...

Bütün hallarda şəhidlərimizin müqəddəs ruhları qarşısında baş əyirəm, Qazilərimizə Allahdan şəfa dilərəm! Dünyanın bu çətin məqamında xalqımı əminənamanlıq, dözüm, səbər və qurub-yaratmaq həvəsi arzulayıram!

Əntiqə Rəşid

(Fotoları xahişimlə Maya Quliyeva çəkib. Buna görə, Maya xanımı düberə təşəkkür edirəm)

20 Yanvar şəhidinin qızı, əməkdar artist Mesmə Aslanqızının Azərbaycan Akademik Milli Dram Teatrının bədii rehbəri Mehriban Ələkbərzadə ilə arasında yaranmış qalmaqla davam edir. M. Aslanqızı M. Ələkbərzadənin "artıq 20 Yanvar şəhidləri dəbdə deyil" ifadəsinə onun ailəsinə və şəxsiyyətinə təhquq olaraq qiymətləndirib. Bu mübahisədə hər iki tərəfi də haqlı hesab edən incəsənət nümayəndələri var.

s., o da alınmayanda keçirən şanta... Sonra başqları da nəsə isteyir, alınmayanda 1 il əvvəlki mövzu hər kəsin işinə yarayır.. Ayıbdır valla. İndi baxıram, Prezidentə, mədəniyyət nazirinə müraciət ediblər ki, Mehriban Ələkbərzadə şəhidləri təhquq edib, o bu postda otura bilmez. Mübarizə aparırsınızsa, sivil qaydada aparın, şəhidlərimize toxunmayın. Onları ruhunu incitməyin. Bu ad altında kimse gözəndən salmaq da əxlaq anlayışına

gözləyirik. Cənab Prezidentimiz bizi bu bələdan xilas edəcəyinə ürkəndən inanırıq və güvenirik."

Aktrisa Məlahət Abbasova da M. Aslanqızının səsinə səs verənləri siyahısındadır:

"Canım Məsmə, atan şəhid Aslan Ağıverdiyev başda olmaqla 20 Yanvarda vəhşicəsinə öldürülən 143 şəhidimiz başda olmaqla, vətənimizin torpaqları üçün canlarını fəda edən, doğma bibim oğlu və yaxınlarım da şe-

"AzDrama"da qalmaqal bitmir

hid olduğu bütün Qarabağ şəhidlərinə Allahdan rəhmət, qazilərimizə şəfa diləyirəm. Vətəndə olmasaq da, hər zaman bize verilən imkanlardan istifadə edərək başda cenab Prezidentimiz olmaqla, dövlətimizin, diasporamızın dəstəyi ilə Azərbaycanın xaricdə yaşayan lobbiləri, Azərbaycanın mədəniyyətinin təbliğatı üçün çalışan sənət adamı olaraq "AzDrama"ın bədii rehbəri Mehriban Ələkbərzadənin şəhidlərimizin ruhunu bələ təriyəsiz-

cə təhquq etməsi qəbul edilməzdir. Layiq olmadığı vəzifəsində istəfa edərək milli teatrımızda, bundan əvvəl çalışdığı YUĞ, Gənc Tamaşaçılar Teatrlarında sənət dostlarına repressiya dönenini yaşıdan, kimlərinə adın-dan istifadə edərək hədə-qorxu gələn, səyən, qışqıran (illər əvvəl onun kişi səyülşərinə cavab veren kişi aktyoru-muzu təhdid etdirmişdi) birlərinin milli teatrımızın rehbərliyində olması teatr adına qara ləkə, utandırıcı vəziyyətdir.

Üstəlik, şəhidlərimizə dil uzadısan. Kimsən sən? 20 Yanvar şəhidlərinə dil uzatmaq sənin həddin deyil! Teatrımız dövlətindir. Sənət insanları sənin kölən deyil. Uşaqlıq travmalarının günahkarı onlar deyil. İnanıb səni o vəzifəye getirənləri pis vəziyyətdə qoymağa haqqın yoxdur. Başda Ali Baş Komandanımız olmaqla, 20 Yanvar, Qarabağ şəhid ailələrindən qazilərimizdən, dövlətimizdən, xalqımızdan, otağında təhquq etdiyin Məsmə Aslanqızından üzr istə.

Əntiqə Kərimzadə

Rejissor- aktyor Rza Rzayev yaşanan qalmaqla bigən qalmayıb. O, Mehriban Ələkbərzadənin vətənpərvəlik mövzusunda atdığı addimları önlən çəkib:

"Mehriban Ələkbərzadə illər önce AzTV-də tutduğu vəzifədən öz erizəsi ilə azad edildi. Səbəb isə Atatürk haqqda hazırladığı veriliş idi (ya da sənedli film idi). Veriliş AzTV-nin o vaxtkı sedri Arif Alişanovun xoşuna gəlməmişdi, aralarında mübahisə yaranmışdı. Mehriban Ələkbərzadə isə her şəyi göze aldı, nə Atatürkə olan münasibəni dəyişdi, nə də mövqeyindən gəri çəkildi! Ərizə yazüb çıxlarının arzusunda olduğu vəzifədən getdi. Və uzun illər ona heç bir yerde imkan yaradılmadı..."

Jurnalist Ləman Ələşrəfqızı da M. Ələkbərzadənin dəstəkleyənlər sırasındadır:

"Dəyəsən indi də Mehriban Ələkbərzadəni hədəfə alıblar. Bir il əvvəlki səhəbətin ucundan tutub ucuzluğuna gedirlər. Ümumiyyətə, Azərbaycanda şəhid adı manipulyasiyaya çevriləndədir. Və bunu edənlər də nə yazıq ki, çox vaxt elə şəhid ailələrinin özləri olur.

İndi də əməkdar artist Məsmə Aslan deyir ki, bir il qabaq Mehriban Ələkbərzadə mənə "aaz" deyib. Və həm de atasının 20 yanvar şəhidini olduğuna eyham vuraraq "20 yanvar şəhidləri indi dəbdə deyil" ifadəsini işlədib. Anlamadım, paltarın, çantanın dəbi olar, şəhidliyin də dəbi olurmu? Və mənim tanıdığım, nitqinin səlisliyinə, dünyagörüşünə, mədəniyyətinə az-çox belə olduğum Mehriban Ələkbərzadə belə cümlə işlədə bilmez. Nə isə...

Qayıda manipulyasiya məsələsi... Belə səhəbətlər hansı kontekstsə ortaya çıxır? Sən rəhbərlikdən nəsə istəyirsən, misal üçün ev, fəxri ad və

ziddir. Bəri başdan deyim ki, Mehriban Ələkbərzadə cəmi bir dəfə müsəhibusib olub. Yəni onu müdafiə etmək içimdə gəldi. Çünkü, illərdir bu xanımı istədi ilə tanışdım. Arxivlərdə çalışıb, mən də çalışmışam və bu işin nə qədər çətin olduğunu biliyəm. Təməşələr qoyub, uğur qazanıb. İmkan verin işəsin də. Gərək ayağının altını qazaq???"

Əməkdar artisti Mehriban Xanlarova isə həmkarı Məsmə Aslanqızına dəstək olaraq, M. Ələkbərzadənin bədii rehbər vəzifəsindən getməsini istəyib:

"Eşitdim ki, Mehriban Ələkbərzadə

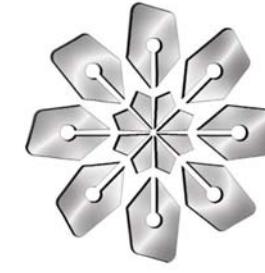
son çırpinışları olaraq telefonun başından ayrılmır. Dost-tanışa zəng vuraraq sosial şəbəkələrdə və saytlarda onu müdafiə etmələrini xahiş edib. Bu mənzərəni görəndə cənab Prezidentimiz mührəbə dənəmində dediyi o məşhur ifade yada düşür: "Paşinyan hər gün bir liderə zəng edib yalvarı."

"AzDrama"-in bədii rehbəri Mehriban Ələkbərzadənin vəzifəsindən azad olunması xəberini səbirsizlikle

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Nö 13 (2436) 11 aprel 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkışafı Agentliyi

Azərbaycanın bir-birindən gözəl, yaraşlıq rayonları çoxdur. Təbii ki, hər rayonun özünü relyefi, dağları, çayları, gölləri, ormanları var. Xüsusən də yaz günləndə bu dağlarda, bu yamaclarda, bu ormanlarda gül-gülü çəkir, çiçək-çiçəyi. Belə gözəl yerlərdən biri də Masallıdır.

Bilmirəm, sizin Masallıya yolunuz düşüb, ya yox? Amma mən bu rayonda çox olmuşam. On azından ona görə ki, mənim tələbə yoldaşım, Hüseyn kişinin nəvəsi, rəhmətlik Xanoğlan Ağayev də Masallının Bədalan kəndindəniydi. Onun 1980-ci ilin əvvəl-

Son on ilde rayon daha da gözəlləşib ve bir qədər də böyüüb. Çünkü burda bir-birindən möhtəşəm sosial obyektlər, məktəbler, xəstəxanalar, uşaq bağçaları, parklar, xiyabanlar və insanı heyran edən yeni küçələr, prospektlər inşa edilib. Bu küçələr və prospektlər boyu sayı-hesabı bilinməyən müxtəlif ağaclar, bəzək kolları, güllər əkililər. Yazda Masallı daha gözəl olur. Buranın yazı da eşi yaza oxşayır, yeni Bakıdakı kimi gündə hava dörd dəfə dəyişmir. Qəribəsi odur ki, elə buranın insanları da yaz havasına bənzeyirlər. Demək olar ki, Masallıda çox böyük infrast-

MASALLININ HƏR YERİ CƏNNƏTDİ

lərində toyunda da olmuşduq. O toyu da Əməkdar artist, rəhmətlik Baloğlan Əşrəfov aparırdı. Çox gözəl toy idi və bu gün o toyda Baloğlan Əşrəfovun oxuduğu mahnıların səsi qulağımdadı. Ümumiyyətə, biz Hüseyn kişinin ailəsi, onun oğlu, nəvələri ilə çox yaxın dost olmuşuq və o dosluğumuz əlli ilə yaxındır ki, davam edir.

Masallının da bir-birindən gözəl meşələri, çayları, gölləri, istirahət mərkəzləri çoxdur. Buranın havası kimi insanları da çox təmizdir, işgüzərdir və halal zəhmətə özlərinə gözəl həyat qurublar. Masallı camaati istər Sovet dönenində, istərsə də müstəqillik illərində həmişə öndə olub, çalışıblar, işleyiblər və qurublar, yaradıblar. Bu gün Masallıya kimin yolu düşsə ordakı çox möhtəşəm abadlıq və quruculuq işlərinə məettəl qalar.

Ruktur, müasir təleblərə cavab verən tikililər inşa edilib. Yeni tikilmiş xəstəxanaların və elecə də digər səhiyyə ocaqlarının istifadəyə verilməsi onu deməyə əsas verir ki, Masallıda çox böyük abadlıq və quruculuq işləri görülür.

Rayonda yeni asfalt yollar, yeni küçələr, abad xiyabanlar inşa edilib. Bununla yanaşı, yol boyu gecələr həmin yerlərin işıqlandırılması üçün elektrik direkləri də quraşdırılıb. Bütün bunlar hamısı şəhərə bir möhtəşəmlək, bir gözəllik və bir qeyri-adı rəng gətirib. Şəhərin gözəlliyyi ondadır ki, istər köhnə tikililər, istərsə də müasir inşa olunan sosial obyektlər öz milli memarlıq üslubu, zəngin elementləri və digər diqqəti cəlb edən cizgiləri ilə fərqlənir.

Bu rayonda həm də bir-birindən gözəl parklar və xiyabanlar var. Onlardan biri də

öz gözəlliyi və möhtəşəmliyi ilə hamını heyran edən Heydər Əliyev parkıdır. Həmişə bu rayona nə vaxt baş çekmək, səhərə-çəçəklərə heyran olmuşuq. Üstəlik də bu parkda bütün yaşlılıqlara ilin bütün fəsillerində yüksək aqrotexniki xidmət göstərilir. Ağaclar vaxtında budanır, onlara üzvi və mineral gübrələr verilir və digər aqroixidmətlər həyata keçirilir. Təbii ki, Mənzil Kommunal Təsərrüfatı Birliyinin əməkdaşlarının müxtəlif mövsümlərdə yaşıllıqlara yüksək səviyyədə qulluq göstərməsi bu ağacların inkişafını sürətləndirir, daha böyük qol-budaq atmasına təkan verir.

Masallıda bu parkda istirahət edən çoxlu sayıda insanları gördüm. Xüsusən də isti yay günlərində bura gələnlər daha çox olur. Onların biri ilə tanış oluram - Çərkəz Əhmədov. Çərkəz kişi deyir ki, biz dədə-babadan təsərrüfatla məşğul olmuşuq və öz halal yolla qazandığımız çörəyimizi yemişik. Bu gün Masallıda demək olar ki, insanlar dolanışığın yollarını tapıblar. Bütün tərəvəzçilik, heyvandarlıq və digər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı həmişə diqqət mərkəzində olub. Mənim özüm də uzun müddət təsərrüfatla məşğul olmuşam, indi təqquddəyəm. 80-dən çox yaşım var. Boş vaxtlarımda gəlib bu parkda yaşıdlımla səhbət edir, dincəlir və

bir stəkan da çay içirik. Kim bu parkı belə abad edibse, Allah onun ölenlərinə rəhmət eləsin. Həmişə Ulu Önder Heydər Əliyevin və prezident İlham Əliyevin bizim rayona böyük diqqəti olub, bunu camaat da başa düşür və yüksək dəyər verir.

Bu gün Masallıda sahibkarlığın inkişafına, iş adamlarına çox yaxşı şərait yaradılıb. Onlar istirahət mərkəzləri açır, yeni iş yerlərinə müxtəlif insanların cəlb edilməsi üçün mühüm addımlar atırlar. Və həmin sahibkarlar rayonda gedən abadlıq, quruculuq işlərində yaxından iştirak edirlər. Onu da qeyd edək ki, Masallıda bir-birindən gözəl istirahət mərkəzləri, yeməkxanalar, restoranlar inşa edilib. Təkcə "İstisu" istirahət mərkəzi nəyə desən dəyər. Bu gün demək olar ki, abadlıq və quruculuq işləri nəinki Masallı şəhərində, bütün kəndlərdə, yaşayış məntəqələrində geniş vüset alıb. Rayonun ekser kəndlərinin yolu müasir təleblərə cavab verən formada yenidən inşa edilib. İnsanların kənd yerlərində yaşaması və rahat işləməsi üçün hər cür infrastruktur yaradılıb. Təbii ki, abadlıq və quruculuq işlərinin bu dərəcədə genişləməsi hər bir Masallı sakininin üryeyincədir. Son vaxtlar kənd-

lərde neçə-neçə xəstəxana, məktəb, uşaq bağçası və digər sosial obyektlər inşa edilərək əhalinin istifadəsinə verilir.

Bayaq dediyimiz kimi, bütün bunlar isə insanların rıfah halının yüksəlməsinə və həmin yerdə rahat yaşamasına və işləməsinə münbət şərait yaradır.

Bu günlərdə yolum Masallıya düşmüşdə. Orda Hüseyn kişinin nəvəsi, gözəl ziyanı və iş adımı Ələfsər Ağayevlə görüşdüm. Nə vaxtdandır Bədalan kəndinə yolum düşmürdü. Amma bu dəfə çox şeyi görüb təəcübündim və sevindim. Yollar şüşə kimi asfalt idи, hər tərəfdə gözəl bir şərait vardı. Kənddə neçə-neçə yeni evlər tikilib. Bu evlər baxanda adam sevinir ki, kənd yerində belə malikanələr, villalar var. Qırmızı kərpicdən tikilmiş bu evlər həm də tarixi bir abidədir desək, yanılmarıq. Ən əsasi odur ki, Masallı camaatı çox gözəl və qonaqpərvər insanlardır. Kimin qapısını açsan, kimin həyətinə getsən sən xoş sifətlə qarşılıyır və gözəl süfrə açar. Çörəyiniz bol, canınız sağlam, üzünüz ağ olsun, Masallı camaatı!

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il

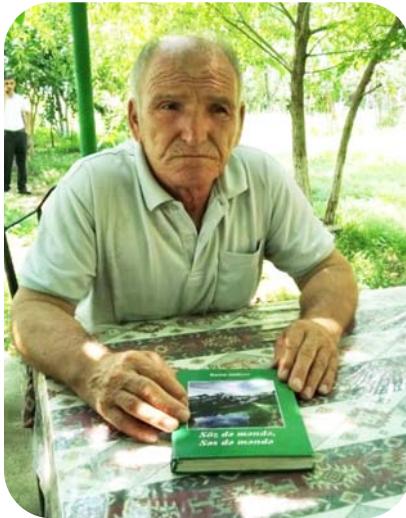
Ağcabədililər haqlı olaraq bu torpaqda dünyaya göz açmış dahi Azerbaycan bəstəkarı, Şərqdə ilk operanın yaradıcısı, Dövlət himninin musiqi müəllifi, görkəmli publisist, musiqişünas - alim, maarifçi ziyanlı, akademik Üzeyir Əbülhüseyn oğlu Hacıbəyli (1885-1948), xalq artisti, görkəmli müğam ustası Yaqub Məmməd oğlu Məmmədovla, görkəmli xanəndə Zülfü Səməd oğlu Adigözəlovla (1898-1963), müğam ustaşı, məşhur xanəndə Mütəllim Kərbələyi Əkbər oğlu Mütəllimovla (1909-1981), tanınmış müğənni Sahibə Əliqulu qızı Əhmədova ilə (1956) və bir çox başqa sətərkarlarla fəxrlərdir.

...Musiqi düşünən beynin, döyünen qəlbin harayı, müqəddəs ruhun səsi-dir. Hələ neçə əsr bundan əvvəl böyük filosof adımları İbn Sina yazdı: "Musiqi insan bədəninin bir hissəsidir. Ele bir hissəsidir ki, ürekdən sinəye axıb insanı vəcdə gətirir, ruhlandırır, düşünür".

Bu doğrudan da belədir. Axi həzin, istedadlı musiqinin, usta ifanın bizləri

lə bir zil səsin olması adamı heyran qoyur.

Xanəndəlik sənetində zəngulə vurmaq ən ümde şərtlərdən biridir. Ele müğam yoxdur ki, orada zəngulə olmasın. Əlbəttə, zəngulələr standart, eyni biçimde olmur, onlar hər müğamın xarakterik xüsusiyyətlərinə uyğun

Cabbar Qaryağdioğlu, Seyid Şuşinski, Segah İslam, Xan Şuşinski, Zülfü Adigözəlov, Mütəllim Mütəllimov və Yaqub Məmmədovun adlarını dərin ehtiramla çəkir, onların ifalarından bəhreləndiyini bildirir. Bu xanəndələr həqiqətən də müğam dünyamıza adalarını qızıl hərflərle yazıblar. Onların müğam yaradıcılığı bu gün də cəxələrə mərkəz olaraq qalır.

Müğam haqqında Rasim Ləhcəli bildirdi ki, İmam Əlinin bir kələmi var: "Quranı Kerimi avazla oxumaq yaxşıdır". Rasim mütəllim müğamalarımızı Allah-Taala tərəfindən xalqımıza bəxş edilən müqəddəs və toxunulmaz bir varlıq kimi qəbul edir. O, deyir ki, Tanrı bir millət kimi, bizi hamidan çox sevir. Odur ki, bize müğamı etə edir.

Rasim oxuyur... Üreklerə toxunur. Qarabağımız musiqidən ruh aldı ki mi, Rasim də qanı, canı, ruhu ilə oxuyur. Yüz illərdən bəri xalqımıza mənsub olan kədərləri, qəmli, dərdli aqrılı-acılı, sevincli, xoş ovqatlı müğam oxuyur. Rasimin məlhəmə səsi ləp gənc yaşlarında olduğu kimi, yenə gur, zildən, ucadan gəlir. Onun "Segah"ini

TƏBRİK!

Bu gün ailəmin və bütün həyatımın ən önemli ŞƏXSlerindən biri, güvəncim, ümidi, Nigarın, Aysunun, Nərgizin və Fətəhin qardaşı, nəvəm Atilla kişinin doğum günüdür. Onu bütün ürəyimlə, varlığımıla bağrıma sıxbı öpürəm. Allahdan ona önce can sağlığı və bir adına, soyuna layiq övlad olmayı diləyirəm. Böyük və layiqli kişi olsun Atilla! Bu təbrikə nənəsi Zərnigar və Gülcin, babası İmran, emiləri Anar, Fərhad, dayısı Rəşad, atası Babək, anası Fəridə, bilər Nilufər, Sənubər və xalası Səma da qoşular. Mən də öz növbəmdə ona yazıram ki:

Qəlbimin hərəketi,
Canımın təpərisən.
Hər animin güvənci -
Həm düşmən çəpərisən!

Adın igidlilik rəmzi,
Dəcəlliyyin yozulmaz,
Sən evimin həm nəbzi,
Yazdırın da pozulmaz!

Her gün daha həvəslə,
Daha çılgın olursan,
Həm uşaq nəfəslə,
Həm də yaşa dolursan!

Böyüüb sənin ilə
Ümidlərim mənim də,
Deyim yadında saxla,
Üreyimsən sinəmdə!

Səni sevən və böyük ümidi bəsləyən baban
Əbülfət Mədətoğlu

Rejissor: "Ona görə müəllimi təhqir etdim"

Əməkdar mədəniyyət işçisi rejissor-aktyor Ramin Hacıyev açıqlamasıyla diqqət çəkib.

Adalet.az bildirir ki, o, öz xasiyyətində bəyənmədiyi keyfiyyətləri açıqlayır: "Hərədən mənə deyirlər keçmişə qayıtsan nə edərdin? Deyirəm ki, keşmişə qayıtsam özümü döydərdim. Çünkü elə şeylər var ki, etmək olmazdı. Amma mən onu etmişəm. Öz sehvime görə qəbul olduğum ali məktəbdən yarımçıq ayrılmalı oldum. Babək Xürəmini dincə qarşı çıxan biri kimi qıymətləndirən müəllimi təhqir etdim və bir daha ora geri dönmədim. Həç yerdə söz götürməyən adamam, amma bu sənətdə hər sözü götürdüm. Bu sənəti sevirəm axı".

Əkiz bacılar: "Aparıcı olanda daha çox sevilirdik"

Uzun zamandır efirlərdən görünməyən Sevil-Sevinc bacıları sükutu pozub. Adalet.az bildirir ki, bacılar aylıq gəlirlərindən danışırlar:

"Əvvəl aparıcılıq edirdik. Ona görə də efiri burda buraxıb Moskvaya gəde bilmirdik. Ordaki işlərimizə görə canlı veriliş aparmaq bizi heç uyğun deyildi. Razıyam ki, aparıcı olanda daha çox tamaşaçı kütłəmiz oldu. Daha çox sevildik. Bunlar da əsas şərtdir. Ancaq müğənni kimi fealiyyət göstərə bilmirdik. Çünkü bizim işimiz dənə çox Moskvada olur. Çox şükür bu gün aparıcı olduğumuz vaxtdan dənə çox qazanırdıq. Əvvəl 10 qazanırdıqsa, indi 50 qazanıriq".

Əntiqə Kərimzadə

Qənbərova Şəhla Fərhad qızına (həzirdə Zahidova) məxsus, M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus Dili və Ədəbiyyatı İnstitutu tərəfindən 22 iyun 1985-ci ilde verilmiş MV 012074 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız hesab edilsin.

Suraxani rayonu Su-Kanal idarəsinin kollektivi idarənin mühasibi Cəmilə xanıma anası
Zərifə Nağıyevanın
vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirler.

Ünvan: Bakı AZ 1073 Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26
adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500
Sifariş: 224
Çapa imzalanmışdır:
10.04.2025

hara apardığını hamı bilir. Həqiqətən belə musiqiyə qulaq asanda ovqatında bir gümrəhlıq, coşqu, yeni ruh və düşüncə sənə hakim kəsilir, (hərədən tərki dünyada olursan) heyata, yaşama tam başqa gözlərə baxırsan. Peşəkar musiqi və ifani dinləyəndə istər-istəməz səndə yaşamaq eşiq artır, ruhuna sərin bir məlhəm çəkilir.

Daşı da, kəseyi də, meşələri, dağları, çayları musiqi ilə nəfəs, ruh olan

olaraq vurulur. Zəngulənin vurulmasında bir çox amillər xanəndənin iç və səs dünyasından asılıdır. Xanəndə Tanrı vergisi olan səslə, ürekle, şövgə, öz şirin və melahətli səs ilə vurursa, bu zaman dinləyici estetik zövq alır, sözün həqiqi mənasında feyziyab olur.

Texnikumu bitirən Rasim Ləhcəli doğma Ağcabədiyə qaydır, uzun müddət rayonun Kəhrizli kəndində yeddiyillik uşaq musiqi məktəbində səs müəllimi işləyir. Yaşının 75 olmasına baxmayaq Rasim Ləhcəli bu gün də gənc cağlarında olduğu kimi gur, zil səsi ilə oxuyur. Ömründən keçən illər onun təravərli, məlhəmli səsine heç bir təsir göstərə bilməyib. Elə həmin səsə Rasim kişi bu gün də oxuyur, pərəstişkarlarına müğam, musiqi zövqü bəxş edir. Rasim müəllimdən təkəllüsünün məhz niyə Ləhcəli olduğunu bilsəm də, yene soruşdum. Cavabı bele oldu: -60-ci illərin sonralarında ilk dəfə Asəf Zeynallı adına musiqi məktəbinə gedirdim. Məktəbə daxil olanda ilk öncə görkəmli xanəndə, ustad Seyid Şuşinski və Nəriman Əliyevlə rastlaşdım. Nəriman müəllim bir şey oxumağı xahiş etdi. O vaxtlar Müəllim Mütəllimovun "Mirzə Hüseyn" segahı dəbdə idi. Mən bu dəstəgahı oxudum. Gördüm ki, oxumağım onların xoşuna gelir, bir-birinə him edirlər. Onların arasında ucaboy, başında buxara papaq, əlində qelyan olan zəhmli bir kişi vardi. Düzü, mən bu adamı ilk dəfə üzbəsərat gördüm, ancaq səsini dəfələrlə dinləmişdim. Bu insan hamının sevə-sevə qulaq asıldı Xan Şuşinski idi. Oxumağım Xan əminin çox xoşuna gelmişdi. Odur ki, mənə Ləhcəli təxəllüsünü verdim...

Rasim Ləhcəli ürekdən sevgiyi, sənətlərinə böyük hörmətlə yanaşlığı Rasim Ləhcəli ürekdən sevgiyi, sənətlərinə böyük hörmətlə yanaşlığı

...Rasim Ləhcəli ürekdən sevgiyi, sənətlərinə böyük hörmətlə yanaşlığı

Qəzet "Ədalət" qəzeti bilgisayar mərkəzində yüksəlib sehfələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

dinləyəndə tərki dünyaya olursan, dərдин içində yanır, qovrulursan. Bir Qarabağlı xanəndə kimi keşməkeşli taleyi olan bu torpağın oğlu Rasim "Segah"dakı çırpıntınlı nisqil dinləyicilərə sirayət edir.

İncəliklə, melahətə, ürekdən oxuyur Rasim. Sesi üreyinin başından asılı qalan sanki bir sarı simdir. Onu dinlədikcə onunla birlikdə sən də alovlanır, yanır, çırpınırsan. Axi sən də bu torpağın musiqisevər oğlusun...

Rasim oxuyur. Gözəl, şirin qarabağlı səsi ilə sehrçini xoş inamlı gələcəyə səsleyir. O, qelbində adına Vətən dediyimiz bu Torpağı sevməyə, öpüb gözümüzün üstünə qoymağə səsleyir.

Rasim oxuyur... Muğam xirdalıqlarını, ayaq vermayı, keçidləri o qədər ustalıqla həyata keçirir ki, onun ustad səsindən zövq alırsan. O, müğam pilələrini ele ustalıqla çıxıb-düşür ki, ona heyran kəsilməmək olmur. Onun səsində ecəzkar bir cazibe qüvvəsi var. Çəkir, qoynuna alır səni. Onu bize sevdirdən çox-çox məlahətli, qəlbə yatımı ilə bütün istiqamətləri ram etmek bacarığıdır.

Onu dinləyəndə uzun-uzadı biihu olursan. Sevinirsən, nə yaxşı ki, möhtəşəm müğamızı var. Nə yaxşı ki, Rasim Ləhcəli var.

Rasim Ləhcəlinin oğlu Anar Rasim oğlu da xanəndədir. Atasının müğamda yolunu davam etdirir. Çok məlahətli, sanballı, yatımlı səsi var. Xanəndəlik edən Anar, eyni zamanda artıq 10 ildir ki, Quzanlı Musiqi Məktəbində səs müəllimi kimi çalışır.

...Rasim Ləhcəli yənə qulaq asdır. Yox, tekər qulaq yox, üriyimi, ruhumu bu səsin qoynundan asdır. Dirçəldim, böyüdüm Möhtəşəm müğamızı kimi. Ayrılarkən öz ifası ilə ürekleri fəth edən xanəndə Rasim Ləhcəlinin öz qəzelindən bir beyti piçildiadım:

Analar lay-lay deyəndə laylayı müğamdan alır,

Möcüzədir, hər qalanın gör nə gözəl hikməti var...

Adil Misirli,
Qarabağ üzrə bölgə müxbiri

əsrəngiz Qarabağımızın bərəkəti torpağında, musiqiçilər Vətəni olan Ağcabədinin Qaraxanlı kəndində 1950-ci ildə dünyaya göz açan el sənətkarı, tanınmış xanəndə Rasim Ləhcəli 1968-ci ildə Politexnik Texnikumuna daxil olmuşdur. Hələ burada oxuyarkən musiqiyə təmasda olub, özünü bir an bele ecazkar milli musiqidən kənar qoymayıb. Öz fəaliyyət kollektivinin fəal üzvü olub. Burada kollektivin bədii rəhbəri Nəriman Əliyevin rəhbərliyi altında Rasim 2 il 6 ay musiqiyə yaxın ənsiyyətdə olub.

Rasim Ləhcəli ilə kəndlərinin yaxınlığında, təbətin qoynunda görüşdü. Bu musiqi ilə nefəs alan xanəndə əsl sinedəftərdir. Görüşüb, salamlaşandan sonra Rasim kişi həmişəki kimi, daşib coşdu. Şeirdən, qəzəldən o qədər ürekde danişdi, ele müğam oxudu ki, gel görəsən. Sevinirsən ki, bele gözəl sənətçi ilə bir zamanda, məkənda yaşayırsan...

Rasim Ləhcəli ürekdən sevgiyi, sənətlərinə böyük hörmətlə yanaşlığı

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil Abbas

Baş redaktor:
İradə Tunçay

Qəzet "Ədalət" qəzeti bilgisayar mərkəzində yüksəlib sehfələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 saylı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h\h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:
38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

16 ƏDALƏT •

11 aprel 2025-ci il